"חדש"
ספריה הונגרית
MAGYAR NYELVEN
עיתונים, תקליטים
וקסטות – ספרים
למכירה והשאלה
העברת כספים
להונגריה וצ'כיה
רח' נס־ציונה 4, תל־אביב
03-659684

דף ירוק

a hét
שבועון ישראלי
בלתי מפלגתי
בשפה ההונגרית
מדי שבוע חומר קריאה מעניין ומאלף ממיטב הכותבים בארץ ובעולם.
ניתן להשיג בקיוסקים בכל הארץ.
שלח גלויה לת.ד. 2041 בני ברק וקבל לביתך דוגמת עתון חינם.

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית מס' 198 26 באוגוסט 1986 כ"א באב

הפישפשוק — עידכון אחרון

— שלמה לשם, דובר התק"ם — איפה אנחנו עומדים?
—איפה שעמדנו קודם. היו אלינו פניות מהקבה"ה, מטורוש משפירא, שנפעיל את סמכותנו ונפסיק את פעילות הפישפשוק בניר אליהו. השבנו שהתק"ם, כתנועה, אינה מתערבת בהחלטות פנימיות של קיבוצים, וגם הסברנו את הגורמים, שאילצו את ניר־אליהו, הידוע כקיבוץ צנוע ולא הרפתקני, לפתוח את הפישפשוק.
— יש לך הסבר מדוע מנהלי־דרכים ואתרי נופש קיבוציים שמופעלים בשבתות, מרגיזים את הדתיים פחות מהפישפשוק?
— את זה צריך לשאול אותם. נראה לי, שהתגובות חרגו מכל פרופורציה. העליהום הרתי מוגזם. אין כאן, על־פי הבנתי, חריגה מהסטאטוס־קוו, ויש לי רושם, שאת הרעש יוצרים בעיקר פעילי דת.
— התק"ם תהיה אמיצה כלפי גם כשתגיע אליה פנייתו של פרס?
— על הפנייה שמעתי הבוקר ברדיו. בינתיים היא לא הגיעה לידינו. אם תגיע, ודאי ידונו בה. אני מניח, שהתשובה לא תהיה שונה מזו שכבר נתנו לפונים.
— נשתמע בגליון הבא.
— אתה לא מאמין בתנועה שלך, מה?

חלום ליל קיץ

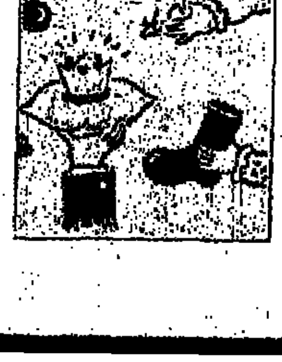

"אדרבא, תציגו אתם אלטרנטיבה אחרת". עונה דב פלג למבקרים את המדיניות הכלכלית של הקבה"א בתקופת הנהגתו.
ר' בעמ' 2.

הילכו יחדיו בית"ס יום של התק"ם עם מוסד חינוכי שומרי. 18 שנות שותפות בנגב ועדיין חוגגים ואוכלים לחוד.
ר' בעמ' 4.

אביב הגיע, ברית לא. נורית ואורי שטרן ממענית הצליחו להביא תינוק מברזיל, אך הותירו שם תינוקת. אליה נקשרו.
ר' בעמ' 17.

מזרני "ספלנדיד־אלסטיק"

גאים להציג את מזרני היוקרה המלכותיים

מרכז קניות ומנהל בית הארחה!!! ראה במודעה זו פנייה אישית

מזרני ספלנדיד אלסטיק מיוצרים במפעל אלפנדרי אשר בבת־ים, מפעל אשר שמו מהווה שם נירדף לוותק, ניסיון רב ומיומנות רבה בתעשיית המזרונים.

המפעל החל דרכו עוד בשנות 1906 ונוסד ע"י משפחת אלפנדרי בבולגריה כבר אז, עוד בארץ מולדתם דאגו בני המשפחה לייצור ברמת איכות וטיב מעולים דבר שהביא לפירסום והצלחה למזרוני המפעל. בשנת 1924 עלתה המשפחה לישראל ומר רחמים אלפנדרי הסב המשיך את אשר החלה המשפחה בארץ מולדתה – ייצור המזרונים. יקירי תל־אביב וזקניה זוכרים היטב בית עסק ותיק זה ששכן ברח' הרצל ושמו כמיצר מזרונים איכותיים יצא למרחוק. המפעל שכן עד שנת 1980 ברח' הרצל בתל־אביב ובעסק המשפחתי התחילו לעבוד גם מר יצחק אלפנדרי ובניו רמי ואברהם ממשיכי דרכו, העובדים יחד עמו. אין ספק שהמשפחה לאורך דורות פעולותה, מהווה דוגמה למשפחת תעשיינים ומוסיפה כבוד לתעשיה הישראלית.

מפעל המזרונים עבר למשכנו החדש בשנת 1980, מבנה המפעל משתרע על שטח רחב ידים באזור התעשיה אשר בבת־ים. ומתאים בגודלו לדרישות השוק ולקצב היצור שהלך וגבר עם השנים.

המפעל במיבנהו החדש מצויד במיכון חדיש ביותר, המילה האחרונה בציוד לייצור מזרנים, ובני משפחת אלפנדרי דואגים תדירות להתעדכן בכל חידושי המיכון בשטח זה המפותחים בכל העולם, עובדה זו מביאה לרמת ייצור גבוהה מהירה ואיכותית. מפעל אלפנדרי מאויש בכוח־אדם מקצועי ומיומן העוסק ביצור מזרנים שנים רבות כך ששילוב של משפחה העוסקת דורות ביצור עם מיכון חדיש וצוות מיומן מביא לתוצאות איכותיות ביצור, ואכן המפעל ידוע בטיב מזרניו אותם הוא מייצר. מפעל אלפנדרי מייצר 3 סוגי מזרוני איכות, מיטות אמריקאיות ומיטות מתרוממות.

החומרים בהם מיוצרים מזרוני ספלנדיד אלסטיק

כל מזרני "ספלנדיד אלסטיק" מיוצרים מחומרים מעולים עובדה המבטיחה כושר עמידות ארוך שנים (נוחות מירבית, ובריאות).

במזרני ספלנדיד, קפיצי פלדה מחוסמים, מצופים בשעוה בדיל ונחושת ערובה לעמידות ארוכת שנים המזרן מורכב ממערכת קפיצים חדשנית האופפת את כל גופך, מכף רגל ועד ראש, ומעניקה לך שינה נוחה ובריאה. המערכת בעלת המבנה המיוחד כוללת קפיץ מתמשך וחוט מתמשך היוצרים יחד מערכת צפופה של קפיצים. את מערכת הקפיצים עוטף חומר מיוחד חשומר עליהם ומעניק להם קשיות שווה לכל אורכם. מערכת קפיצים זו מבטיחה לכם שינה נוחה ובריאה. מערכת הקפיצים מצופה בחומר גומי "פלסט אויר" בעובי 4 ס"מ אשר מעניק למזרן נוחות עליונה. שכבות הריפוד העוטפות את המזרן כוללות בד ז'קארד באיכות מעולה. הבד ממולא בגומי בעובי 0.5 ס"מ התפור בדוגמאות מהחיבות עין, בשיטת "מולטי נידל" במכונות אלקטרוניות משוכללות ביותר.

עובדה חשובה היא עובדת השימוש בפולטירן מוקצף בעל עובי של 3.5 – 4.5 ס"מ ובעל צפיפות חומר 27 לעומת צפיפות 24 המקובלת.

דפנות המיזרן מדופנות בפולטרין מוקצף ופלד (חומר המעניק קשות) בעובי של 3.5 ס"מ.

את המזרנים עוטפים בדי ז'קרד וכותנה התפורים כאמור בשיטת חרב־מחט ועובדת היותם ממלואים בספוג 5 מ"מ מעניקה נחות, רכות, ושמירה מפני בלאי.

מזרן – דגם KU999 ה"רולס־רויס" של המזרנים.

מזרן KU999 הוא פרי פיתוח ומחקר ארוך שנים, שיתוף פעולה אירופאי ישראלי, שהביא לתוצאה של מזרן מושלם – שיאו של נוחות, יופי, איכות ובריאות. מזרן זה הוא היחיד בעל 999 קפיצים 4 ובמוסגים של אורטופדיה ניתן להגדירו כ"מזרון שבא אל הגוף ולא להיפך", שהרי ידוע שאם הגוף צריך להתאים עצמו למזרון מתחילים כאבי הגב. המזרון מצטיין בקלות רבה וזאת על אף כמות הקפיצים והחומרים הרבים המצויים בו. למזרן זה 15 שנות אחריות.

דגם מולטיפלקס 496

מזרן המשלב נוחות, יופי, איכות ושינה בריאה מצוייד ב 496 קפיצים (מסוג בונל) לעומת מקסימום 352 קפיצים המצויים במזרונים אחרים מאותו סוג המשווקים בארץ. גם במזרון זה כביתר מזרוני החברה משתמשים בכל החומרים האיכותיים ביותר, דבר המבטיח עמידות ארוכת שנים למזרון ניתנת אחריות של 12 שנה.

דגם נהדר 352

מזרן מיוחד לשימוש מוסדות (בתי מלון, בתי הארחה וכו') מצויד ב־352 קפיצים שילוב של יופי, חוזק, נוחות ועמידות רבת שנים. הרבה מבתי המלון בארץ משתמשים במזרן זה. למזרן זה 10 שנות אחריות והמפעל מבטיח מחיר מיוחד ותנאי תשלום למוסדות.

אחריות:

למזרני "ספלנדיד אלסטיק" ניתנת אחריות מלאה ל־15 שנה הכוללת:
1. שברי קפיצים
2. שקעים במזרון
3. איבוד צורת המזרון.

במפעל בטוחים באיכות הגבוהה ולכן מעניקים אחריות ארוכת שנים שכזאת.

את מזרוני "ספלנדיד אלסטיק" ניתן להשיג בכל המידות והמפעל מסוגל לספק אף את המידות המשונות ביותר.

את מזרני "ספלנדיד אלסטיק" ניתן להשיג בכל רשתות השיווק הגדולות כמו השקם, **המשביר המרכזי**, ובחנויות המובחרות בכל הארץ.

אלפנדרי

כתובת המפעל: אזור התעשיה בת־ים ● רח' הצורפים 4 ● טלפון 03-5516591

גם בתפקידו החדש כראש האגף לביטחון סוציאלי בהסתדרות, לא מתכוון דב פלג לשנות את תפיסת הניהול שלו: האצלת סמכויות, יום עבודה ארוך, התנזרות מהטבות וכיבודים, הסתייגות מיחסי־ציבור ותקשורת. על התפיסה יש חולקים. על כישוריו, תרומתו ומעמדו של פלג, אין.

רק חמישה חודשים נקפו מאז נכנס דב פלג (סער) לתפקידו כראש האגף לביטחון סוציאלי בהסתדרות, וכבר הוא יכול להתגאות בהישג נאה, וכבר קוצרים שולחיו, הקבה"א, את פירות שליחותו. זה קודם־כל הוא שהביא בשבוע שעבר את המו"מ הממושך בין ההסתדרות וקופת־חולים (חצי מיליארד דולר חוב, 800 מיליון דולר תקציב שנתי) לבין האוצר, אל סיומו הטוב.

פלג יכול להתגאות ואינו מתגאה („אני רק ניהלתי את המו"מ מצד ההסתדרות. יש לי קצת ידע בכלכלה ופיננסים וקצת ניסיון במו"מ. אבל את הקו קבעה המערכת וההמלצות היו של גדיש.”); פלג, סוברים אחרים בתנועתו, גם יכול ואולי אפילו צריך היה להלקות את עצמו על כמה קילקולים כלכליים שהתרחשו בקבה"א, כשהיה מזכירו, ואינו מלקה („אי אפשר היה לנהוג אחרת”). האיש, כנראה, שלם עם עצמו ועם דרכו, וכשם שגס לבו בכיבודים ובתשבחות, גס ליבו בביקורת ובלעז.

ואולי לא לגמרי. עובדה, שמכל מי שנתפסים כאחראים או מעורבים באותם קילקולי אשתקד, פלג הוא היחיד שאינו מתעייף מלשוב ולהגיב על ביקורת, כתובה או נשמעת, מצד חברים בתנועה.

מה הוא אומר למבקרים? „כשאני שלם עם מדיניות שאני מנהל, אין לי בעיה. יכולה להיות לי בעיה, כשאני מתווה מדיניות והיא נכשלת, משום שהיתה שגויה. אבל כאן אני משוכנע שהמדיניות ביסודה היתה נכונה, בהתחשב בנסיבות ובאילוצים. בעצם, ממשיכים בה גם היום. הסך־הכל של התוצאה היה חיובי. הרווחים היו גדולים מההפסדים. זה בדוקו וזו הסיבה הנוספת, שאני שלם עם עצמי”.

„עם מה איני שלם? עם כך שחלק מהכשלונות נבעו מבקרה בלתי מספקת, למרות שגם זה נובע משיטה, שהיא נכונה לדעתי, ופירושה, מתן עצמאות מקסימאלית לאנשים, אחרי שנקבעה המדיניות. בשיטה הזאת, אכן, יש סיכונים. מכאן נבעו הכשלונות והם לא היו הכרחיים. על כך אני מצטער”.

— הפקת לקחים ויישמת אותם בתפקידך בהסתדרות?

— אינני מתכוון לשנות את השיטה. היא טובה בעיני ותואמת את המערכת הקיבוצית. אני משתדל לפעול כך גם כאן, למרות שזה לא פשוט. כדוגמה לגישה שלי, אפשר להביא את המו"מ עם האוצר, לאחרונה. במהלך הדיונים הפקידים של השר רצו לטלפון, עם כל עניין פעוט, כדי לקבל אישור. הנציגים שלי, הגזבר, לא הרימו אלי טלפון אפילו פעם אחת. זה לא היה נחוץ. סמכתי עליהם במאה אחוז. אני מאמין, שמי שצמח בקיבוץ לא יכול לנהוג בשיטה אחרת.

— אתה לא גדלת בקיבוץ.

— קל וחומר. אתה לא יודע, שחברים יוצאי גרעינים הם הקיבוצניקים הכי שרופים?

— לשיטתך, גם אין מקום לאחריות אישית של בעלי תפקידים בקיבוץ ובתנועה?

— נכון. איננו תולים ומוקיעים אנשים. כשהתעוררה בעיה לגבי פעיל מסוים, הפסקנו את פעולתו, וזה משום שהיו חריקות בעבודת הצוות, ותו לא. איני מקבל, לא אחריות אישית ולא אחריות מיניסטריאלית בקיבוץ. יש רק כלל אחד: צריך לדעת ולהיות מסוגל לעבוד בצוות.

— הכישלון הוא יתום?

— האחריות היא על המערכת כולה, לטוב ולרע. התפטרות מתחייבת רק כשמדובר בפגם בהתנהגות האישית. אם נדבק למישהו כסף לידיים, אז כן. אבל, לא ידוע לי על מקרה כזה בתנועתי.

בלא כוונת השתנות

על ההערכה שרוחשים לדב פלג ועל הציפיות שתולים בו, יש בקבה"א קונסנזוס רחב, אולי, יותר משיש בכל תחום שהוא. מזכיר התנועה הוא כבר היה. אילו רצה — היה ח"כ („יש היבטים בעבודת הח"כ שאינני אוהב: חשיפה מתמדת, חדירה לתחום האישי, עבודה לא מוגדרת. התרגלתי כל חיי להיות אחראי, לנהל מערכת. שר זה דבר אחר. — זה כן”) אילו איפשרו הנסיבות הפוליטיות, היה מתמנה לשר. אילו הגמיש את עקרון הברזל, לפיו הוא נשאר בבית שנה וחצי לפחות, בין תפקיד לתפקיד, היה מזכ"ל מפ"ם. כתור שכזה, ובהנחה שלא לאורך שנים יאפשרו לו להתחמק מן התפקיד, באילו צעדים היה נוקט כדי לאושש אותה?

— אין לי תשובות.

— אולי בנוסח אחר: אתה מרוצה ממצבה של מפ"ם כיום?

— איך אפשר להיות מרוצה, כשרואים מה כוחה בציבור? ברור, שכשניתקנו מן „המערך” ויצאנו לעצמאות, היו לנו ציפיות כלשהן, אמנם צנועות למרי, והמצב כיום קשה אפילו ממה שציפינו. השאלה, אם ניתן היה לעשות כמה צעדים אחרת מכפי שנעשו. היום ישנם המכים על חטא סירובנו להיכנס לממשלה, למרות שבזמנו התקבלה ההחלטה הזאת כמעט פה אחד. אני אינני שותף לחרטה, אבל יתכן, שלא ניצלנו מספיק, ובמהירות, את התקופה שלאחר הבחירות, כשהאווירה היתה נוחה ליצירת גוש משותף של השמאל הציוני, עם ר"צ וליובה אליאב. אולי התלבטנו יותר מדי, והחמצנו בכך אפשרות להקים חזית רחבה עם ניואנסים שונים בתוכה. לא בטוח שזה היה מצליח, אבל לא התאמצנו מספיק. מכאן נובעת הנחתי שעם התקרב הבחירות, זה מה שיקרה. אני אהיה בעד, אלא, כמובן, אם יעמדו זה מול זה שני מחנות גדולים, תנועת העבודה מזה והליכוד וגרורותיו מזה. במלחמת גוג ומגוג כזאת, ברור מה עלינו לעשות. אם ימשיך הימין להיות מפולג כמו היום, אני מניח ומקווה, שכל הרשימות הציוניות שמשמאל ל„העבודה” ימצאו עצמן בגוש אחד.

עד שיהיה פלג מזכיר מפ"ם יצטרכו, מן הסתם, לעבור עוד כמה שנים טובות. שלוש וחצי מהן עד תום הקדנציה בהסתדרות (שם הוא גם חבר הוועדה המרכזת, הגזורות המצומצמת של הוועד הפועל והמכון החברתי־כלכלי), ותניית ביניים של שנה וחצי — ייהרג ולא יעבור — בבית.

— תקופות הביניים בקיבוץ קשות לך?

— בכלל לא. אני נקי משאפתנות וקריירזם. כך גדלתי בתנועה ובקיבוץ ואין לי כוונה להשתנות. אני יודע, שבנורמות הקיימות זה חיסרון. לדאבוני, זה חדר גם למערכת שלנו. עלי זה לא מקובל, ולא אהיה שותף לכך.

הקץ לבריכים

פלג, שכל המשרות והתפקידים פתוחים בפניו, קוראים לו, יכול להרשות לעצמו את הוויתור על השאפתנות ואת גינויה. בכלל, אין כמותו רשאי

חלק מהכשלונות נבע מבקרה בלתי מספקת; למרות שגם זה קשור בשיטה שהיא נכונה לדעתי, ופירושה: מתן עצמאות מקסימאלית לאנשים.

להטיף ולפעול לחזרה אל השורשים, אל הצניעות, אל ההסכנות ואל הנזירות ב„מערכת”, משום שאין מי שחושד בו בהעמדת־פנים, או בצביעות. הצייקנות שהוא כופה על עצמו ועל סביבתו הקרובה היא מן המפורסמות ואפילו הגיבה אנקדוטות. הנה אחת:

פעם, באיזו ישיבה בקבה"א שהתארכה עד שעת לילה מאוחרת, יצאה המזכירה וקנתה בחנות סמוכה כריכים רשנים למשתתפים. כמה עולה סנדוויץ'? שאל פלג את המזכירה; עזוב, אמרה לו, יש תקציב; כמה זה עולה? חזר והקשה פלג ושילם את דמי סעודת השחיתות מכיסו.

פלג זוכר את המקרה, או דומה לו, רק במעומעם, אבל מודה ואינו עוזב: „נכון, הנהגתי בבית הקבה"א הרבה צימצומים. בזה הייתי קיצוני. אחת ההוראות הראשונות שנתתי, כשנתמניתי למזכיר התנועה, ב־1980, היתה, שאין להביא סנדוויצ'ים לישיבות. הנהגתי נורמות פוריטאניות במערכת התנועתית. קבעתי, למשל, שמכוניתו של הפעיל תהיה בדרגה אחת פחות מהמכוניות של הקיבוצים. במחלקת התחבורה התלוננו, שיש פייסטות ואין מיזוג אוויר. כזה אני. כך אני מתנהג גם בחוג המשפחה ובקיבוץ. זו השקפה שיש לה חסרונות ויתרונות”.

בין החסרונות של השקפת העולם הזאת, אפשר, אולי, למנות את יחסי הציבור המגוונים של פלג. יכול היה לקדם אותם, לו רצה, לו החשיב את העניין הזה, יחסי ציבור, לו התרועע יותר עם עמיתיו (ש... שייך עצמו לאיזו קליקה), לולא הקפיד כל־כך שלא לבטל זמן שנועד לעבודה על מה שאינו קשור רק בה. אבל, הוא אינו רוצה. הוא אינו חושב, שיחסי ציבור זה עניין לענות בו. „בוא נגיד כך: אני אוהב להבדיל בין מערכת מוסרית שצריכה לתפקד, להחליט, להתנהל בסדר, לבין המערכת הבלתי פורמאלית. אני שם קיר ביניהן, ויש שתופסים זאת כפי שתופסים”.

ואיך מסתגל פלג הנזירי, המכור לעבודה, לתנאים הלא־נזיריים, לסביבה שאינה מכורה לעבודה, בהסתדרות?

„פה אני קיבוצניק. כמוני יש עוד שלושה, הם עירוניים. אנחנו רגילים לנורמות אחרות. אני לא... מהמשכורת שאני מקבל. העובדים העירוניים... אני משתדל ללכת בדרכי עם הנורמות שלי. כשאני מקבל הקצבת רכב של 2500 ק"מ לחודש, אני... את כולה. בעיר ידוע, שהקילומטראז' לרכב... מרכיב במשכורת, ולכן לא משתדלים... להוציאו. אני מתחיל יום עבודה ב־6.15 ול... מסיים לפני שבע־שמונה. האחרים באים... ומרגישים לא נוח. אני לוקח את הדברים כמו שהם. אינני רוצה, חלילה, שהדברים יישמעו כביקורת על עמיתי. זה בסדר גמור, מצידי, אבל אנהג על־פי הנורמות שלי. פעם”, נזכר פלג ומוסיף באותו עניין, „הצעתי שיהיה תקציב הוצאות חופשי לפעילי התנועה. כל אחד יקח לפני צרכיו. הנחתי... יחסוך 30 אחוז מההוצאות. אני מאמין באנשים, אני מניח, שבכל מערכת קיבוצית יש 5 אחוז יוצאי דופן, אבל 95 אחוז נאמנים לנורמה הקיבוצית. בכל אופן, ההצעה לא התקבלה. אמרו לי שאני תמים. גם אשתי זורקת את זה לפעמים”.

כנראה תמים, וראי לא תם. אומרים שגם... מאוד, מבריק, בעל כושר אנאליטי, קפדן, יעיל, נוקשה, רציני. „עזוב מה שאומרים, מה זה חשוב. אני רוצה לחזור אל עניין הכלכלה”.

עניין הכלכלה

כשהנושא הוא, שוב, כלכלה — תחום שפלג בקי בו מאוד ומראיינו אפילו לא מעט — הוא, פלג, מאושש ובוטח בעצמו, הרבה מכפי שהיה כשהשיחה נסבה על שטויות.

להלן גירסתו לקילקולים ומה שגרמם ו... חוב למבקרים, בצידה: „התפיסה היסודית שלנו אומרת, שיש להקים מערכת ייצור שתתבסס על עבודה, מחשבה ויוזמה. נקודת המוצא שלנו היא העובד. ההון נחוץ כהשלמה. את ההון אנחנו שואפים להשיג במחיר מינימאלי ובמידה מספקת, נפח וריבית.

עד 1980 קיבלנו את ההון דרוש מהסוכנות, אחר־כך מהממשלה, וקצת גייסנו בשוק, כשום ש... לא ביקשנו לעשות רווחים על ההון. אבל העולם סביבנו בנוי בדיוק בתפיסה הפוכה לתפיסתנו. בעלי הון, שמחפשים את הדרך הטובה ביותר להשקיע כדי להרוויח מהר והרבה. ב־80' נוצר מצב, שלא יכולנו עוד להמשיך ולחיות על־פי תפיסתנו היפה והטובה, כי לא היה מי שיתן לנו את ההון.

ראשית, היינו צריכים להבין מה קורה סביבנו, ואת זה הבנו. אחר־כך היינו צריכים להתחיל ... וריכוז ההון בכוחות עצמנו, על כורחנו. כאן התחילו הבעיות. כדי שלא להחנק יצאנו לשוק ההון, והיות שהיינו חסרי ניסיון ומיומנות, נוצלנו לרעה, ומה שחמור יותר, שנאלצנו לנקוט, וביודעין, בצעדים מנוגדים להשקפת עולמנו: להחזיק רזרבה כספית, מחשש שהריבית תתנפח עד שנפשוט את הרגל. לו היו לנו, לתנועה הקיבוצית, ב־85' איזה 300 מיליון דולר רזרבה, שבעבר לקחנו בריבית של 10 אחוז, לא היינו צריכים לשלם ריבית ריאלית של 100 אחוז לשנה.

כשאתה מחזיק ברזרבה, עליך לפזר את הסיכונים, ואם תרצה ואם לא, עליך לפנות גם לשוק האפור. איך? כמה? עם מי? קטע מסוים צריך להיות מושקע בניירות ערך.

וזה מנוגד לדרכנו לחלוטין, אבל איך אפשר אחרת? עוד ב־84 הצעתי, שרק התנועה תעסוק בתחום הזה, האנטי אידיאולוגי, ותשחרר מכך את הקיבוצים. דעתי לא נתקבלה. אמרו לי: מה, שהתנועה — חוט השדרה האידיאולוגי — דווקא היא תעסוק בעניינים האלה? השבוע, כשעלה עניין אגרות חוב של התנועה, חזרתי והצעתי אותה הצעה — שהתנועה תנפיק, ולא הקיבוצים. בעיקרון זה התקבל. עדיין אין החלטה מנוסחת. ידוע לי, שכמה קיבוצים הכינו הנפקות בבורסה של ניו־יורק. אני נגד. אם צריך הנפקות — אז רק התנועה. זהו. יש לך כל הסיפור והוא פשוט מאוד. אם אתה צריך הון ואין לך, לא מגורמים ממלכתיים ולא מגורמים בנקאיים, עליך לפנות לשוק ההון. איש לא עירער על כך בזמנו, ואיש לא הציע אלטרנטיבה אחרת. וכשהחליט לאחרונה הקבה"א לגייס 70 מיליון דולר. מאיפה לדעתך זה יבוא?”...

— מאיפה?

— מאותם מקורות. אני כבר מודיע לך, שבעוד חצי שנה יתברר, שגם היום, עכשיו, מתרחשים כשלונות. ככה זה בג'ונגל הכלכלי של ישראל 86'. ואני מכיר דוגמאות.

— נשמע.

מבקרים טובים, מבקרים רעים

— הנה יש מפולת בארגוני הקניות של מושבים, וידוע, שמונחים שם גם כספים של הקבה"א. אז מה, מישהו שיער, שבארגונים של מושבים כמו נהלל וכפר־יהושע יקרה משהו? אינך יכול לשים את כספך רק על מפעלים משגשגים, או אנשים פרטיים. לא, אבל גם מושבים לאז או מחר יצעקו על מקבלי ההחלטות דהיום; אבל איזו אלטרנטיבה יש להם? לשים את הכסף באפס ריבית במערכת הבנקאית? מי יכול לעמוד בזה? אין לי טענות נגד הבנקים. הם כפופים לתכתיבי הממשלה. וזהו מדיניותם.

— לשווא היו, איפוא, כל הכעס והביקורת?

— אצל חלק זה נבע מאי־הבנה ואי־ידיעה. זה החלק הטוב, שהתרגז וכאב, ובצדק, על שנקטנו בדרכים מנוגדות כל־כך לתפיסה הקיבוצית. אבל אצל חלק זה נבע רק מהרצון לנגח.

— לאלה שייכת העיתונות התנועתית?

— גם העיתון שלך. תראה איך הדברים מתגלגלים. מישהו כתב, בעקבות ראיון איתי, משפט על כך שהשקענו בין היתר כספים בחווה בארגנטינה, למרות ששמע ממני 5 פעמים, שלא השקענו שם פרוטה. זה נובע מרצון טוב? יש כאן פשוט רצון לנגח. לאנשים כאלה אני אומר, עם כל הכבוד, מה אתם מציעים? איש לא הציע. לחברי שמיר, שהשמיעו ביקורת נוקבת, והם דווקא מן הסוג הראשון, אמרתי, אדרבא, תציעו אתם מה לעשות. להשיג כסף, להנפיק איגרות. או לאז שמישהו יאמר, איך אפשר לפעול אחרת. אתה חושב שאני חייתי טוב עם הדילמה הזאת? נסעתי לניו־יורק, וביום אחד, בבוקר, נפגשתי עם גדולי הבנקאים לדבר על ביזנס ובערב נפגשתי עם חניכי השוה"צ, לדבר על סוציאליזם וקיבוץ. היו להם שאלות קשות מאוד, והסברתי. הכי מצערים אותי אלה, שיודעים ומבינים את הבעיות והמגבלות, ורוצים להופיע כמגיני הקיבוץ ועקרונותיו יותר ממני.

— הפרשיות הכלכליות של 85' אינן מעידות על התדרדרות ערכית ומוסרית של הקיבוץ?

— בהחלט לא. התנאים החיצוניים אילצו אותנו לפעול כפי שפעלנו. אנחנו מועדים ליפול שוב, בשל אותן סיבות, וצריך להכין לכך את הציבור.

— ונוכל לספוג נפילה נוספת?

אני נקי משאפתנות וקריירזם. כך גדלתי בתנועה ובקיבוץ, ואין לי כוונה להשתנות. אני יודע שבנורמות הקיימות זה חיסרון...

— כן. אין לנו חוב גדול, ולא בגללו אנחנו צועקים ותובעים מעצמנו צימצומים וויתורים, וסיוע מהממשלה. הבעיה שלנו היא הריבית. גוף עסקי, שהחוב שלו נמוך מהתפוקה, הוא עדיין גוף יציב. אם מחר תונהג בארץ ריבית נורמאלית של 6־4 אחוז לשנה, לא תהיה לנו כל בעיה פיננסית.

— הדרך בה מציגה התנועה הקיבוצית את תביעתה לסיוע מן הממשלה, נראית לך?

— אני סבור, שיש טובה ממנה. הצעתי, שהתנועה תיקח על עצמה את ההפרש שבין החוב לבין התפוקה באותם קיבוצים, שהחוב שלהם גבוה מן התפוקה. שכן הריבית מגדילה את החוב מדי שנה, ודבר לא יעזור לקיבוץ, אפילו אם יש לו תפוקה ורווחיות מצויינות. אמרתי, בואו ונוריד את הגיבנת מעל אותם קיבוצים, וניקח את יתרת החוב המעיקה עליהם אל התנועה, וככך נופיע בפני הממשלה בצורה משכנעת יותר. אפשרות נוספת היא, כמובן, מחיקת ריבית, כפי שנעשה עם „אלסינט” ועם קופ"ח, כפי שהולכים לעשות, כנראה, עם המושבים ואולי גם עם „סולל בונה”. זו אינה בקשה טובה. זו דרישה מוצדקת. היתה מדיניות משוגעת — שיחזירו.

מונית או אוטובוס?

בשעה 18.00 רחוצה ושטופה רצפת בית הוועה"פ מן המסד עד הטפחות, והס מושלך בבניין. אחרי שפרשו ממנו אחרונות עובדות הניקיון, דומה, לא נותרו בו אלא שניים: איש המודיעין בקומת המסד, וראש האגף לביטחון סוציאלי בקומה החמישית, בחדר 530. כן, הייתי קונה ממנו מכונית משומשת. ואי־פרופו מכוניות — איך לנסוע מכאן, במונית או באוטובוס? ושמא ללכת ברגל? פלג, אומרים מכיריו, מכניס בשומעיו, ודאי מבלי להתכוון, מנה נכבדה של תחושת אי־נוחות. על־פי אמות המידה שלו, כולנו. כך נדמה, מבלי־עולם.

ארנון לפיד

גן־החיות הקיבוצי

מחמאה

לא לגמרי ברור, האם „הקשר התקלאי” של רמי באר ורקדניו מלהקת המחול הקיבוצית, הוא שמשפיע על שפע החיות בתוכניות הלהקה החדשות, כאילו באו להדגים שעבדו פעם ברפת או בלול, תחילה בזאב, ברווז, חתול וציפור של פטיה הרוסי ועכשיו ביצורי דמיונו של קאמיל סן־סאנס.

בשתי היצירות, „קרנבל החיות” ו„פטר והזאב”, הבעיה העיקרית שעמדה לפני הכוריאוגראף היתה, לדעתי, מוסיקאלית. כי גם פרוקופייב וגם סן־סאנס לא כתבו את מה שכתבו לבימת־המחול. ב„קרנבל” יש קטעים קצרצרים, הבאים בזה אחר זה, המתארים בצורת קריקאטורות בעלי־חיים, כולל „פסנתרן”, „מאובנים” ועוד יצורים, שאינם מופיעים כרגיל בספרי הזואולוגיה. אבל איך לקשר בין כל אלה. הבאים להם כל אחד בנפרד, סגורים בכלוב של נדיחות מוסיקלי, שעה שבחוץ סאפארי, בו הם יכולים להתערב ולהתעמת.

הבעיה נפתרה על ידי שיר־קישור, שכתב אהוד מנור, על עכבר בעל רגשי־נחיתות, המנסה לדמיין לעצמו, כמה נהדר היה, אילו היה דג או אריה. אורית ברגל מגישה את החרוזים המחורזים הללו, שאינם מתחנחנים ואינם מתיילדים, בצורה משעשעת, בהירה ושייכת לעניין.

הרקדניות הראשיות במופע הן, בלי ספק, יהודית גרינשפאן וכרמה קווארץ, שדמיינו, עיצבו, תפרו וביצעו את שלל המסכות והתשמנות, שבתוכן נעים הרקדנים שעל הבימה.

מטבע הדברים, יש סצינות מצחיקות יותר ומוצלחות פחות. האריות, התרנגולים, המאובנים, ובראש כולם הצבים המחוללים מתקבלים בתשואות רמות. הפילים בעייתיים. כי פיל זעיר הוא קצת בלתי מתקבל על הדעת, ולדעתי — וזה כמובן נתון לוויכוח — „החיות בעלות האזנים הגדולות” אמורות להיות חמורים, והסצינה בין הנער (בועז כהן, שנעשה כבר מומחה לגילום ילדים, החל ב„סוס עץ”, המשך בפטר וסיים ב„קרנבל”) לבין הקוקיה מפוספסת ואפשר היה לוותר עליה.

הפריע לי ממש העיבוד הבארי לקטע המפורסם ביותר מכל היצירה, „הברבורים”, שהכל מכירים אותו כ„ברבור הגווע” של פוקין והבאלרינה שלו, פאבלובה. רמי נמשך אל הבאלט בקטע זה, אבל בועז כברבור שחור וניצה וסיון כברבורים באלטיים לבנים לא היו נוגעים ללב, או לחלופין משעשעים, אם כי הרעיון עצמו — לעצב מחול באלטי, בו הכל „שטים”, כשהם נעים על ברכיהם — מקורי ועשוי היה להוסיף למיניאטורה זו עניין, אבל זה לא קרה.

התוכנית לילדים של הלהקה הקיבוצית היתה ללהיט ממש, והיא ממלאת אולמות בילדים וההורים, המלווים את העשה על הבימה בפרשנות, קולנית ונלהבת, שלא היתה מביישת את שדרי הספורט של הטלוויזיה. מתמיה, שאפילו הצלחה קופתית כזאת אינה עושה משהו ללבם הקשות של אנשי ברית התנועה הקיבוצית, המוסיפים להערים קשיים על דרכה של הלהקה, כאילו היתה מטרד ולא הישג אמנותי, והפעם אפילו קופתי.

גיורא מנור

הדף הירוק
העורכת: מרים עיר־דור
עורך משנה: ארנון לפיד
צוות המערכת: עמירם כהן, בתיה שחף, אסתר נתיב, סימה באר, עודד ליפשיץ ואהוד דור
עיצוב גרפי: רחל דביר
מזכירת המערכת: רותי קודש
צלם המערכת: בועז לניר
מודעות: חיה קרטב
המערכת והמנהלה:
רח' חומה ומגדל 2, 67771, ת"א
טלפון: 03־378833
מען למכתבים: שק דואר נעול 61999
תוכן המודעות על אחריות המפרסם בלבד וזכויות הגרפיקה שמורות

בדגמים חדישים־חדישים! צלילי איכות
מבחר מערכות
HITACHI, JVC, LUXMAN, KENWOOD, ROTEL, YAMAHA, TOSHIBA, ONKYO, MARANTZ...
מבחר רמקולים
ITT, SEAS, WHARFEDELE, JAMO, BOSE, WESTRA, WHD...
מעבדת שירות – תיקונים במקום
החנות המקצועית הוותיקה
סטריאו שורי איתך לאורך שנים!
רח' הרצל 59, חיפה טל. 671273-4

שטיחי מוריה בעבודת־יד
חנות המפעל — דיזנגוף סנטר
אנחנו לא מדברים על הנחות פיקטיביות
פתוח רצוף 10.00 — 19.30 ★ מוצ"ש 18.00 — 20.00
חנות המפעל: דיזנגוף סנטר תל־אביב, טל' 285391

שיטת הבידוד התרמי של תרמוקיר.
רק להוסיף מים ולערבב!
★ בידוד תרמי הומוגני ללא גשרי קור. שיטה חסכונית.
★ סוף לסדקים בקירות.
★ גימור יפה הוא חלק מהשיטה.
★ 15 שנים של הצלחה, באירופה ארה"ב ויפן.
★ יישום מהיר גם במבנים קיימים.
★ ייעוץ והדרכה חינם באתר הבניה.
תרמוקיר
מפיץ ראשי בחיפה ובאיזור הצפון: עמלן בע"מ הנביאים 2 חיפה, טל' 04-672101/2
תעשיות לבנייה מתקדמת. קיבוץ חורשים.
ד.נ. השרון התיכון 45865, טל: 03-9369824/5
טלקס: 33499, תכן־עבור תרמוקיר

אולם קונצרטים בביתך
עם 508 של WHARFEDALE
זכיה שניה ברציפות
בתואר "BEST BUY" באירופה
★ תצוגה מלאה של סדרות:
★ 3 — Series ★ 5 — Series ★ 7 — Series
★ Diamond ★ Mach Series
מיטב מערכות הסטריאו:
ROTEL ★ JVC ★ ONKYO
PIONEER ★ AKAI ★ HITACHI
מכירה גם בהמחאות
אמנון סאונד אלקטרוניקס בע"מ
רח' בוגרשוב 42 ת"א ● טלפון 03-295620

אחרי 18 שנות שותפות בין מוסד חינוכי של השוה"צ עם בית־ספר יום של התק"ם, בבית החינוך „מעלה־הבשור" עדיין חוגגים במסיבות נפרדות, כמו גם בארוחות־עשר. המחנכים מעדיפים לדבר על ההישגים הלימודיים ואילו החניכים עסוקים בבעיות החברתיות

בהפסקות מתפרדת הכיתה: ילדי המוסד הולכים ל„מוסד", שם מחכה להם המטפלת עם התה, העוגיות והפרי — וילדי התק"ם מתרכזים בחדר־האוכל, לאותו הדבר, רק בלי המטפלת. אפילו בעניין הצרכים נכשלה האינטגרציה: המוסדניקים מעדיפים את בתי השימוש שבמוסד, והתק"מניקים מסתפקים במה שמציעים להם בנידון מבני בית־הספר.

לקראת השנה השמונה־עשרה לקיומו של בית־החינוך המשותף מעלה הבשור, ילדי התק"ם וילדי המוסד רוקדים בו את הפורים בשתי מסיבות נפרדות וכותבים את הגיגיהם בעלונים נפרדים.

וכשמדברים בסטריאוטיפים, אתה שומע, כי „תק"מניק נחשב כאן אחד שבא לפה ולא שם על בית־הספר... כזה שיושב על הדשא ומעשן; ומוסדניק נחשב אחד ששומר על הטוהר המיני, על־פי המדבקות שלהם".

לאחר שבע־עשרה שנה של ניסיון חינוכי ייחודי, לקיים מוסד חינוכי, כגירסת השומר הצעיר, במחיצה אחת עם בית־ספר יום, בנוסח התק"ם, מעדיפים המחנכים לספר ולדבר בהישגים הלימודיים והחניכים עוסקים בבעיות החברתיות.

אפילו שנעשו במשך השנים נסיונות רבים להגביר את הפעילות המשותפת בביה"ס (טיולים שנתיים, סמינרים יהודים־ערבים, גדנ"ע, נושאים משותפים וכיוצא באלה), רק דורכת רגלם חזרה על אדמת בית־הספר, חוזרים לשתות את כוס התה בשולחנות נפרדים, כאילו דבר לא היה.

הסבר אחד מקובל כאן על כולם, כשם הוא מקובל בכל עניין חינוכי — הנוער גם בעניין זה הוא רק ראי של עולם המבוגרים.

חבר המורים אינו מתכחש לבעיה והנושא של פורים בנפרד אינו יורד מסדר היום. תלמה (חינוך מיוחד, ניר־עוז): „איכשהו הם גם מפספסים את הקשרים האישיים, כי הוא מהתק"ם והיא מהמוסד. פתאום בי"ב נעמדים ואומרים: 'הפסדנו. בעצם לא הכרנו זה את זו'. כי בונים בינם לבינם חומות מאוד מלאכותיות. ולנו, כמבוגרים, עם כל ההבנה מה זה לוקאל־פטריוטיזם, זה נראה מוגזם. התיסכול שלנו, שאיננו יכולים להשפיע, כמו בעניין המגוחך הזה של חגיגת פורים בנפרד. אלה חגגו במוסד ואלו הלכו ועשו מסיבה ברביבים".

אוסי (צאלים, מחנכת): „המחשבה, שהם מסוגלים להגיע לכך, שיחגגו את פורים בנפרד — זה בשבילי כאילו חצי קיבוץ הולך ועושה לו מסיבה. איכשהו מרגישה ששורש הבעיה הוא בעצם בנו, המבוגרים. מה שהם משחקים בקטן, אנחנו המחנכים, אולי לא כל־כך מרגישים, אך משחקים בגדול. מתחיל מזה, שהתנועות (השומר הצעיר, החטיבה), מאורגנות בנפרד וכל תיאום עולה על שרטון ונציגי הקיבוצים עוסקים בשמירה הדדית. מכאן זה מתחיל".

לדינה בן־צבי (מגן, חינוך מיוחד) בוגרת „המוסד" עוד לפני שהפך ל„בית החינוך מעלה הבשור", יש סיפור קטן ואולי כאן הפתרון: „עד כיתה ז' היתה שותפות יפה בין הילדים. אבל ידענו, מתוך הניסיון, שבכיתה ט' מתעוררים הקשיים והקדשנו המון מחשבה למנוע לפני שיתעוררו. בתחילה ניסינו לארגן ערבים משותפים, כיתתיים, כל פעם בקיבוץ אחר. אך ערבים אלה לא הצליחו כי המוסדניקים מוצפים בפעילות ולא כל־כך נטו להגיע. החלטנו לנסות בכיוון של הפעלה חברתית, אבל קודם לכן, כהכנה, החלטנו לקיים טיול משותף. ופתאום בטיול הזה ראינו, שנפלו המחיצות. לא ידענו, מי מכאן ומי משם. כשהם לבד, פתאום הכל בסדר. כשאין מבוגרים בשטח, הדברים מסתדרים מעצמם".

תחת גג אחד

לפני שמונה־עשרה שנה, עמדה בפני הקיבוצים הזעירים של התק"ם בנגב המערבי והמרכזי השאלה, לאיזה אולפנא לשלוח את הנוער, קבוצות קטנות, חמישה־שישה במחזור. לאחר התלבטויות אין־ספור, העדיפו — מהפכה אמיתית בתק"ם בעת ההיא — להצטרף למוסד החינוכי „מעלה הבשור", מצעירי מוסדות החינוך של השומר הצעיר, הממוקם בקיבוץ מגן. העדיפו את מעלה הבשור מתוך שיקולים פרגמאטיים של קירבה גיאוגראפית, אך גם מכיוון שהאלטרנטיבות האחרות, כגון בית־הספר אשל־הנשיא, הקרוב

פסיה פאוקר, רכזת פדגוגית: „החניכים מגזימים"

לקיבוץ משמר־הנגב (בית־הספר של ילדי המושבים באיזור) או בית־הספר האזורי „שער הנגב", לא נראו להם כיווניהם החינוכיים ורמתם הלימודית. גם קיבוצי השומר הצעיר חרגו מהתפיסה החינוכית המסורתית, משהסכימו לאפשר קיומו של בית־ספר יום, במחיצה אחת עם „הקמפוס" של המוסד החינוכי. ועיקר העיקרים: הוויתור ההדדי שנדרש, בכדי לקבוע תוכנית לימודים משותפת ומחייבת את כולם.

„בית החינוך יהיה אחראי לחינוכם של כל ילדי האיזור, יהיה לא־סלקטיבי ויאפשר לכל חניך למצוא מסגרת לימודים ההולמת את צרכיו ורצונותיו, מתוך שמירת שוויון ערך החינוך וכבודו של החניך וללא קשר ליכולתו הלימודית ולהישגיו" (נכתב במניפסט האיזור). בין היתר הוסכם, בלי להיכנס לפירוט מיותר הכרוך בסכסוכים אידיאולוגיים, שהמסר במקצועות ערכיים „יהיה ברוח תפיסת עולמנו ההומאניסטית־דמוקרטית ציונית־סוציאליסטית".

„הייחוד שלנו בניסיון מוצלח לקיים שתי שיטות חינוך שונות מאוד, תחת קורת גג אחת — תוך הצלחה להתגבר על הקשיים הספציפיים שהתעוררו במשך השנים. הן במוסדות החינוכיים הקלאסיים של השומר הצעיר והן בבתי הספר האזוריים של התק"ם", מסביר מרטין ססלר (מגן) רכז פדגוגי, את מה שהוא רואה כייחוד: „התק"ם הביא לשותפות את הרגש החזק שהוא שם על החינוך המשלים. והשומר הצעיר את תהליך הלמידה והעמקתה. השותפות עם השומר הצעיר בלמה את מגמת העירוניזציה של החינוך כפי שאנחנו מכירים אותה בבתי הספר האזוריים של התק"ם, והשותפות עם התק"ם בולמת את הנטי[illegible]

מרטין ססלר, רכז: „השותפות נבדקת כל הזמן"

לאנארכיה ועשיית אידיאולוגיה מבארוק, כפי שקורה במוסדות החינוכיים שלנו, והתוצאה — שאין כוח שיעצור את ההתפוררות החלה כבר בכיתות י"א־י"ב. אינני מאמין, שהיינו מצליחים לקיים מערכת לימודים פורייה, מגוונת ומסודרת אילולא השותפות. ושותפות זו נבדקת כל הזמן מחדש, תוך דיון וליבון וויכוח, ויוצרת מתח חיוני במערכת".

אם הסיפור הקטן הבא הוא מדויק, הרי לנוכח של ססלר על „הרוח האחרת", הנושבת במעלה הנגב, יש קושאנים: במבחן בגרות שהתקיים השנה (תשמ"ו), סייע מורה שכיר לקבוצת תלמידות בזמן הבחינה. עניין די מקובל כידוע בבחינות פנימיות. התלמידות, מצפונן ייסר אותן קשות והן סיפרו להנהלה ויחד אתן הוחלט לא לשלוח את הבחינה למשרד החינוך והמקרה כולו רווח לצינורות המתאימים.

ייחוד טכנולוגי

בית החינוך „מעלה הבשור" מחולק מבחינה פיזית לשניים: חלק דרומי, הקרוי „מוסד", ובו מספר מבני מגורים (ובתוכם מטפלות), וחלק צפוני, הקרוי „בית־הספר", המכיל את הכיתות, בתי המלאכה, הספרייה וכו'. חדר־האוכל נמצא באמצע, במיקום ניטראלי והוא המבנה המקשר בין השניים ושם גם נערכים רוב העימותים. בני התק"ם מגיעים לבית־הספר באוטובוסים הצהובים של המועצה האזורית, כצבעה של אדמת הלס. „המוסד" או „השמוץ" בשפה העממית מופיעים בהליכה רגלית של כמה עשרות מטרים, לאחר שהמטפלת, שהיא גם מושג במעלה הבשור, מעירתם משנתם. לאחר יום הלימודים בכיתות משותפות, אלה חוזרים ל„מוסד" ל„ערבים" ולפעילותם האינטנסיבית ואלה — לקיבוציהם הקטנטנים ובדרך־כלל לאי פעילות, עד למחרת בבוקר.

בית החינוך „מעלה הבשור" מונה 500 חניכים מ־11 משקים: שישה של השומר הצעיר (מגן, ניר־עוז, ניר־יצחק, נירים, גבולות, כרם־שלום), וחמישה של התק"ם (רביבים, צאלים, אורים, כיסופים, עין־השלושה); הצוות החינוכי מונה 120 עובדים, מהם שמונה מורים שכירים וארבע מבשלות מהעיירה נתיבות — נושא שקצת מציק, אני למד...

(המשך בעמוד 27)

עמירם כהן

„הבעיה אינה בכיתות, אלא בחיים שאחרי, בהפסקות. איך שיוצאים מהשיעור, נוצרת הפרדה מוחלטת". (אסנת, מחנכת)

שיח „בתניקים": לא מזומנים

„בתניקים" מחזור תשמ"ו, עם המורה אסנת בשיעור הכנה לבחינה במתמטיקה, בעוד חודש, איש לקיבוציו ישראל. מסכמים בינם לבינם את המאזן. היו לימודים, היו חוגים, אך נראה להם, שפיקששו משהו. פסיה, הרכזת הפדגוגית, שנכחה בשיחה, משוכנעת שמגזימים.

ערן (רביבים): למרות שיש יחסים טובים בין בודדים מהתק"ם לבין בודדים מהמוסד, בסך־הכל היחסים הגיעו לאבסורדים כאלה של הפרדה, שמזכירים לי סיפורים על אלאבמה. לא יושבים יחד בחדר־האוכל, לא מפני ששונאים אחד את השני, אלא מכיוון שכל החיים הם בנפרד. לגמרי מנותקים. ל„מוסד" יש אופי מיוחד של קבוצתיות, מין „יחד" כזה, שאני חושב, שיש בו הרבה חיוב מבחינתם, אבל גם שלילה מבחינת בית־הספר.

הגר (גבולות): המוסד זו חברה־תנועה, שפועלת בעיקר בערבים ויש ערכי תרבות וערכי קן ועדות. בתק"ם לא חושבים שהמוסד הוא הצורה הנכונה.

הראל (רביבים): ערב של שלוש־מאות?! אולי בעצם זה היה יכול להצליח. אבל יש כאן עניין אחר: המוסד הוא חברה ייחודית והוא לא יכול להזמין את התק"ם. הם מכירים אחד את השני, רוצים תמיד להיות אחד עם השני ופחות איתנו ולהיפך. ההפרדה הזו התפתחה במשך הזמן ונוצרה מסורת של כל אחד לחוד. אחרי הלימודים — הפרדה מוחלטת.

ערן: „ערב" זה פעילות חברתית שלהם של המוסד, זה הצוותא שלהם. המפגש שלהם וגם לי אין שום רצון לבוא ולהיות איתם. אני לא בתוך זה. אני אדם מבחוץ. אם כן, אז להצטרף בכלל למוסד... אבל בשבילי עדיף בית־ספר יום.

מוסד ובית־ספר יום ביחד זה לא הולך. נקודה! אילו היו מרחיקים את המוסד ואת המבנים — (ע.כ.) לקצה השני של מגן אולי היתה יותר אינטגרציה חברתית, פשוט היינו חייבים להיות ביחד. המצב היום, שיש להם שם מטפלת וכל חמש דקות פנויות... הם רצים למטפלת...

הראל: זו בדיוק הנקודה. אי־אפשר מוסד ובית־ספר יום ביחד באותה מסגרת, באותו בית־ספר. מבחינה חברתית השותפות לא הוכיחה את עצמה.

— שבע־עשרה שנים זה מתקיים ואתם באים היום...?

הראל: או מתקיים... עומד על הרגליים... זה אומר, שזה טוב?! אבל, אולי אינני דוגמה, כי עשיתי כאן חיים משוגעים...

ירון (כיסופים): אני חושב, שכיסוד, הרעיון הוא טוב, כי באיזור הזה כל הקיבוצים — מלבד רביבים — הם קטנים ויש מחזורים מאוד קטנים, לפעמים ארבעה, או חמישה ילדים, במחזור. בבית־ספר גדול, יש יותר בחירה ואפשרויות וחוגים. אני לא מרגיש, שזה כל־כך נורא והבעיות כל־כך קשות, שבשביל זה צריך לשלול את הכל.

אסנת (מחנכת): נראה לי, שהאינטגרציה שיש כאן, בין השמוץ לתק"ם, למרות כל הכיסוחים שהולכים — זה מצב פנטאסטי לעומת מה שאנחנו, כילדים בקיבוץ רביבים — זוכרים ביחסים עם הילדים מהשמוץ. ופה נוצרו המון יחסים אישיים יפים..

— בנוסח „כמה מחברי הטובים"...?

אסנת: אפילו זה לא היה אז... ניתוק גמור. ואני לא מרגישה בכיתה הזאת שהאווירה כל־כך עכורה. יש כאן המון הגזמות, יש התכסחויות, זה נכון. אבל זה מאוד תלוי בשכבות ואינני יודעת עד כמה זה רציני, מה גם, שבגיל הזה יש נטייה לגאוות יחידה ולדברים כאלה.

הבעיה היא לא בכיתה, אלא בחיים שאחרי. בהפסקות. בשיעור כולם עם אחד. אבל איך שיוצאים מהשיעור, פתאום נוצרת הפרדה מוחלטת. השמוץ הולך למוסד, שם הם מקבלים את הפרי והתה, והתק"ם — לחדר־האוכל... גם לי קשה להבין למה זה...

ערן: הבעיה הרבה יותר מהותית מהפרי והעוגיות. בכיתות הצעירות לא היתה בעיה, כי כולם גם השומר־הצעיר, באו ללמוד ונסעו חזרה לקיבוצים. לא גרו במוסד. הבעיה מתחילה בכיתה ט', כשנוצר כאן גוף משמעותי של תק"ם, שאין לו חיים חברתיים במקום.

בכיתה י' ההבדל מעמיק ובכיתה י"א מתחילים ממש לחיות בנפרד. נכון, שיש שכבות, שהגיעו לפירוד קיצוני ויש שקצת פחות אך בעיקרון, ההבדל דווקא מתגבר עם השנים, ולא להיפך.

ארווה (כיסופים): מאוד תלוי במחזור. יש מחזורים, שנוסעים ומבקרים זה את זה ויש ממש יחסים. אצלנו במחזור, מהתחלה היה ניתוק ולא נדבק.

הראל: אם להיות גלוי, במצב של מוסד־תק"ם, מי שאוכל את זה חזק, זהו המוסד. כל הזמן צועקים, שבית־הספר לא מאפשר להם כל מיני פעילויות וכל מיני הפגנות, שהם תמיד רוצים לעשות, ואילו היו לבד...

דרורי: המוסד גם מעכב בנושא בחינות הבגרות. לקיבוצי השומר־הצעיר יש דעות קדומות נגד הבגרות וזה גורם, שהבגרות פה אינה כמו ב„שער הנגב" או בגבעת־ברנר. הייתי מעדיף להתחיל מכיתה י' ואז בי"ב הייתי כבר יכול ליהנות מהחיים וגם לנצל יותר את החוגים המצויינים שיש פה, ולא לשבת ולדגור כל היום, כי אצלנו מתחילים בגרות בי"ב.

יעל: גם אני חושבת, שצריך להוריד את תחילת לימודי הבגרות לכיתה י' ולחלק את העומס ליותר שנים, כי אין לנו בכלל נשימה. אם לא היו כל־כך הרבה מתלבטים ועושים בגרות כמו שצריך ולא משהו באמצע, פשרה כזו עם קיבוצי השמוץ, הייתי יכולה להספיק יותר.

הגר: נדמה לי, שבשיחה הזו אנחנו מתעסקים בנושאים שוליים. בסופו של דבר באים ל„מעלה הבשור" ללמוד ואני משוכנעת, מתוך היכרות, שיחסית למוסדות אחרים ובתי־ספר אחרים — מחזיקים כאן רמה גבוהה, ובית־ספר גדול תמיד עדיף על שניים קטנים. למרות כל הבעיות, אני מסכמת בחיוב וחושבת, שהמפגש בינינו חשוב, ואם לא היו כאן תק"ם, הייתי חיה לי עם הקבוצה הקטנטנה שלי מהשמוץ. ארבעה חבר'ה שבאנו מגבולות, ולא מכירה את הציורים האלה מהתק"ם, ובסך־הכל זה היה חבל.

רק 4,990.— ש"ח והסטריאו הטוב ביותר שלך!
המערכת כוללת: רסיבר ימהה דיגיטלי + דיסק לייזר טיאק + טייפ דבל־קסט אקאי + אקולייזר סנסוי + פטיפון דואל + זוג רמקולים וורפדל
מבצע 3 ימי נופש זוגי במלון 4 כוכבים – לרוכש מערכת עם אקולייזר ומביא מודעה זו
החלף ישן בחדש! אפשרות עד 13 תשלומים
סטריאו בסיטונות
* מגבר סוני + טיונר סוני + פטיפון + רמקולים .... רק 1,090.—
* רסיבר פיוניר + פטיפון עם סטרובוסקופ + רמקולים .... רק 890.—
* JVC דיגיטלי + טייפ עם זכרון + רמקולים .... רק 790.—
* סטריאו מיני: מגבר + פטיפון + טייפ + רמקולים .... רק 690.—
על כל פריט בודד התשלום במזומן + אספקה מיידית עם פרעון 50% מהמחיר + לא כולל מע"מ
סטריאו ויזיה, העליה 62 תל־אביב · פתוח מ־10.00 עד 13.00, 16.00 עד 19.00

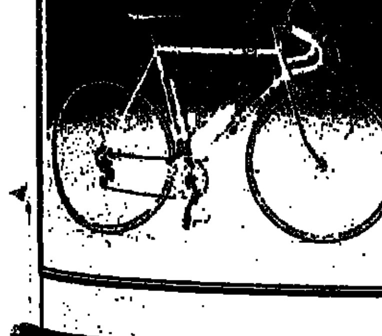

כל־נוע
מבחר האופניים הגדול ביותר בארץ!
* אופני ספורט * אופני הרים * אופני BMX * אופניים לנשים * נוער * ילדים
הגיעו אופני מוטבקאן ספורט במחירים זולים ובאיכות מעולה – פרולייט, גרנדג'זבץ ועוד
רמת השרון – סוקולוב 37, טל. 03-485613

„רדיופון" אחות הנדסה
אתה כמעט יודע הכל על טלטקסט
רק לא את העיקר
לפני שאתה עושה צעד פזיז טלפן
לערוץ השלישי
אספקה מיידית
תצוגה מתמדת שינקין 40 ת"א 201051, 03-281796
הפצה בלעדית ל־T.M.T. 2000 טלטקסט
מבצע!!! 10 תשלומים
המכשיר כולל שלט־רחוק
T.M.T. 2000 הוא המתאם היחידי שמתחבר לכל טלוויזיה
אנו משוכנעים שהיום אתה כמעט יודע הכל על הערוץ השלישי בטלוויזיה ועל הטלטקסט, עד כמה חיוני הוא בבית ועד כמה רבים השימושים במידע הטלטקסט בחיי היום־יום.
בכדי להתחבר לטלטקסט אתה זקוק למתאם חיצוני ואת זה אנו ב„רדיופון" מציעים לך. את המתאם ניתן להשיג רק אצלנו כי „רדיופון" הוא הסוכן הבלעדי ל־T.M.T. 2000
בוא ל„רדיופון" בכדי לקבל עוד כמה פרטים מעניינים. קח המכשיר, תן לחיצה והטלוויזיה שלך תספר לך כל מה שרצית לדעת על: כלכלה, בורסה, קולנוע, בידור, תאטרון, חברה, חינוך, ספורט, אקטואליה, מזג־אויר, המראות, נחיתות, דולר ירוק, תעסוקה, חדשות, ואת הדבר החשוב ביותר כמעט שכחנו: משחקי חשיבה לילדים „נון סטופ". תחשוב על זה, זה חשוב, זה מפתח וזה כדאי.
T.M.T. 2000
הפצה בלעדית (גוש דן) „רדיופון" שינקין 40 ת"א 201051, 281796
אספקה מיידית

ספטמבר באילת
מבצע מיוחד לקיבוצניקים!
במחיר החל מ־ 25 ש"ח לזוג
ועוד פחות מזה ליותר נופשים
בדירת נופש מרוהטת ומצוידת
* המחיר מתייחס לימי אמצע השבוע (לא כולל חגים) מינימום 3 לילות
כמו כן הומטל מציעה דירות נופש ב: ★ טבריה ★ נתיב העשרה ובערים הגדולות בארץ
הומטלפון: שרות הזמנות בטלפון באמצעות כרטיסי אשראי
לפרטים והזמנות:
ת"א 03-289141/2 | ירושלים 02-225062, 02-244539 | חיפה 04-674256 | טבריה 067-90780/1 | אילת 059-74927
Homtel israel
הומטל - זה לא רק חדר - זה בית

ס.ג. אלקטרוניקה בע"מ
SG
מחלקת שרות
מעבדה מרכזית לתיקוני מערכות סטריאו
★ רסיברים ★ פטיפונים ★ טייפים ★
★ רמקולים ★ רדיו טייפים ★ וידאו
★ חלקי חילוף אורגינליים
★ ניתן לתקן גם את מגברי ה־SG-2006
★ אמינות, אחריות, שרות מהיר ומקצועי
★ הנחה מיוחדת לחברי קיבוצים
★ התשלום בהמחאות
תל־אביב, רח' פינסקר 59, טל' 287926, 03-298925

ארנון לפיד

ירק

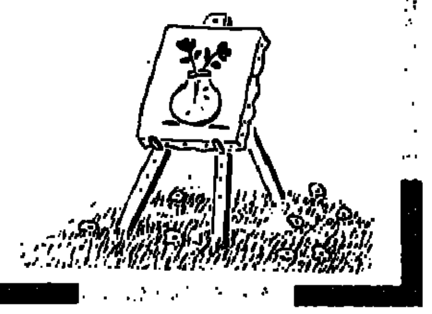

צור בשעות הפנאי

הרגיעה הזמנית בשיטפון העלייה היא, כנראה, המאפשרת לשר המופקד עליה, להתפנות מדי פעם לפעילות וולונטרית מסוגים שונים. בשבוע שעבר חשף השר לעין כל תוכנית משלו, המציעה דרכים לצימצום השליטה הישראלית בשטחים. התוכנית פרטנית וחובקת כל. יש בה הצעות, שנשמעו מכבר (טיפוח כלכלי של השטחים, התרת התארגנות פוליטית מבוקרת, פתיחת יו"ש להזרמת כספים ממקורות חוץ, צימצום דראסטי במספר הישראלים בממשל האזרחי) וכמה שטרם נשמעו, ואם נשמעו, הרי בלחישה, והן, כאילו, אמיצות יותר אפילו (הקמת בי"ד צבאי לעירעורים ביו"ש, שימנע שרירות משפטית, הקפאת תוכניות הפיתוח להתיישבות בגדה, למעט אזורים שאינם שנויים במחלוקת, ביטול ההטבות המיוחדות למשתכנים ביו"ש והעברתם לרשות עיירות הפיתוח). ובכן, גם לצור תוכנית על שמו.

— השר צור (נתיב הל"ה), מה לך ולירו"ש?

— זה לא רק לגיטימי, אלא אפילו חובה, לדעתי, שכל שר יעסוק, מלבד בענייני משרדו גם בעניינים כלליים. אני מחשיב מאוד את נושא השטחים, השקעתי הרבה בסיורים ופגישות עם תושביהם ובהתייעצויות עם אנשי אקדמיה. שותף עיקרי לי היה פרופ' עמנואל סיון, שאני גם מעריך את עמדותיו וגם למדנו יחד ב"ריאלי" בחיפה.

— כמה וכמה מהצעותיך מוכרות ונדרשות.

— בהבדל אחד עיקרי, שבמפלגת העבודה הן בחזקת עקרונות בלבד, ולא תוכנית. הלקח שלי משתי שנות ממשלת האחדות הוא, שנמשכים כל תהליכי העבר מלבד, אולי, בנושא ההתנחלויות. תוכניתי גם מרגישה את האינטרס שלנו בטיפוח ושיפור הכלכלה ואיכות החיים ביו"ש, ואינך יכול להגשים תוכנית, כשאינה משרתת את האינטרסים שלך. גם התלות של השטחים בנו, המאמץ לבסס בהם את מערכת החוק והמשפט ודמוקרטיזציה של החיים, הם צורך שלנו. ולבסוף, התוכנית נמנעת במתכוון מלעורר את הויכוח הישן בין ניצים ויונים, עם מי מדברים ועם מי לא, מהו הפתרון הרצוי וגו', ויכוח, שמתעלם מהמציאות המתהווה ומתחזקת מול עינינו. שנים השקענו הכל בויכוח על הפתרון הרצוי, מו"מ לא נפתח ובינתיים קורים דברים בשטח.

— חוסיין ודאי יהיה ראשון המסרבים על תוכניתך.

— חוסיין הגיע למסקנה שאת עיקר אונו הוא צריך להשקיע בפיתוח תשתית פוליטית שתתמוך במו"מ. המדיניות שאני מציע, תוכל לפגוש את זו של ירדן, תסייע לגורמים מתונים בשטחים לקחת אחריות על חיי היום-יום שלהם ותקדם סיכוי של מו"מ.

— יש שמתריעים על המצב כבר 19 שנה, וללא קשר לרוטאציה כלשהי.

— אכן, יש גם חשיבות פוליטית קונקרטית לתוכנית: הליכוד מתייצב לקראת הרוטאציה עם יעדים מוגדרים מראש לגבי יו"ש, שפירושם — הגברת ההתנחלויות. הסצינות ביריחו הם חלק מהעניין. לליכוד יש מדיניות. למערך רק עקרונות. בשנה האחרונה נחשף בנו חולי הכיבוש במלוא כיעורו. זה התבטא במיוחד בתהליך קבלת החוק נגד גזענות ובחוק עצמו.

— איך הגיבו החברים על תוכניתך?

— כולם בחופש, אבל הגיעו תגובות מגוונות. בקרוב יימשך הדיון המדיני במרכז המפלגה, ואביא את התוכנית גם למוסדות התק"ם.

— עדנה סולודר כבר יודעת?

— עוד לא פגשתי אותה, אבל אני מאמין, שהיא תתמוך. אין כאן שום דבר שנוגד את תוכנית אלון.

שלום עליכם — הגירסה הנכונה!

אדם משכיל מישראל, אם ישאלוהו, איזה מחזות של שלום עליכם אתה מכיר, ישיב ודאי בפליאה, נו, מה השאלה, "עמך", "קשה להיות יהודי", "האוצר", "עלי כינור". זאת המוסכמה, ועל מוסכמות, כידוע, קשה לערער. ואף-על-פי-כן, האמת מחייבת לציין באופן חד-משמעי: אף אחד מן המחזות האלה איננו של שלום עליכם; לאמור, שהוא עצמו, ולא אחר, כתב כדראמה, או עיבד לדראמה מסיפוריו".

את העבודות המפתיעות האלה, ורבות אחרות, ומה שמאחוריהן, כתב ("להשיב את הפגמים למקומם" – הערות לתרגום חדש של כתבי שלום עליכם, הוצאת אל"ף, ספריית פועלים) והרצה אריה אהרוני (בית-אלפא) אולי כבר 50 פעמים, בפני חברי קיבוצים, סטודנטים וסמינרים.

כמעט 3 שנים שהוא ורחל אשתו מיטלטלים בכבישים המסוכנים של ישראל ומבטלים נוחות וזמן יקר, כדי לערוך לקהלם היכרות מחודשת עם שלום עליכם האמיתי, זה האירוני, הגרוטסקי ושחור ההומור, ולא זה שעידן וטיהר ולעתים שינה באופן מהותי מתרגמו לעברית, חתנו, א.ד. ברקוביץ. הוא, אריה, מרצה ומשיב "פגמים" למקומם; היא, רחל, קוראת את "שיר-השירים", רומאן נעורים נוגע ללב, שכתב הסופר ותירגם הבעל.

שניהם, רחל ואריה, רואים עצמם נושאי שליחות. תכלית השליחות: "לאחות את הנתק המתמשך שבין הקורא הצעיר ליצירת שלום עליכם, ולגלות לציבור סופר קריא, אקטואלי, מרתק ורב פנים מכפי שנדמה, בעקבות מה שעולל לכתביו ברקוביץ."

ביסוד המפעל הגדול של אהרוני – מסע הרצאות ותרגום מחדש של יצירת ש"ע (עד כה תירגם 15 מספריו) – שני מניעים. האחד הוא עלבון: "העלבון הצורב, על כי העלימו ממנו, תלמיד בית-הספר העברי בארץ, את דיוקנו האמיתי של ש"ע, שבשום פנים איננו בעל 'שחוק-תמים' מצחיקני נעים, רך מזג, כפי שנצטייר בעיני הקורא הצעיר, אלא בעל צחוק מר, אחוז חרדה, היודע לעיתים להצליף ללא רחם, כמי שניצב בפני הוויית חיים מתפוררת"; המניע האחר הוא אידיאולוגי: "מחאה נגד הכנעניות שבדרך המלך של ההגשמה הציונית. ואין הכוונה לאותו פלג שולי, שהתכנה בשם זה, אלא אדרבה, לזרם המרכזי דווקא, שרווחה בו המגמה המראיגה לפסוח על אלפיים שנות גלות, ולעשות מין קפיצה לוליינית, ישר ממלכותו של דוד בן-ישי לזו של דוד בן-גוריון".

– מתי נגרם לך העלבון הצורב?

– כשהייתי ילד ונער, תלמיד בבית-ספר בתל-אביב. אז קראתי את ש"ע בתרגומו המליצי ובעיבודו של ברקוביץ, וכך קיבלתי אותו. לא שיערתי כלל, שמה שתורגם הוא רק חלק קטן מיצירתו של ש"ע, ולא עירערתי, כשאמרו על התרגום שהוא טוב אולי אפילו מן המקור.

בשנות ה-30' העלתה "הבימה" את "עמך", שאינו דומה כלל ל"הזכייה הגדולה" המקורי של ש"ע. אבא, שהיה חסיד גדול של ש"ע, החליט שכל המשפחה תלך לראות את ההצגה, אך לא לפני שיקרא לנו את המחזה ביידיש. מעט היידיש שהספקתי לקלוט בשכונה, הספיק לי כדי לעמוד, לאחר שראיתי את ההצגה, על ההבדל בין מה שקרא אבא למה שהציגה "הבימה". זה לא היה אותו דבר. כך התעוררו התהייה והסקרנות, ומכאן העלבון.

– מה עולל ברקוביץ לש"ע?

– הוא עשה ביצירת ש"ע כבשלו. הוא הוסיף וגרע כראות עיניו, על-פי קונצפציה משלו, שנתכוונה לטהר את היצירה מן הוולגאריזם השוקי כביכול, מן הגרוטסקה, מן המקאבריות. משפטים ונושאים שלמים שינה במודע, הוא לא הסתיר זאת. הוא טען בתום לב, שהוא מתקן את שגיאותיו של ש"ע. השגיאות היו כנראה ביקורתו המצליפה של הסופר על יהודים, תיאורי ניוון וכיעור מן העיירה, האירוניה אם לא לומר סרקאזם, תיאורי יצרים ותאוות. ברקוביץ ניקה את מה שנראה לו מלוכלך, הנעים את הבלתי נעים, החליק מתיחויות ודראמה. במקרים מסויימים הוא נטל חירות מופלגת ושם בפי גיבורי ש"ע פתגמים משלו.

– ומה אתה מחדש בתרגומיך?

– אינני מחדש מאומה. אני פשוט עושה את מה שצריך היה להיעשות ולא נעשה: בבואי להריק מחדש את יצירתו של ש"ע לעברית, אני נאמן בכל מאודי למקור. נמנע מכל צינזור, או עיבוד או שיפור קוסמטי, במגמה לתת מקבילה עברית שלמה לטקסט המקורי. אני נזהר ממליצות והתהדרות לשונית, שמאפיינות את תרגומו של ברקוביץ. הנה, למשל, אימרתו הידועה של מוטל בן-פייסי החזן. במקור היידי של ש"ע אומר הילד "מיר איז גוט, איך בין א יתום", היינו "טוב לי, אני יתום", או "יופי לי, אני יתום". אני סבור שזה נכון והולם את המקור הרבה יותר מאשר "אשרי, יתום אני" של ברקוביץ, הטעון שגב ארכאי.

אני מקווה ומאמין, שבתרגומי נחשף ש"ע האמיתי. בכל שכתבו עליו, לא דיברו על הצד המקאברי שלו, הוא, הלא, פעל בתקופת מבוכה וחרדה, כשהעיירה עמדה על סף חורבנה. ככל שגברה יצירתו, כן מתחזקת הנטייה להתגונן מפני האימה בהומור שחור, כסגולה לגרש את הפחד. מהפן הזה התעלמו. העדיפו לראות אותו מן הצד האנקדוטי, המשעשע, טוב הלב, ולא בשר ודם. מכאן לא רק הסילוף בתרגום אלא גם הסלקציה בבחירת היצירות לתרגום.

כל מה שנדמה לברקוביץ, שאינו מיטיב עם דמותו ותדמיתו של היהודי, נפסל לתרגום. ברקוביץ היה חניך אופייני לספרות המאה ה-19. טולסטוי היה נערץ עליו. הוא סירב, כנראה, להכיר בכך, שבצד השגב האנושי יש גם דחי. הוא תירגם רק שליש מיצירות ש"ע ובין מה שלא תירגם, ולא במקרה, נובלות שהן ממיטב הספרות העולמי. סיפור נפלא כמו "שלוש אלמנות", סיפור מרתק כמו "סנדר בלאנק ובני ביתו", על מערכת יחסים חייתית במשפחתו של גביר יהודי, סדרת סיפורי קלפנים, ועוד דברים נפלאים שנמנעו מאתנו, ובחלק מן המקרים – במתכוון.

– איך מקבל הציבור את ש"ע החדש, בתרגומך?

רחל: כילדה, קראתי ואהבתי את ש"ע בגירסתו של ברקוביץ. המליצות והסגנון הגבוה לא הפריעו לי. כזו היתה אז רוב הספרות שקראנו. כיום קשה לי לעכל את הגירסה של ברקוביץ. זה, פשוט, לא שלום-עליכם. חשוב לי כן להציג בפני הציבור את ש"ע כפי שהוא באמת, קריא, אקטואלי, אוניברסאלי. אנשים שמכירים את הגירסה הישנה, מתקשים לקבל את החדשה, אבל מי שלא קרא את ש"ע בכלל, בולעים את התרגום של אריה. אנחנו רואים זאת בהופעות שלנו. אנחנו מתקבלים יפה. החברים מגיבים בחום ולפעמים מבקשים עוד. בקיבוצים דתיים, שם כמעט ולא מכירים את ש"ע, יש ממש התלהבות. גם זו שליחות: יצירתו של ש"ע נכתבה בלשון שאינה מקובלת כיום, ויהודים יצרו בה אלף שנים, יצירה קולוסאלית נפלאה. עם אינו יכול שלא להתייחס לנכסי הרוח שלו. אנחנו התחנכנו על שלילת הגלות, אבל שלילת העבר מבטיחה שיכחה.

אריה: ש"ע הוא הטוב ביותר, ומדבר אל כולם. הוא אמן גדול. המוצארט של הספרות היהודית. ברנר, שהעריץ אותו, אמר, שיצירתו בעלה על הספרות. "נתתי חיים הממלמלים ישר מן הגוף. סיסמוגראף של רוח האומה". הוא רואה בגיבורי ש"ע את המיצוי האמנותי השלם למה שהוא, ברנר, חתר כה לבטא בסיפוריו "שכול וכישלון – ואע"פ כן". בחלק הראשון, בשכול ובכישלון – הצליח. האע"פ כן נמצא אצל ש"ע.

– לו חי, היה ראוי, לדעתך, לפרס נובל?

– בלי ספק. העולם פסק מזמן, אחרי התנ"ך, יצירת ש"ע היא היצירה היהודית המתורגמת ביותר ללשונות הגויים. ש"ע הופיע בכל הלשונות האירופיות, לשונות המזרח-הרחוק ואפילו לשונות העמים והעממים השונים בבריה"מ – טאג'יקית, אוזבקית, קאזאכית, מונגולית, ארמנית, לאטית, מולדאבית ועוד.

– אבל ביידיש הוא בכ"ז נשמע טוב יותר–

– מקור יש רק אחד. גם יבגני אונייגין טוב יותר ברוסית. יש דברים, שבלתי אפשרי לתרגמם. גיבורי ש"ע מדברים בשפה, שיש בה לעיתים מלים אוקראיניות, רוסיות ועבריות מלבד היידיש.

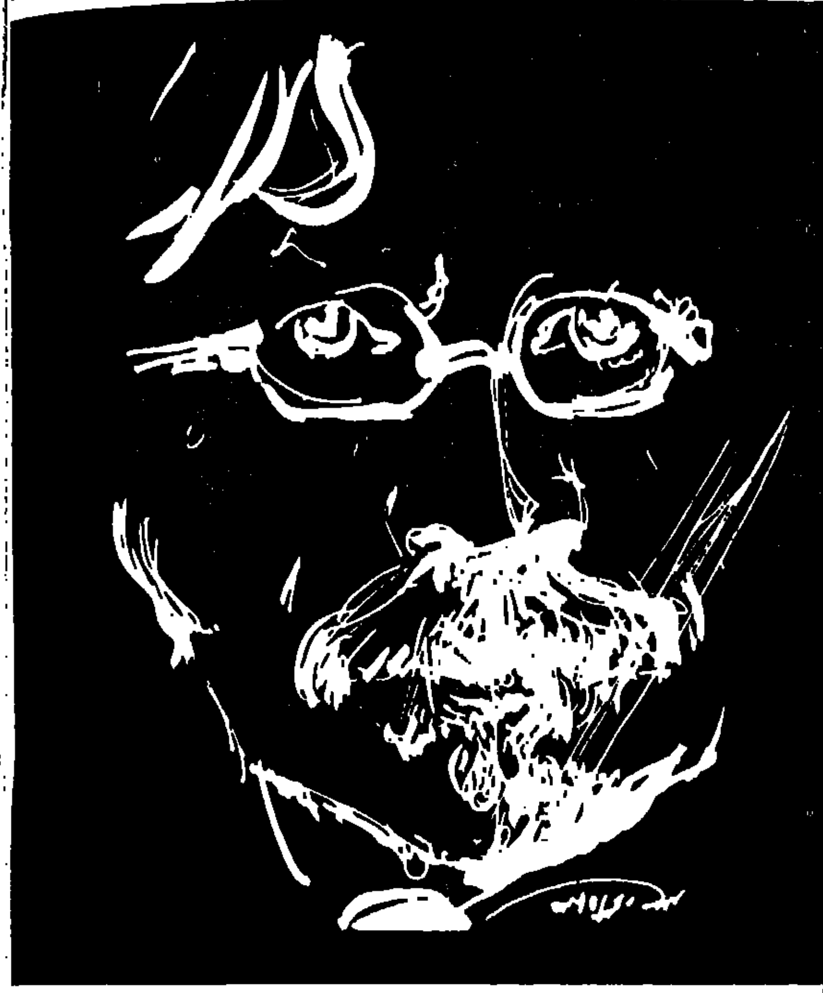

שלום עליכם – חשיפה!

סולם רוחי

[illegible]

לפחות מקארתיזם

בראשית החודש, בראיון משותף עם מרדכי חיות, איש הקבה"ד, ויגאל צחור ממענ"ה ("הם יעשו שלום עלינו", ירק, גיליון 197) הלין האחרון על נטייתם של דתיים ואנשי ימין לראות מניעים ואינטרסים פוליטיים ביסוד פעולתו של מענ"ה, ולתרץ באלה את הימנעותם מלהצטרף אל שורותיו ("...מענ"ה ניסה ליצור קונסנזוס רחב ככל האפשר נגד כהנא ומה' שהוא מסמל... וכך נשארו הליכוד והקבה"ד מחוץ לתמונה, וכמובן יכולים להצטרף אל המטיחים בשמאל, שהוא מתבדל והתארגנותו פוליטית ולא עניינית", אמר צחור). דברים נכוחים!

כמה ימים לפני שהתקיים הראיון הנ"ל, בסוף יולי, נתקבל במזכירות תנועת חר"ש מכתב קצר ממענ"ה וזה לשונו: "הנידון — בקשת חר"ש להצטרף למענ"ה. מזכירות מענ"ה קיימה מספר דיונים מעמיקים בפנייתכם להצטרף למענ"ה. ברוב קולות חברי המזכירות הוחלט לדחות פנייתכם. את הנימוקים על החלטה זו ימסרו לכם נציגי מענ"ה בפגישה עמכם".

על המכתב הזה, המסכם התכתבות ממושכת, שתחילתה בראשית פברואר, ועניינה פניית חר"ש להצטרף למענ"ה, חתום יגאל צחור.

מענה? טאנג'ס

צחור גם חתום על מכתב קודם (23.3.86) לחר"ש, בו הובהר לה, בתגובה לפנייתה, מי רשאים להצטרף לתנועת-העל ("כל תאגיד רשום או שנמצא בהליכי רישום בישראל. למעט כאלה הפועלים בניגוד למטרות מענ"ה, או שהינם חברים או תומכים בגוף או ארגון הפועלים בניגוד למטרות מענ"ה, או מתנגדים להן או לחלקן: שהיו חברים או תומכים בארגון השולל את קיומה של המדינה, כאמור בהכרזה על הקמת מדינת ישראל; שהורשעו בפלילים, בעבירה שיש עמה קלון"), ובו נדרשה חר"ש להסכים עם הגדרת המטרות של מענ"ה ("תגן על, תשריש ותטפח את ערכי היסוד של מדינת ישראל, עקרונות החרות, הצדק והשלום עליהם היא מושתתת. מענ"ה תפעל להגנה על, ולטיפוח אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל").

הקורא המפוכח, שמזונו אינו על הריעות הקרומות והקלישאות ושיפוטו חף מאמוציות ויצרים, זה המאמין ולא רק מכריז, שהמאבק בגזענות אכן מחייב ומצדיק התעלמות מחילוקי דיעות פוליטיים — יתמה, ודאי, באילו קריטריונים ותנאים מאלה המוזכרים לעיל, לא עמדה חר"ש, ומדוע נידונה פנייתה לסירוב ודחייה מצד מענ"ה.

— יגאל צחור (רביבים), מזכירות מענ"ה, מה קורה פה?

— במענ"ה חברים, כידוע, 18 גופים שונים. הפנייה והלחצים מצד חר"ש באו במקביל לפנייתנו וללחצינו על הקבה"ד להצטרף למענ"ה. בשני המקרים היה ברור לנו, שלא תיתכן חברות מלאה של השניים במענ"ה בשל מיגבלות שונות של כל אחד מהם. הראשונה היא לא-ציונית במוצהר, והשני מחובר לכל מיני גורמים לא ציוניים, ולא יכול לפעול בלא ברכתם. היינו צריכים, איפוא, למצוא נוסחה, שתאפשר לשניים שותפות אד-הוק בפעילויות ובתחומים שונים, ולא חברות מלאה.

סביב פנייתה של חר"ש קיימנו 4 ישיבות מזכירות. בנוסף, נפגשתי אישית עם חברי מזכירות התנועה, וגילינו זהות בראיית המאבק נגד הגזענות ומכנה משותף רחב. לא יכולנו להתחמק מתשובה ברורה לחר"ש, אך ידענו גם, שצירופה כחברה מלאה עלול לגרום לפרישתם של אחרים, ובסופו של דבר, לפיצוץ מענ"ה מבפנים.

— מי איימו בפרישה?

— לא אזכיר שמות. היו בפירוש אנשים, שאמרו, שאינם יכולים להסביר את התנגדותם באופן לוגי, אבל הדבר יגרום להם קשיים שלא יוכלו לעמוד בהם.

— מענ"ה אינו מאמין בלוגיקה?

— ההתנגדות לקבלת חר"ש, התבססה גם על התבטאויות והכרזות שלה, כמו, למשל, השוואת הציונות עם גזענות. איך יכולים אנשים שטוענים כך לשבת בארגון שמטרתו מאבק בגזענות? היו לנו כמה נסיונות מרים עם חר"ש. בעצרת בחיפה לא איפשרנו לדובר מטעמם להתבטא משום שאנחנו נוהגים להעמיד 2-4 דוברים המייצגים את הארגון כולו. בתגובה, הנוער שלהם, בנק"י, כמעט פוצץ את העצרת, וכל זה לעין הטלוויזיה. חר"ש אינה מוכנה להיות כפופה לאחרים. הבדלנות והבלטת הייחוד הם מאופיה.

— זאת גם אמרתם על מפ"ם בזמנו.

— נכון, היו גם ויכוחים עם מפ"ם, ובכל זאת זה שונה — תברר בהסתדרות, מדוע באחד במאי נוהגת חר"ש לצעוד כנפרד, ולא עם כל מחנה העובדים. חוץ מזה, איננו יכולים לחזור בכל פעם מחדש אל הוויכוח המייגע מי אשם בכיבוש וכו', שחר"ש נוהגת לפמפם, כשלעינינו מטרות ונושאים אחרים לפעול למענם. צריך גם לציין, שהרגש בפעילותנו עובר כיום מהפגנות ועצרות אל עניין החינוך וההסברה בבתי-הספר, בצה"ל, במשטרה, וגם כאן חר"ש היתה יוצרת בעיה. ולבסוף, עם חר"ש היו מצטרפים גם אלמנטים מסויימים, שהיו מקשים מאוד על השותפים במענ"ה.

— אינך מתכוון לערבים, חו"ח.

— בהחלט לא. כוונתי לכל מיני קיצונים, שאפילו ר"ץ ומפ"ם לא היו מוכנים לעכל אותם. בסה"כ, כיוון שחברות מלאה של חר"ש לא באה בחשבון, חיפשנו דרך לשיתופה באופן חלקי, אד-הוק. יש לנו קשרים מסוג זה עם כמה גופים, הפועלים באופן עצמאי, ומשיגים אספקט שאין לזלזל בו, כמו "שלום עכשיו", למשל. הם פנו אלינו בזמנו, שנפגין בקרית-ארבע, כשהתקיימה שם ועידת "התחייה". אמרנו, מצטערים, אין מערבבים שמחה בשמחה. חשבנו על הסדר עם חר"ש, אבל הם העדיפו לרוץ לתקשורת. להפיץ מכתבים בתפוצה נאטו ולא להמשיך בהידברות. זה כואב לי. היינו בהחלט יכולים למצוא נקודות מפגש ושיתוף פעולה. השלילה שלנו לא היתה מוחלטת, אבל הם העדיפו לנהוג כפי שנהגו.

— מוטי איש-איר (מענך-מיכאל), מזכירות חר"ש, תנועתך היא אנטי-ציונית במוצהר?

— שטויות. תזכורת: חר"ש הוקמה ב-76'. הגדרת הציונות כגזענית התקבלה באו"ם ב-74'. אז פעלו בשטח מק"י ורק"ח. אז עוד לא היתה חר"ש וממילא לא זו היתה עמדתה. בחר"ש יש בעלי השקפות ותפיסות שונות, רובם קומוניסטים, יוצאי מק"י, אבל את כולם מאחד המאבק נגד או בעד 6 נושאים: נגד הכיבוש, בעד שוויון, בעד זכויות העובדים, בעד הפרדת הדת מהמדינה ובעד זכויות האשה. בכל היתר, אין עמדה מוצהרת ואין מכנה משותף. במצע חר"ש אין אף מלה על ציונות, לא בעד ולא נגד. שיבוא מישהו ויזכיר לי הצהרה של חר"ש המשווה את הציונות לגזענות, ואסיר כובעי בפניו. אבל כל זה שולי. כשדיברו אתנו אנשי מענ"ה והציגו לנו את התנאים ואת כתב ההתחייבות, לא הועלה כלל העניין הציוני. אלא ההסכמה עם מגילת העצמאות. מענ"ה נהג בתבונה שנמנע מלערב את העניין הציוני, כדי שלא לסגור את הדלת בפני ערביי ישראל. אז מה פתאום מעלה עכשיו צחור את העניין הזה? והרי על מגילת העצמאות אנחנו לא רק מסכימים, אלא אפילו טוענים שאחרים, ציונים טובים, נוהגים או מתבטאים בניגוד לרוחה.

— צחור מתלונן על בדלנותכם.

— איזו בדלנות? בעניין האחד במאי — צחור, כנראה, לוקה בזכרונו, אם לא להשתמש בביטויים חריפים יותר. כבר שנתיים שההסתדרות לא מקיימת הפגנות אחד במאי וחר"ש צועדת לבדה. לפני 3 שנים צעדה חר"ש עם כל חברי ההסתדרות, כמובן, עם סיסמאותיה היא. חר"ש מעולם לא הפריעה לפעולות מענ"ה. בעצרת בחיפה ספגו אנשינו מכות מאנשי כהנא, ואיש לא הרים כרזות של חר"ש. צחור אולי לוקה בעיוורון, כמו רבים אחרים, ואינו מבדיל בין חר"ש לבין מצפניסטים, טרוצקיסטים וכיו"ב, שלא אוהבים אותנו במיוחד. אשר לעניין ייצוגנו במענ"ה, נכון, ביקשנו להיות מיוצגים על-פי כוחנו היחסי. אם ר"ץ זוכה לנציג במזכירות מענה בזכות 4 הח"כים שלה, חשבנו שגם לנו מגיע נציג בזכות 4 הח"כים שלנו. על סמך זה גם תבענו לאפשר לאיש שלנו לנאום.

— איך תגדיר את התנהגות מענ"ה בעניינכם?

— אינני יודע אם לצחוק או לבכות. אני תמה כיצד יכול מענ"ה להטיף ולפעול נגד גזענות בשעה שהוא מונע מגוף פוליטי עם עשרות אלפי חברים ערבים, הקורבנות הראשונים לגזענות, להצטרף למאבק הזה. והרי זה פירושה האמיתי של החלטת מענ"ה לגבי חר"ש. היינו הראשונים שהקימו ועד נגד גזענות. וכל זה קורה כשהליכוד, שותף מכובד במענ"ה, יוצא למאבק נגד החזרת שטח תשע לבעליו — מעניין, אגב, איך יגיב מענ"ה בעניין זה. ביקשת הגדרה? מקארתיזם. מקארתיזם טהור.

לכלוכית

עד איזה גובה צריכה הטמפרטורה להרקיע, כדי ש"בית הבנים" [illegible]

יציאות

הימים האלה, שרעים הם לגוזרים ולמזכירים, טובים מאוד לממציאים הקטנים ולמאלתרים החובבנים הנפוצים במקומותינו. בימים אלה הם מגיחים מחוריהם וממעמד של טרחנים כפייתיים הם עולים למעמד של מביאי גאולה.

קחו, למשל, את מרכז ענף המים ברביבים. וכי היה זוכה שידובר בו נכבדות ואפילו ייכתב עליו בעיתון, אלמלא הצליח, ביוזמתו ובתבונת כפיו, לצמצם משמעותית (חשבון מפורט — בהמשך!) את כמות המים הניגרים אל האסלות שבקיבוצו?

— סיימור דינסן (רביבים), תמכור את הפטנט?

— זה בכלל לא פטנט שלי, ואמרתי את זה לעיתונאית שכתבה על זה. אני רק התאמתי אותו לקיבוץ. השיטה היא מניו-יורק. ב-72' היתה בצורת קשה בחוף המזרחי של ארה"ב, והיה מחסור חמור במים בעיר. העירייה חילקה לבנים, לבני-בנייה, והמליצה לתושבים בתשדירי שירות בטלוויזיה, להשתמש בהם כדי לחסוך במים.

— זה דורש הבהרה.

— לא, זה לא מה שאתה חושב. פשוט, שמים לבנה במיכל ההדחה, כדי שתתפוס נפח וכך תצמצם את כמות המים שבמיכל בליטר או שניים. אני עשיתי כאן אותו דבר עם בקבוקים. שהם זולים יותר אצלנו מלבנים. זה הכל. הסתובבתי בקיבוץ, והנחתי בקבוקים בניאגרות של השירותים הציבוריים, הענפים, בית-הספר. סה"כ הגעתי ל-160 שירותים.

— כמה יש ברביבים?

— כ-350. בינתיים זה התפרסם, והתפרסמו גם שיטות נוספות, טובות יותר. האחת היא — הרבי-חסכן, מכשיר קטן שמוסיפים למנגנון הקיים בניאגרה. השיטה השנייה פשוטה נורא ויעילה. קודחים צ'יק צ'אק שני חורים במקום מסוים במנגנון וזהו.

— וזהו מה?

— המיכל הופך דו-שלבי. בלחיצה קצרה על הידית, יוצאת חצי כמות המים שבמיכל, ובלחיצה ממושכת יותר יוצאים כל המים.

ארבעה מתוך 350

— מדוע לא להקטין את המיכל. ולצמצם מלכתחילה את קיבולת המים?

— זה תשאל את היצרנים. הם כפופים למכון התקנים, שקבע, שכדי להוריד את הקקי צריך 9 ליטר מים.

— בכמות קטנה כזו לא תנצח אותו?

— הקקי אולי יירד, אבל יישארו המיקרובים, והם עלולים לגרום למחלות. לפיפי מספיקים רק 7 ליטר מים.

— והשילשול, מה דינו?

— על זה לא חשבנו.

— כמה מים חסכת לרביבים?

— חשבון פשוט: בדקנו ומצאנו, שבממוצע, בכל בית שימוש ברביבים, מורידים 10 פעמים את המים ביום.

— משהו, כנראה, לקוי במזון שאתם אוכלים.

— רגע, רגע, זה הממוצע. במשפחה כמו שלי עם 4 ילדים, זה למתוח 10 פעמים. בגנים זה הרבה יותר, ולעומת זה, אצל הבודדים זה הרבה פחות. 10 זה הממוצע. הנחנו, ש-8 מתוך 10 זה לפיפי. אז תכפיל 8 כפול 4.5 ליטר שנחסכים בכל שאיבה ותקבל 36 ליטר ליום, לבית שימוש. עכשיו תכפיל ב-350 בתי שימוש, ואת זה תכפיל ב-365 יום בשנה. מה קיבלת? — 4,600 קוב לשנה. זה אולי פינטס, אבל בימים טרופים אלה, גם זה משהו.

מסמך

עוד מעט שלושים

כבר שלושים ימים שחפציבה ללא דותן, אסא, אביטל, נעם, ראומה, צח, אביב, עופר, יוחאי, איתן. שלושים ימים, והספדו של רפי לוי על עופר בנו עודנו תלוי באוויר

עפר – חברי הטוב ובני היקר. כן עפר, זו מערכת הקשרים בינינו. קודם לכל – חברים; ואחר־כך אב ובנו. הרי החברות החזקה בינינו היתה בחירה של שנינו, בעוד שלהיוולד לנו – זו לא היתה בחירה שלך.

עפר שלי, אתה היית הקרוב לי ביותר. פיתחנו מערכת יחסים נדירה בין אב לבנו וכל־כך גאה הייתי על כך. כשם שאתה היית גאה. היית הבכור שלנו והשם שהענקנו לך היה בנסיבות מיוחדות מאוד. הרי אמא ואני כל־כך רצינו בבן בכור, שנעניק לו את השם עפר – על שמו של עפר חרמוני, שאמא ואני כל־כך אהבנו.

מגיל צעיר מאוד הבנת זאת והיית גאה בכך. אתמול, האח האהוב שלך, סער, אמר לאמא: „אמא, כל־כך אין לך מזל עם השם הזה".

כבן בכור לא היה צריך להסביר לך את המטלות, הבינות זאת לבד, ובגאון נטלת סמכויות של בכור וביצעת אותן ללא דופי. תמיד לפני יציאתי למילואים, לנסיעות תכופות לחו"ל, היית אומר: „אל תדאג אבא, אני אעזור בבית".

עלם חמודות היית. מעולם לא התקוטטת, לא היית איש מדון, תמיד הגנת על כולם ובעיקר על היותר חלשים. כל־כך לוגי היית. הסברת, שהחזקים חייבים לעזור ולהגן על הפחות חזקים ולא לנצל את חוזקם לשם שליטה. לב כל־כך רחב היה לך – בכל ארוע שהיה לאחד מחבריך, בין אם יום הולדת, או זכייה בתחרות כלשהי, או כל שמחה אחרת, היית דואג להביא להם שי צנוע ולברכם. סער, האח האהוב עליך, אמר אתמול: „אני לא מבין, איך תמיד ניסיתי להתגרות בעפר, מדוע הוא לא היכה אותי, אלא תמיד, או שוויתר לי, או שהסביר לי".

עפר, לא היה אחד שלא העריץ ואהב אותך מקטן ועד גדול. בגיל הילדות והנערות, מהמקובלות, שהגדולים יותר מכים פה ושם את הקטנים יותר. בך, אף אחד לא נגע. גם הגדולים יותר העריכו והעריצו אותך. בשיחות חברה, שהיו לכם בבוגרת, כאשר רצית לומר את דבריך, חיכית לסוף ואז קמת ואמרת – קצר, קולע ומשכנע.

היה לך קשה מאוד לקבל את עודף הדאגה וההגנה שאמא נהגה בך. עפר שלי, אמא הביעה בזה את רגש האמהות והאהבה העזה שלה אליך, הסברתי לך, שעדיף עודף הגנה ואהבה מאשר חוסר.

בשיחות הארוכות בינינו, שנהגנו לקיים כמעט מדי יום, כחברים, מעולם לא דיברנו על בעיות ברומו של עולם, אלא פשוט תכל'ס על החיים. ידעת להבדיל בין העיקר והטפל והבינות שזה המפתח להצלחה. אני כל־כך שמח וגאה, שהצלחתי להגשים חלום ישן ששבוע לפני מותך יצאנו יחד שנינו לחופשה של כמה ימים – רק אתה ואני. לבילויים, הנאות, שיחות וכו'. היינו כל־כך פתוחים אחד עם השני. שוחחנו על הכל, לימודים, עבודה, יחסים שבינו לבינה; שצריך מחר תעוזה בחיים ומאידך לשלב זאת עם הרבה מחשבה וקור רוח. כדי לא להיות אימפולסיבי, כדי שההחלטות יהיו כמה שיותר נכונות והעיקר – בעיתוי מתאים. הבינות שאין רק הצלחות, יש גם כשלונות. והחכמה בחיים היא לדעת להפיק את הלקחים הנכונים מכשלונות. כמו כל אחד מאיתנו, הטבע לא נותן הכל, ולכל אחד יש גם מגבלות. ניסיתי להסביר לך, שזה טבעי, והחכמה לדעת לעקוף, ו/או להתגבר על המגבלות על־ידי התמקדות ביתרונות.

אך לך היו כוחות נפשיים על־אנושיים ואמביציה ומוטיבציה בלתי ניתנת להבנה. וכאשר הסברתי לך, שבדיוק כמוני, לא חנן אותך הטבע בחושים טכניים, וגם לך, כמו לי, הידיים קצת שמאליות, הסברתי לך, שמראש, פשוט לא התמודדתי עם הנושא הזה, עקפתי אותו והתמקדתי בנושאים שהנחתי, שאוכל להתמודד אתם בהצלחה. אך אתה לא היית מוכן, שלא להתמודד עם זה. גייסת משאבים עצומים של מוטיבציה, סחטת את עצמך עד הסוף, על מנת שתוכל לכל רבה, ובכל [illegible] להתמצא.

לא הספיק לך להיות מעולה במקצועות [illegible] בביה"ס. שאפת והצלחת גם להיות [illegible] במקצועות הומאניים. מיכל דנציגר, המחנכת [illegible] בכיתות ז', ח', ט', היתה כל־כך נפעמת [illegible] שלך, מהאישיות שלך ומהמוטיבציה. היא [illegible] להסביר לך ולנו, שלא כדאי שתסחוט את [illegible] כל־כך, שתבלה יותר, תשחק יותר, אבל [illegible] עזר. עד שיום בהיר אחד, לקראת סוף כיתה ט, [illegible] קראה לנו לביה"ס ובאושר בישרה לנו: [illegible] עפר הפריע בכיתה היום, אני ממש מאושרת". [illegible] אנחנו היינו מאושרים.

השנה האחרונה היתה מאוד מאוד קשה עבורך. [illegible] ההתבגרות, המלווה בכל הלבטים, הביאה אותך [illegible] להתפרקויות וסוף סוף למעשי קונדס, אבל [illegible] במידה ובצורה מבוקרת. ההתפרקויות [illegible] ההתמדה שלך בספורט, הנסיעות המשותפות של [illegible] של סער ושלי למשחקי, מכבי חיפה, [illegible] בנצחונות. וכאשר היית בכיתה ג', ושמעת [illegible] שהקבוצה שלנו נוצחה בדקה ה־90, בכית, [illegible] אותו משחק, כאשר הסברתי לך, [illegible] בהתמודדות יש צד מנצח, ולכן יש גם צד [illegible] הבנת זאת מיד וידעת לקבל הכל.

עפר, כל־כך גאה הייתי, כאשר הבחנתי [illegible] שיש תחומים שאתה עולה עלי. ביום [illegible] בבעיה במתמטיקה, שהתבקשתי לעזור לך [illegible] יכולתי, ואתה בסופו של דבר פתרת אותה, [illegible] גאה ממני.

בגיל 16 – כאשר עשינו תחרות הורדת יד [illegible] אותי – לא היה גאה ממני. ואתה חשבת [illegible] הסברי), שנתתי לך בכוונה. לא עפר, לא נתתי. אתה היית ענק במלוא מובן המלה – בהכל.

באותה מערכת יחסים שפיתחנו ידעת גם [illegible] אותי, כאשר מצאת לנכון, או כשחשבת, שאני [illegible] במשהו. כל־כך גאה הייתי, כשלא חסכת [illegible] ביקורת. לא אוכל לשכוח, שביום שפירסמתי [illegible] הקיבוץ מאמר חריף מאוד, באת אלי לחדר [illegible] קראת לי לצאת החוצה לשיחה דחופה [illegible] עיניים ואמרת לי: „אבא, התוכן של [illegible] שפירסמת מקובל עלי, אך הסגנון בשום אופן [illegible] אסור היה לך לרדת לפרטים מסויימים. [illegible] ללכת להתנצל בפני אותו חבר". ואכן, אתה [illegible] היחיד ששיכנע אותי בזאת ששגיתי, וכתוצאה [illegible] אכן התנצלתי. ולאחר שסיפרתי לך, [illegible] אישית, ושפירסמתי התנצלות בעלון הבא [illegible] מאושר.

למרות שרק 16 אביבים מלאו לך, כבר ידעת [illegible] על החיים. מאוד מאוד אהבת את חפציבה. [illegible] לעיתים בשאלות ובסוגיות — „מדוע, אם [illegible] הכלכלי במשק קשה כל־כך, לא עובדים יותר [illegible] הבנת, כיצד קורה, שהנערים מגיעים לעבודה [illegible] שנקבעה להם על־ידי הבוגרים, וחלק [illegible] מגיעים הרבה אחריהם. כאשר שאלתי אותך [illegible] אינך מנצל את כל מכסת ימי החופשה שלך [illegible] לעבודה כמעט כל ימי החופש, ענית לי: [illegible] החופש הכי טוב בשבילי זה העבודה. להיות [illegible] ללמוד את העבודה. ואבא, מה אתה מדבר [illegible] אתה כזה". כן עפר, כל־כך [illegible]

עפר שלי, כזה ענק ואציל נפש היית, [illegible] לגדולות. ידענו שנינו, שתמיד תמיד נהיה [illegible] לך בכלל לא היה ספק, שתהיה חבר [illegible] וכאשר אמרתי לך, שכדאי שתתנסה גם [illegible] אחרים, כאשר תתבגר, וכשם שבכל מקום [illegible] צורת חיים יש יתרונות וחסרונות, הרי גם [illegible] לא תמיד הכל כשורה, ענית לי: „אבא, [illegible] אלמד ואתנסה ואראה דברים אחרים. אבל [illegible] ספק, שכאן מקומי. וכשאהיה חבר, אעשה [illegible] יכולתי בתרומה לשפר, כאן את מה שטעון שיפור".

עפר – אתה ענק.

עפר שלנו – כמה קשה לנו בלעדיך. [illegible] זאת, החיים יהיו אחרים לחלוטין. מעתה, [illegible] יודע, מאין נוכל, ואני מקווה שנצליח, להתמודד [illegible] האסון, אך ורק מההשראה שלך. נקבל את [illegible] הכוחות הנפשיים והמוטיבציה להמשיך.

עפר שלנו, אנחנו לא נפרדים ממך. תמיד נהיה [illegible] ואתה תמיד תהיה איתנו.

חברך הטוב ביותר – אבא

יוצאים לדרך חדשה

CASE INTERNATIONAL

אנו שמחים להודיע כי חברתנו, (מקבוצת חברות אחים לוינסון מהנדסים) מייצגת עתה את CASE INTERNATIONAL בטרקטורים וכלים חקלאיים.

מהיום אנו יוצאים לדרך חדשה – בטוחה, אחראית ואמינה, כמסורת חברת אחים לוינסון, הפועלת בישראל מאז שנת 1930.

עם צאתנו לדרך, נשמח ליצור קשר ולספק שרותים לכל מי שבידו ציוד חקלאי של CASE INTERNATIONAL. לשם כך, אנא מלאו את הספח המצורף.

שם ______ טלפון ______
כתובת ______
סוג ומודל הציוד שברשותו ______

case IH

חברה ישראלית למנועים וטריילרים בע"מ
(אחים לוינסון מהנדסים)
ת.ד. 390 ת"א מיקוד 61003 טל. 03-622671

מה הולך

אחרי שבת אחת של פקקים בכפר־סבא, הפישפשוק של ניר־אליהו כבר מכנס את הכנסת ומאיים על הסטאטוס־קוו הקואליציוני.

חמש דקות מקלקיליה

בין פרדסים ושדרות אספסת, בתוך ריחות עזים של קומפוסט, על כביש צר ומשובש, 33 מעלות צלסיוס בצל ו־80 אחוז לחות – בפקק תנועה אדיר – עם ישראל, וכתבנו המתאייר בתוכו, נוהר לפישפשוק, הלופט־גשפטען החדש של קיבוץ ניר־אליהו. ראש עיריית כפר־סבא דווקא נהנה: „היה צריך את הפישפשוק, בכדי לראות פעם אחת פקק תנועה בכפר־סבא..." עשרת אלפים קונים וסקרנים בכשלושת אלפים מכוניות זרמו בשבת של הפתיחה למגרש החניה (1200 מקומות מסומנים בסיד) של הפישפשוק. מי שלא מצא חניה נעמד על שולי הכורכר הצרים. בשדרות האספסת, בדרכים החוליות שסביב הפרדסים, שקע בשדות החרושים. משם המשיך רגלי, נוטף זיעה וגורר ילדים, אל המטרה הנכספת: חולצות אלגנט עם פפיונים, „אופנת שוק בצלאל" בעשרה שקל, תמונות מהתערוכה הקבועה בתחנה המרכזית, עציצים מפלסטיק, פרחים חנוטים, מכשירי כתיבה, דבש ומזון מלכות, כחרוזות נוצצות מעוה, חרסינה וקרמיקה, הרבה תגיגת מתפרות של קיבוצים ועוד מציאות, שכמותן תגלה במחירים זולים בהרבה בפישפשוק של קלקיליה.

בצהריים מרווחים שהוולו של השר יעקובי, שאמור היה לברך על הפתיחה של „החוויה הקיבוצית החדשה", תקוע בפקק התנועה הענקי שנבנו בשיכון עלייה בכפר־סבא, ארבעה קילומטרים מניר־אליהו!) וצוות חילוץ של קיבוצניקים יוצא בדחיפות לחלצו.

סוף סוף מגיעים; שטח של 30 דונמים מדרום לקיבוץ, מקושט בדגלונים צהובים ואדומים, כאשר במרכזו מספר קונסטרוקציות מצופות בניילון – אלו הם הדוכנים. צידו הדרומי של הקיבוץ מוסתר מעיני המבקרים ביריעות פלסטיק צבעוניות.

„ההצפה הזאת היתה מקווה, אבל לא צפויה," מחייך בסיפוק קיבוצניק צרוב שמש בסנדלים, מכנסיים קצרים וקסקט, שגויים, כרבים מחבריו לכוון את התנועה.

הוא מחלק לנו פרוספקט: „פישפשוק, יריד המציאות והכיף בקיבוץ ניר־אליהו". ו„סלחו לנו על אי הנוחות, או תקלות, אם תיגרמנה לכם, בעטיים של חוסר ניסיון והרצת הפרוייקט..."

אכן, חוסר ניסיון, שלא לומר שלומיאליות, שרד ביום הפתיחה הזה, למרות האווירה החגיגית. ראשית, אדמה ללא צל. הצל היחיד במקום היה מתחת לשמשיות ה„מרלבורו", שכיסו כמה שולחנות במזנון הקטן והצפוף. שנית, מי שתיכנן את הדוכנים, עסק כנראה בעבר בתכנון חממות פרחים, או לולי פיטום לתרנגולות. מי שהחליט למקם בתוך מכתש עמוק וחשוף, הממקד בתוכו את הקרינה והחום מהרדפנות, עשה את השגיאה הראשונה.

מי שהגה את הרעיון, לסגור שלד מתכת בניילון לבן, חצי שקוף, חסר כל פתחי איוורור, עשה את השגיאה השנייה. הוא, מן הסתם, לא שמע מימיו על „אפקט החממה". אכן, בתוך הדוכנים עלתה הטמפרטורה לשיעורים מבהילים – ואילו היה שם מישהו מוכר מניפות יפניות, היה עושה את עיסקת חייו.

חברי ניר־אליהו, שחששו שאיש לא יגיע, הזמינו לפתיחה את כל חבריהם, מכריהם ובני משפחותיהם. מסבירה מרלן, מצוות הניהול, המעידה על עצמה, שהיא פסימית ולכן ציפתה למעט מאוד מבקרים. מרלן לא יודעת, כנראה, שבארץ הקטנה כולם יודעים על כל אטרקציה חדשה וכולם מגיעים וכולם מקווים, שהפעם זה יהיה מוצלח. בינתיים אני שומעים, שניר־אליהו (ע"ש אליהו גולומב, 200 חברים, מתבסס על חקלאות ומפעל פלסטיק „פלאסניר") בונה על השוק. השקעה התחלתית של 100 אלף דולר והרבה ציפיות.

מרלן מספרת, שכבר מאמצע השבוע, נמכרו כל הדוכנים (104 במספר) במחיר של 100 שקל לדוכן, וכנ"ל כל המקומות מחוץ למבנים (50 שקל כל אחד). והיום, כל הקיבוץ פה, גם מי שלא צריך להיות – אך בשבוע רגיל יהיו 25 מפעילים – סדרנים, מזנון, שערים, קופה, כלונים וכו'. מספרים לי, שהאטרקציה היחידה, לעת עתה, בפישפשוק, היא התוצרת של הקיבוץ עצמו: מנגו, מרצפנים

(המשך בעמוד 29)

„לא עברנו למסחר"

– שמוליק אייל, מזכיר ניר־אליהו. האמנם „לופט גשפטען"?

– „אינני מקבל את ההגדרות המרושעות: „החוויה הקיבוצית החדשה", „לופט גשפטען" ואחרות. אמנם, אהרון ידלין טען, ש„מייסדי התנועה היו מתהפכים בקברם", ואנשים חושבים, שהלכנו לעניין הזה ללא התלבטות קשה מאוד. אז, קיבוץ ניר־אליהו לא עבר למסחר! ניר־אליהו, שלא הסתבך מעולם בהרפתקאות כלכליות, הגיע להחלטה זו מתוך מאמץ להתמודד עם המדיניות הכלכלית והמצוקה הקיומית ומתוך אי־רצון לחזור על פתחי התק"ם.

לצערנו, נפלנו עם הפתיחה לעומס חום רציני, אבל, אנחנו מעריכים, שבעוד חודש, לכל היותר, כל הבועה הזו, של טרוניות על החום הכבד – תיגמר.

הדוכנים וכל אזור הפישפשוק לא תוכננו על־ידי „מומחים לחממות". אלא על־ידי מומחים במחלקת התכנון של התק"ם, ואנחנו חושבים, כבר לקראת השבוע הבא. על שינויים (פתיחת חלונות אוורור, הגבהת הגג, הכנסת מפוחים ומאווררים). כנוסף לזה, נכנסנו למו"מ עם המועצה האזורית על הרחבת הדרכים למשק ונרחיק את מגרש החניה, כדי למנוע פקקים.

מכל מקום, בשעות אחה"צ קונים ובעלי דוכנים כבר לא התאוננו על החום. שהיה עניין של מספר שעות מועט. והראיה: כל הדוכנים לשבת הבאה כבר מכורים ואנחנו מצפים, שהקהל יגיע.

לגבי אופי הדוכנים, מתוך אי ידיעה כמעט מוחלטת, מי יגיע וכמה יגיעו והיו אצלנו גם הערכות שאיש לא יופיע). החלטנו, בשלב ראשון, לא להתערב בנושא של הדוכנים והסחורה. בעתיד נלך לכיוון של תחומי אמנות, אומנות ויצירתיות, כולל הקמת קירות יצירה לילדים – תחת הדרכתה של חברה שלנו – שם יוכלו „להתבטא' באופן חופשי ויצירתי."

– הרב מנחם הכהן קרא למושב מיוחד של הכנסת על מנת לקבל החלטה הקוראת לסגור את השוק כבר בשבוע הבא.

„אני רוצה להרגיע, שקיבוץ ניר־אליהו אינו מתכוון להיות מגורמי ההקצנה ביחסי דתיים־חילונים, ואנחנו מבקשים מכל חברינו בקיבוץ הדתי להבין. שנאלצנו לבחור בדרך זו. בכדי לא לרדת לטמיון מבחינה כלכלית, לאחר 36 שנות התיישבות. ולא היתה לנו כל כוונה לפגוע במיוון בציבור כלשהו."

– לסיכום היום הראשון, העסק כדאי?

„בשבת זו היו לנו 20,000 שקל הכנסה. נצטרך למספר רב של שבועות, כדי לכסות את ההשקעה."

למה קונים יותר „שאלתיאל"?

למה בתי חולים, סופרמרקטים, מפעלי תעשיה וכו', קונים גופי תאורה אצל „שאלתיאל"?

התשובה הינה באיכות.

במפעל „שאלתיאל" צברו נסיון של 35 שנה בענף. תוצרת המפעל נמצאת בהשגחה של מכון התקנים, למוניטין של „שאלתיאל" יש סיבות רבות והן מקנות לו יתרון על מתחריו:

- תוצרת המפעל נמצאת בהשגחה מתמדת של מכון התקנים הישראלי.
- מחיר המחירון המתפרסם כולל כבל וסטרטר בניגוד למחירוני המתחרים.
- המחירון הרישמי בענף הוא המחירון של „שאלתיאל".
- הקפדה על איכות גבוהה של הסטרטר.
- רק עם קבל קרמי ונורית גדולה ב־65W מסופק סטרטר תוצרת אנגליה (לא מהמזרח הרחוק).
- בתי נורה מולחמים מבטיחים חיבור חשמלי מעולה.
- אותו בית חרושת מייצר מולחמים רק עבור „שאלתיאל" בתוספת תשלום.
- בתי נורות עם מגעים מצופי כסף.
- ניצול מקסימום אור ע"י מרחק של 75 מ"מ בין בתי הנורה.
- משנקים מתוצרת עין השופט או שינגוט באיכות מעולה והאחריות מלאה ולא תוצרות מזדמנות אחרות.
- אחריות מלאה על כל המוצרים (גם לאחר גמר תאריך האחריות אם היה פגם בייצור).

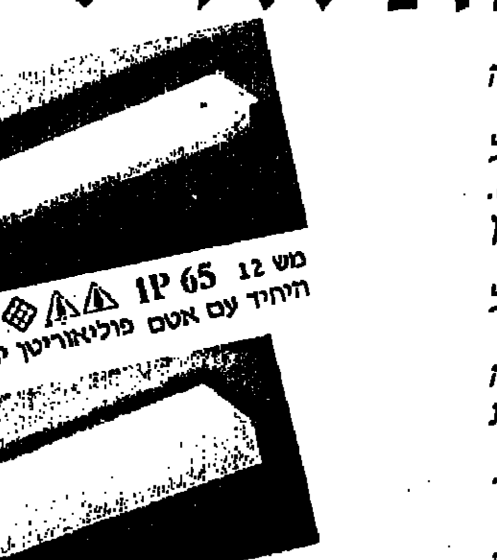

- צבע אפוקסי / פוליסטר.
- בדיקת גופים ע"י מכשיר אוטומטי המעביר 6 פעולות בקרה אוטומטית.
- אריזת ניילון ע"י מכונה אוטומטית.
- ידע וותק של 35 שנה ומשפט קבוע השגור בפי בעלי המפעל „אצלנו הלקוח תמיד צודק"!

משה שאלתיאל בע"מ

מפעלי תאורה, בנין מרכזים רח' היסוד 3, תל־אביב, טלפונים: 03-834896, 827307.

שאלתיאל SHALTIEL
מפעלי תאורה

בתיה שחף

איך זה אצלכם

העוד מחייבים חברות לעבוד בחינוך? מס לידה, או מס אשוה? איפה המטפלים? ומה עם השכירים?

רמת-דוד: רוטאציה למטפלות

"עובדות הגיל הרך רובן צעירות, מעטות מהן בעלות הכשרה, העשויות לקחת אחריות ולקדם מחלקה", מציינת הני, רכזת החינוך המנוסה מקיבוץ רמת-דוד. "פעם העבודה בחינוך נתנה גאווה. כיום, ללא ידע והכשרת העוסקים במלאכה, צפויה נסיגה. באחרונה אירגנתי שבועיים השתלמות בנוה איתן (אצל מיריק שניר). השתתפו רבות".

יחסית, המצב די טוב, סבורה הני ומעידה על תפקודה הטוב של הוועדה, אותה היא מרכזת. יש ערנות למה שקורה בשטח. מנסים לאפשר רוטאציה למטפלות "רוויות" שנות חינוך, ובו זמנית, חושבים, איך להחזיר לענף כאלה ש"נפשו" קצת. חוזרות צבא נהנות מיחס ליברלי – אין לחץ. "הרכב הוועדה ותפקודה", מסבירה הני, "מאפשר לעשות דברים שמעבר לכיבוי שריפות. זכורות לי פניות של הורי כיתה ז', בעבר, בבקשה להתארגן כ'חוג הורים' לבירור סיטואציות. שנוצרו באותה כיתה. היה מוצלח. ננסה להמשיך בדרך זו, עם ציבור הורים רחב יותר".

בחורים בחינוך? "אף אחד לא קם. כמעט מדויק. אני עצמי עבדתי עם בחור, עם חברת ילדים, ונהניתי מאוד. אך השורות האלו דלילות, חבל. יש אצלנו, מסתבר, סטיגמה מוטעית, ואולי לעג וציניות מצד הגברים לענף זה", קובלת הני.

בנות משק, העובדות כמטפלות שכירות בקיבוץ אחר (במסגרת שנת חופש), נהיו לעובדה. יש קבלות. "מרכז משק, בעבר, זרק פעם: יש מצוק-קחו שכירות. לגבינו, זה אור ארום. לי אישית לא צורם שבת משק אחר תעבוד כמטפלת אצלנו. [illegible] תישמרנה איכויות החינוך שלנו בסטנדרט שקבענו לעצמנו, הייתי הולכת על זה". השנתונים האחרונים ברמת-דוד אינם עמוסי תינוקות. [illegible] התינוקות ברמת-דוד אינו מהצפופים בעמק. הגנים מעורבים, כך גם ילדי ביה"ס – בביתנים "מצוות גיל".

מישהו מטפל בכם?

בית-ניר: מהפיכה בהשכבות

בקיבוץ בית-ניר אין אמנם בחורים ב"שירות קבע" בחינוך, אך הם בהחלט "מגלים זרוע" בהחלפות. בתי הילדים מכוסים היטב, מעידה ניצה בר מוועדת חינוך. כשבכל בית-ילדים מטפלת אחת מנוסה, עם הכשרה, כשלידה שותפה צעירה, לרוב חוזרת צבא. הבנות הצעירות פונות לחינוך גם בהיעדר אלטרנטיבה אחרת, סבורה ניצה.

בגיל הרך לא מספיקות שתי מטפלות בבית. "הבעיות מתחילות עם הצורך ב'עזרות' הקטנות הנחוצות כאן. חברי קיבוץ פחות נלהבים לבוא ממקום עבודה למספר שעות בבית-ילדים. כאן אנו נעזרים במתנדבות. בוחרים במתאימות ומצמידה אותן למקום – לתקופה מירבית (חצי שנה לפחות...)", מסבירה ניצה.

המטפלות הוותיקות, 20 שנה בענף, יוצאות ומשנות מקצוע. לא נרחפות. לאט לאט. מתחזקות במצב ובנתונים בשטח... מוכנות למשוך עוד שנה עד למציאת מחליפות.

סיפור ההשכבות, הוא מרכיב לא מבוטל בעבודת המטפלת, וגם כאן נעשה השנה צעד חשוב [illegible] להקל על המושכים/ות בעול. התמונה של [illegible] הילדים בערב, על-ידי המשכיב מהצוות, כשההורים נפרדים מוקדם ומשאירים את הילדים לאחריות המשכיב, היא נחלת העבר ברוב הקיבוצים (אם לא בכולם...). "השנה עשינו מהפך. העתקנו את [illegible] כיבוי האור ל-21.00. וזה כבר אחרי הכל – [illegible] פיז'מה, סיפור, משחק – הילד כבר במיטה והמשכיב מגיע לבית שקט ורגוע, מכבה את האור ו'סוגר את הערב'", מפרטת ניצה. "את 'המאבק' הזה הורדנו והעברנו להורים. בכל בית יש כיום תוספת [illegible] מספר משכיבים – חברים מהשורה".

"לקראת הביקור הבין-מחלקתי שנערך [illegible] ריכזנו נתונים לחוברת קטנה ונחמדה", מוסיפה ניצה. "חברים שאלו ותהו, האם אנו באמת נראים ככה? ובמחשבה שנייה, בוחנת יותר, התברר – קודם כל לעצמנו – כי בעצם, כל בית מכוסה היטב, [illegible] בכלל לא נורא, כמו שחושבים לעתים. וכשמרימים ראש לרגע, ועושים אחד ועוד אחד, אנחנו נמצאים במצב טוב".

לביא: ילודה רבה

בקיבוץ הדתי לביא – הילודה רבה, מספר המטפלות אינו מספיק. דרושה תחלופה. יש שחיקה. "אלה שעובדות, נותנות את הלב והנשמה", אומרת רותי וייס, אחת משתי רכזות הגיל הרך. "וכדי להותיר מעט נשמה, ואף להוסיף עליה, מגיעה לכאן פסיכולוגית למפגשים עם צוות העובדות, פעם במספר שבועות. בחורים במערכת? לא מביטים לכיוון הזה, אלא אולי לכיתות ביה"ס".

התמונה בלביא ורודה ונחמדה יותר בחודשי הקיץ, כשהסטודנטיות בבית, ושמחות להחליף ולסייע; בתקופות קצרות וקבוצות נעורים [illegible] בבנות גרעין, ובמתנדבות.

התחזית הקרובה לשנה-שנתיים – מסודרת פחות או יותר, מבחינת מטפלות. אך זו [illegible] להתערער, וה"שקט התעשייתי" אינו מובטח בעתיד הרחוק.

תחום מטפלות ביה"ס, הוא כבר אופרה אחרת. "ביה"ס האזורי המשותף ללביא ולמושבי הסביבה", מספרת זהבה מועלם רכזת החינוך במשק, "מחזיר את ילדי הקיבוץ בתום יום הלימודים, אל בית-הילדים ואל מעורבותה הרבה של המטפלת בתהליכי החינוך".

גבעת-ברנר: מס לידה

14 יחידות טיפול בגיל הרך, עד כיתה א', בנוסף לגילאים האחרים, הן כר נרחב לפעילות חינוכית. יש להשקיע משאבים, ובעיקר כוח אדם.

בגבעת-ברנר הילודה רבה, וכך גם מצוקת העובדים בחינוך. הגיל הרך פרובלמטי יותר. מטפלות ש"סחבו" הרבה זמן וכיום הן בנות 40 פלוס, פונות להסבה מקצועית. את העמדות המתפנות צריך לאייש, ועל כמה פתרונות מספרת חגית פורטנוי, רכזת הגיל הרך: "הנהגנו 'תקופת חינוך אחרי לידה'. זה אומר, שכל בת, אחרי לידה, משתלבת בצורה כלשהי בעבודה בחינוך. המבחן מגוון, כמו גם התקופה – בין שנה לשלוש שנים, פחות או יותר. הכוונה היא, שאם צעירה תעבוד בפעוטון (לדוגמה) עד הגנון, כלומר בכל גיל, משך זמן סביר לפי צרכים חינוכיים וטובת הילדים. ברוב המקרים העסק הולך טוב. פה ושם גם לוחצים".

"עם הבנות המשתחררות אנחנו משוחחים, מבהירים, מנסים שכנוע – אך לא לחץ. חבל לנו לאבד אותן", מסבירה חגית. "יש לזכור, כי מדובר בנחיתה הסופית (כמעט), שהיא סביב גיל 27, כאשר שבים הביתה מכל הטיולים ומסלולי הצעירים למיניהם. פתרון נוסף: בוגרות י"ב, השוהות בבית לעתים תקופה די רצינית, עד לגיוסן לצה"ל. אלה עוזרות הרבה!"

ועל כל אלה נוספות בחורות הנמצאות עם משפחותיהן במרכז-קליטה שבקיבוץ, ובהתאם להמלצתה של האחראית במקום, משתלבות במערכת החינוך במשק.

פעם ראו גם בחורים בחינוך. כיום הם בגדר מחוונכים בלבד...

בית-זרע: עקרון במבחן

"קיימת מצוקה בכוח האדם, וזה לא חדש. החינוך הוא ענף גדול ורחב. הציפיות ממנו רבות וגבוהות, וכך גם הרגישות כלפיו. קשה למלא את הצרכים במלואם, ובכל זאת המטפלות שמתפקדות כיום הן טובות ומנוסות, כשלצידן צעירות, פחות מנוסות, אך עם נכונות", אומרת שרה אור, רכזת חינוך בבית-זרע. "ראוי לציין, כי המטפלות חשות במשקל המוטל עליהן, והלחץ מצטבר. אנחנו מנסים לשמור על קביעות בבתי הילדים. אך קורה גם, שהעיקרון המקודש של שתיים קבועות בקבוצה אינו עומד במבחן".

בבית-זרע נוהגים בליברליות עם חוזרי צבא. אין לחץ, ובכל זאת, מוצאים את הזמן והאופן לבוא בדברים עם המתאימים להשתלב בחינוך. בחורים בחינוך – כמעט כמו מזג אוויר. מודעים לחשיבות העניין, מדברים הרבה, אך בשטח – הביצוע קלוש. "כרגע יש שני בחורים מטפלים בביה"ס. כשאחד נחשב כבר ותיק ממש. נאבקתי עליהם כדי לשמור אותם. וזה לא קל".

שרה צעירה בתפקידה, כחודש ימים בלבד, ונטלה על עצמה "להרים" ועדה הממונה על מערכת מסועפת, שתיפקדה ללא אבא/אמא בחצי השנה האחרונה. "למרות זאת, המערכת משומנת ומתפקדת יפה. בחודשי 'היובש' שמר על הנהלת צוות שיבוצי עבודה בלבד."

ילדי בית-זרע גדלים מאושרים ובריאים בלינה המשותפת ולמשימת ההשכבות נרתמים גם הורים ואנשים שמחוץ לצוות החינוכי, המבצעים יחדיו את ההשכבה בערב, לאחר שעות העבודה. "ההשכבות אינן בעייתיות", סבורה שרה.

נחשולים: דרך התלתונים

"קיבוץ בתוך קיבוץ", זהו פרוייקט ההכשרה לחיי קיבוץ, שמתנהל בתוך נחשולים. האנשים, במהלך הכשרתם, בוחרים להתנסות גם בטיפול בילדים, במטרה להשתלב בתמונה בקיבוצם העתידי. ללא ספק, זוהי עזרה להקלת המצוקה בבתי הילדים של נחשולים.

דרך נוספת להתייעלות: "תלתונים" איחוד שלוש כיתות קטנות ודלילות לבית אחד מ"א-ג' יחידה אחת, ד'-ו' יחידה אחת, וכך הלאה, כאשר בגיל הנעורים מטפלת אחת על כל שלוש כיתות. חלק מהמטפלות מנוסות ותיקות ולידן גם צעירות יותר. העיקר, הרצון והתכונות.

"המעבר ללינה המשפחתית הרחיק את רוב הציבור מענייני חינוך", גורסת פוריה רכזת ביה"ס. "למרות ההתלהבות מההחלטות וביצוען, הרי שלאסיפות לא מגיעים רבים. ועם כל המצוקות הצרות האחרות, העבודה נעשית בידי כוחותינו. וכל הצוות כולל מורות שלנו".

רוחמה: בוגרות אולפן ונקלטות

ברוחמה היו רוצים לקדש ולקיים את העיקרון של מטפלת קבועה ומנוסה אחת לפחות בכל יחידת החינוך, אך מצוקת העבודה בשטח איננה מאפשרת לוקסוס שכזה. כך קורה, שגם חוזרות צבא "נופלות" לכאן.

המצוקה המעמיקה והמתמשכת מביאה גם כוח אדם זמני (מתנדבות) לעבודה בהקמות, ויותר מזה, בוגרות אולפן + מתנדבות שנישאו לבני קיבוץ וכיום נקלטות כאן, מתפקדות כמטפלות. "זה לא אידיאלי, אבל זה מה שיש. בבית-התינוקות עובדת צעירונת, שנישאה לבן שלנו", מספר יואב סלר, רכז ועדת חינוך.

אפשר עדיין למצוא ברוחמה חברות בגילאי +40 בענף החינוך, אך הדור הזה מתמעט. באחד הגנים עובדת חברה המתקרבת לגיל 60. גם במוסד יש שתי עובדות מבוגרות. בחורים במערכת? אפשר לחפש אותם במשקפת. כרגע מנסים לשכנע פעיל, המסיים כהונתו בקבה"א, לעשות דרכו הביתה דרך בתי ילדים. לא מתייאשים.

"להחלפה — הנכונות רבה", מעיד יואב. "יש גם שני מורים בביה"ס היסודי, שכולו על טהרת כוחותינו. כאן המלחמה עיקשת ורצופה. צריך לזכור, כי בעוד שאר משקי האיזור בבי"ס משותף, הילדים שלנו מתחנכים בבית. הצוות מעולה ועובד קשה. רואים גם תוצאות".

מעוז-חיים: השכירות נקלטו

אשתקד היה פרוספריטי — במעוז-חיים, מטפלת אחת מנוסה בכל בית-ילדים, כשלידה — צעירה ופחות מנוסה. גם בעוד שנה שנתיים יהיה אפשר לנשום, עם שחרורם של שני מחזורים מהצבא, כך מעריכה אתי גונן, רכזת ביה"ס.

במעוז-חיים רואים גם בחורים בחינוך. בודדים בגיל הרך, וקצת יותר בהדרכה בגיל הנעורים.

הלינה המשפחתית, שהעבירה את הילדים לדירות ההורים, הקלה במעט מעולן של מטפלות הפעוטים, מה שלא קרה למטפלות הבוגרות.

בשנה הקרובה ייקלטו ילדי המושבים ירדנה ובית-יוסף במערכת הלימודית במעוז, וזה יצריך היערכות אחרת: "כיום המערכת עובדת יפה, וכולה מכוחותינו. גם השכירות בעת האחרונה — נקלטו כאן. החברים מאושרים, שאין שכירים ואני נאבקת לשכנע בנחיצותם של השכירים, כפוטנציאל נהדר לקליטה", כך אתי.

גלאון: "תורנות משפחה"

מערכת החינוך נקייה משכירים, פרט למורות — פה ושם. "עצם המלה מפחידה את החברים", אומרת יעל לב, רכזת החינוך בגלאון. הדברים דינאמיים ומשתנים, תקופות של "שקט תעשייתי" מגיעות אל קיצן ואז יש לעשות דברים: "בנות צעירות עברו תקופה ויצאו לממש תוכניות חופש. את המקומות שהתפנו צריך לאייש ומהר. בלית ברירה אנו פונים לחברות, שעבדו בחינוך בעבר, יצאו לענפים אחרים ולריכוז ועדות — אך בשום אופן אינן מנותקות. ברוב המקרים יש נכונות לחזור ולהירתם. פה ושם נחוץ עוד שכנוע, אך בשום אופן לא הולכים כסח עד הסוף".

חוזרות למערכת גם מורות, שלזכותן כבר כמה מחזורי הוראה, וכיום משתלבות כמטפלות. בנות המסיימות את שירותן הצבאי המעריפות דווקא לעבוד בחינוך, על פני מטבח ומפעל. כשהאחרון במיוחד די מרתיע...

המערכת החינוכית הנאבקת על קיום המסגרות, מוצאת דרכים שונות לשמור על שלמותה: "יש לנו החלטה, לפיה כל משפחה נותנת מדי כמה שנים — תורנות בחינוך. לרוב יודעים על כך מראש, ויש זמן להתכונן. יש גם חריקות. אך כללית — זה עובד. 'משפחה' כולל גם בחורים, כמובן, בעלי עבר ארבע שנים כמטפל, וכרגע נתפקד בגננת במקומה של הקבועה (בחופשת לידה)", מציינת יעל.

משמר-השרון: מודל לחיקוי

לפני יותר מעשר שנים חל במשמר-השרון המעבר ללינה משפחתית. ציבור ההורים ואנשי החינוך, בהיותם טרודים ושקועים בהליכים הטכניים והאירגוניים במהלך שינוי השיטה, זנחו, מבלי משים, את הדברים האחרים. כך מצאו עצמם ניצבים בפני מערכת חינוך מפוררת.

באותו זמן השלימה רונית סלוטניק את ה-M.A. בפסיכולוגיה. הגיל הרך הקרוב לליבה, והמצב הי בלתי-נסבל בביתה לא השאירה לה אדישה. "הרמתי את הכפפה", היא אומרת ועוסקת בכך עד היום.

החריש העמוק הניב פירות: הגדרת תפקידיה החינוכיים של המטפלת. כאשר בצוות החינוכי עובדת מטפלת ראשונה, מנוסה (עם הכשרה), באחריותה סדר היום, הגשת חומרים, סדרי גמילה ופתרון משברים, וכן מגע עם הורים. על בסיס זה ממוסדת "אסיפת ההורים" בגיל הרך. ליד המטפלת הזו עובדת צעירה יותר — מנוסה פחות. התקופה הראשונה היא סטאז' בשבילה. כעבור שנה-שנתיים, מציעים לה השתלמות, אם זה רצונה.

80 אחוז מהמטפלות יושבות טוב במערכת. קשת הגילים מ-20 עד 40, ומטפלת תינוקות חצתה את גיל ה-70. נזהרים מלשלב מתנדבות, ואלו נקלטות בצוותי גנים בעיקר. עם ליווי צמוד. ■

הודעה לחברי הקיבוצים

מעתה תוכלו לקנות את מיטב רהיטי "ארדן" פינות אוכל, מערכות ישיבה, מזנונים, חדרי שינה, חדרי ילדים ונוער ורהיטי משרד, בהתאם להסכם מיוחד שנעשה עם ארגון הקניות של התק"ם וארגון הקניות של קיבוצי השומר הצעיר.

רואים שיש לך טעם

ארדן מפעלי הארגז

העסק המצטיין 1986

רשת חנויות ארדן:
מרכז ארדן - צריפין: מפעלי הארגז, כביש בית דגון (ליד צריפין) טל. 08-232696
ארדן תל-אביב: דיזנגוף סנטר, טל. 03-200975
ארדן ירושלים: שלומציון המלכה 18, טל. 02-227683
ארדן ב"ש: העצמאות 54 (פינת הרצל), טל. 057-78589
ארדן חיפה: מגדל הנביאים, רח' חורי 2 (כיכר סולל בונה).

אתה מרוצה מן הלול שלך?

כבעל לול אתה ודאי יודע מה ערכו של בידוד טוב. אם יש לך לול קונבנציונאלי, חשוב לך להקטין ככל האפשר את הפער בתנאי הגידול בין הלול שלך ללול המבוקר. אם אתה-בעל לול מבוקר, מטרתך להגיע לניצול מירבי של השקעתך.

פולינום מאפשר לך לעשות זאת בהוצאה מינימלית!

פולינום הוא חומר בידוד מעולה לתיקרת הלול הפולינום עשוי מיריעות פוליאתילן שקופות וצמודות, המכילות בועות אויר ומצופות ברדיד אלומיניום בצידן האחד.

תכונות הפולינום הן מגוונות ביותר:

ממתן את תנודות האקלים בתוך הלול: הרכבת הפולינום מקטינה את עומס הקרינה בקיץ ב-4° עד 5°, עובדה המאפשרת הגדלת הצפיפות: במקום 10-12 עופות למ"ר, ניתן לגדל 14-16 למ"ר. בחורף, פולינום מקטין את הוצאות חימום הלול בכ-40%(!)

מפזר חום אחיד: התפתחות הלהקה טובה ואחידה יותר. העופות מנצלים את המזון לגידול ולא לחימום עצמי ונמנעת תמותה מחנק כתוצאה מצפיפות אפרוחים מתחת לאומנות.

חסכוני: מחירו של הפולינום כ-50% ממחיר המבודד הקונבנציונל.

קל להתקנה: הרכבת הפולינום פשוטה ואינה מצריכה כוח אדם מיומן.

רב שימושי: לפולינום שימושים נוספים רבים ומגוונים בענף הלול: חידוש בידוד בלולים מבוקרים, וילונות מפרידים בלולי פיטום והטלה, וילונות חיצוניים, בידוד תעלת איוורור בלול מבוקר, בידוד מחסן ביצים ועוד.

גזור ושלח

אני מעוניין בפרטים נוספים על הפולינום.

שם פרטי ________ שם משפחה ________

כתובת ________ טלפון ________

פולינום לשיפור ריווחיות הלול

פוליאון — קיבוץ ברקאי ד.נ. מנשה טל. 063-78585 שיווק: מוצרי תכן, רח' הארבעה 12 תל-אביב. טל. 263267

צרפתי

מתי כספי, מוסיקאי — יוצר. בן חניתה, יליד 1949. עזב את הקיבוץ אחרי הצבא.

אהוד דור

מבחוץ

כמו סוס שחוזר לאבוס

יתכן שאני מקרה יוצא דופן בין העוזבים. עזבתי לפני שנתקלתי באיזה שהן בעיות. יש אנשים שעוזבים לאחר שהם מגיעים למסקנה, שהם אינם מסוגלים להתמודד עם החברה סביבם. אני עזבתי עוד קודם לכן. לי לא היו סיבות של: הגיעו מים עד נפש וכו' וכו'. פשוט, באופן טבעי הדברים קרו. אחרי שהתגייסתי, מבלי ששאלתי את עצמי למה, כבר חצי רגל שלי היתה בחוץ. כנראה שהייתי מודע שלא במודע, זאת אומרת, התחושות שלי מבפנים ידעו לפני, שאני עומד להיות אינדיבידואליסט, כלומר: אדם יוצר.

בתור שכזה, אם אני בוחן את דרכי לאחור, תחושותי הובילו אותי נכון. יש איזה שהוא קו שמנחה אותי, ומאחר שהאמונה שלי בעצמי היא חזקה מאוד, אני לא דורש מעצמי דין וחשבון בקול רם על המעשים שלי. ואם לתרגם את המעשים לסיבות, אז מאחר שנועדתי להיות אדם יוצר, זה אומר, שחייב הייתי לקבל זמן חופשי לעצמי וללא הגבלה. ומאחר שהייתי מודע לכך, שבקיבוץ יש למלא חובות כלפי החברה, כמו שמונה שעות עבודה ביום, כמו תורנויות ועוד, זה אמר לי, שאני, כיוצר, לא אוכל לחיות במסגרת כזו, כי אני לא יכול לדעת מתי תתקוף אותי ההשראה ליצירה שלי. אילו זה היה תוקף אותי בשעה קבועה בכל יום, הייתי יודע לארגן את סדר היום שלי כך שבשעה הזו אהיה פנוי. אבל ביצירה זה לא כך.

עכשיו, נניח שהיו נותנים לי בקיבוץ יד חופשית ואומרים לי: תחייה איך שתרצה, תיצור מתי שתיצור, ואם לא, אז לא — מיד היתה עולה לפני התמונה, שאני לא כמו כולם. הרי אני מטייל לי במשק במשך היום בזמן שכולם עובדים, או הולך לבריכה. והי לי בחצי אחוז מכל חברי המשק, שלא יהיו מרוצים מן התופעה הזו, כדי לגרום לי שלא אכנס לעימות בעניין הזה — כי אני מכבד את דרך החיים הזו.

אדם יוצר חייב לחיות בחופש מוחלט. חופש מוחלט גם מבחינת סדר היום וגם מבחינת דרך העשייה. אני, למשל, עוסק במוסיקה בכל התחומים חוץ מהתחום של הלימוד, ואני יודע, שישנם אמנים בקיבוצים, העוסקים בתחומים שונים ותורמים בכך למשק, וכשעיסוקם הוא במוסיקה מצפים מהם, שישמשו כמורים להוראת המוסיקה. אני אינני רוצה לעסוק בהוראה. אני רוצה לעסוק בדרך שנראית לי. אילו זו היתה חובה לחיות בקיבוץ, לא היתה לי ברירה והייתי מוותר ואז היצירה שלי היתה נפגעת. מאחר ואנחנו בחלקו של כדור הארץ, בו ניתן לעבור ממקום למקום, העדפתי לעבור. כל זאת — ללא טענה שהיא למקום שבו גדלתי.

היוצרים כולם מתחלקים, לדעתי, לשתי קבוצות ברורות: קבוצה אחת, זו שאני משתייך אליה, אומרת, שאין לכפות על עצמך זמן מסוים ליצירה. אני עצמי ניסיתי, בעבר, לכפות על עצמי ישיבה בפרק זמן קבוע ביום, וזה פשוט לא הלך. היצירה שלי מבטאת מסקנה מסויימת מהחיים עצמם, בהם אני צריך לחיות כרגיל. וכל החוויות שעוברות עלי ממלאות איזה שהוא מצבר מסוים. המצבר הזה יכול להתמלא מדבר קטן מאוד, אפילו שטותי, או להתמלא מדברים רבים מאוד. כל אלה יקבלו ביטוי

"נניח שהיו נותנים לי בקיבוץ יד חופשית ואומרים לי 'תיצור מתי שתיצור, ואם לא אז לא' – מיד היתה עולה התמונה שאני לא כמו כולם. מטייל לי במשק במשך היום בזמן שכולם עובדים..."

ביצירה עצמה. מובן, שאינני יכול לדעת, אם המצבר הזה אכן יתמלא כל יום ובשעה קבועה. הלוואי וזה היה כך, כי אז הייתי יוצר פי כמה מאשר אני יוצר היום.

הקבוצה השנייה, זו קבוצת יוצרים, אשר עובדת על־פי לוח זמנים קבוע: יוצא להם יוצא להם. הם עובדים. ומה שבא לידי ביטוי ביצירתם זה לא בדיוק ההשראה מאותן חוויות שעברו עליהם לפני כן. הם מעסיקים את הכישרון שלהם בשעות קבועות. הכישרון זו תכונה, שכנראה לא יכולה להישחק אף פעם, אבל הכיוון הזה לא נראה לי, כי אני חושב, שמלבד הכישרון צריכה להיות העשרה מבחוץ של התכונה הזו, ורק אז היא תבוא לידי ביטוי בצורה המרגשת ביותר. פועל יוצא מכך הוא, שמי שמשתייך לקבוצה הראשונה, כמוני, זקוק לחופש מוחלט בחיים.

כאן אתה יכול לשאול אותי: אם עליך לפרנס את עצמך — איפה החופש? למולי; מה שאני עושה לפרנסת המשפחה, הוא התחומים שאני רוצה ומעוניין לעסוק בהם ובלי שום ויתורים. העבודה שלי היא הפקות תקליטים באולפן, ואני עובד רק עם אנשים שאני שמח לעבוד איתם. אני לא מרשה לעצמי, למען פתרון כלכלי, ללכת ולהתפרנס מעיסוקים בתחומים, שאינם מעניינים אותי. אילו לא הייתי אדם יוצר אלא רק נגן, הייתי מרשה לעצמי ללכת ולנגן, נאמר, בתזמורות לחתונות, לשמח אנשים לפי טעמם, ולחזור לאחר מכן הביתה ורק אז לנגן לטעמי וכך למצוא את הבאלאנס לעצמי. כפי שעושים זאת נגנים לא מעטים.

אם האגוצנטריות של היצירה מגיעה לקיצוניות אצל אדם יוצר, הוא חייב לחיות תחת חסותו של מישהו, משהו כמו המצנאט שבמאות הקודמות, או שעליו להיות רווק בעל אמצעים, שיוכל לעסוק בעיסוקו ללא כל הפרעה. אני רואה, שלמרות כל האילוצים שיש לי, הזמן הפנוי שלי לאותה עבודה שאני רוצה לעסוק בה – הוא למעשה חופש מוחלט.

למה אני קורא חופש מוחלט? לעבודה, שקורה שאני יוצר בשעת עבודה אחרת, למשל. קורה שבשעת הקלטה לעבודה כלשהי באים לי דברים. קורה שבזמן אימפרוביזציה יוצאים דברים, והדברים האלה נחרטים. אני יכול לגשת, במהלך העבודה, לפסנתר ומיד לדעת, אם זו יצירה משמעותית. כך גם לגבי הנסיעות להופעות, שלכאורה הן אילוצים העשויים למנוע את היצירה שלי, אבל אני יכול לשלב זאת בזמן הנסיעה, למשל, או תוך כדי יצירת הבאלאנס עבור האמ[illegible] הרבה פעמים יצא לי, שכתבתי שירים תוך כ[illegible] ההכנות להופעה.

אני לא כותב על־פי הזמנה. ראשית, אני מח[illegible] אם אני אוהב את הזמר ואת השיר. ההבהרה ש[illegible] לגבי ההסכמה להלחנה היא, שיתקבל התנאי של[illegible] שאני רק יכול לקוות, שהשיר ייצא עד לסף [illegible] שמבקשים ממני. משום שאני משתייך לקבו[צה] הראשונה. אם פונים אלי לכתוב מוסיקה למחזה [illegible] המחזה עצמו מוצא חן בעיני, הוא נותן לי בכך את ההשראה וממלא את המצברים שלי. אני כותב נגד[illegible] שלי, אבל משהו בי מועשר מן התכנים. ומזה [illegible] לכך פידבק.

כשאתה שואל אותי, מה אומר לי היום הקיב[וץ] [illegible] התיאור שעולה בפני הוא של הסוס החוזר לאבוס. כשאני נוסע לחניתה, כבר מהצ'קפוסט [illegible] שלי מתחילים להתרחב, וככל שאני מתקרב [illegible] רוצה להגיע מהר יותר. מהליכה אני עובר לריצה. הקשר הזה למקום הוא דבר חזק מאוד, ואפילו [illegible] לא היתה לי משפחה בקיבוץ, הייתי מוכרח ל[illegible] מדי פעם. יתכן, שאדם אחר היה מתאר את היחס [illegible] שלו בלשון אחרת מאשר הביטוי שלי. אולי [illegible] הנטייה שלי לרכז את הדברים, שאני אומר. [illegible] שאני מכנס את כל המחשבות שלי לדברים קצ[רים]. זה התקבל כך, אך אין זה אומר, שיש לי אוצר מלים דל.

תראה, זהו בית. בית ראשון, הלא [illegible] המקום שבו נולדת ובו גדלת עד לצבא. ו[illegible] שנה לא יכולות להימחק בקלות. אינני יודע, אם [illegible] מדובר כך רק על קיבוץ, יתכן, שזה חל על כל מקום שגדלת בו, אם זו שכונה, או עיר, או כל חלק אחר, בעולם.

אהרון וגרשון שלזינגר
ביצוע עבודות חקלאיות
★ פיזור זבל אורגני
★ הובלות שונות
★ קנייה ומכירת זבל
★ הפיכת זבל לקומפוסט
★ ניקוי רפתות
מושב בצרה, מיקוד 60944, טל' 29911, 052-34406

מלון היכל המלך דוד בנתניה
מבצע מיוחד
☆ חדרים עם שרותים צמודים
☆ טלוויזיה בכל חדר
☆ על חוף הים
מכבדים המחאות קניה של ארגוני הקנייה
רח' דוד המלך 4, נתניה, ת.ד. 1060, טל. 053-42151-2
לקיבוצים וחברי קופ"ח פנסיון מלא
40 שקל + מע"מ

נ. שיווק אופקים בע"מ
רח' המלך דוד 4, נתניה, טל' 053-42151-2
החברה לשיווק והפצת ספרים
סוכנות מורשה של הקיבוץ הארצי, תק"מ ותנועת המושבים
✱ הספקת כל סוגי הספרים כולל ספרי לימוד במחירים מוזלים
✱ מבצעים, עריכת בזרים ותערוכות.
✱ שירות מהיר ואישי
✱ הספקה עד למקום
מתקבלות המחאות של ארגוני הקניות והתיישבות העובדת
בדבר פרטים נא לפנות למירי ששון או נורי

לטיפול בתאומים
בני חצי שנה ורושה [illegible]
בשנת חופש או עוזבת קיבוץ
שעות עבודה — 17.00-[illegible]
6 ימים בשבוע טל' [illegible]
משי הירשפלד, ירושלים

למכירה
תלת־אופניים
עם מנוע חשמלי נטען
במצב מעולה (ללא שימוש)
לפנות: שחר סולטס,
04-919551, שלוחה 304

המחלקה לציוד ומיכון מטבחים

הזמנה

התערוכה הבינ"ל של ציוד למלונאות ומטבחים
אירוח קייטרינג ומזון מוכן
KITEX 86 HOTEX

הילטון ת"א
1-4 ספטמבר

שעות פתיחה:
יום ב': 20.30 - 16.00, ימים ג', ד': 20.00 - 17.00, יום ה': 16.00 - 10.30
ראו הזמנה זו כאישית

המחלקה מציגה בתערוכת KITEX 86 HOTEX ציוד למלונאות המטבחים

יום עיון
בתערוכת 86 HOTEX
ביום ג' 2.9.86 בשעה 17.45
הרצאה על שימוש בכלים מודרניים במטבח המוסדי.
המרצה: ד"ר בני אילן
ד"ר לכלכלה ולהנדסת ייצור
אוניברסיטת בר־אילן
(הכניסה ללא תשלום)

LE RHINOCEROS
„הבולע"
טוחן פסולת מהפכני

מקטין נפח הפסולת עד 10% מנפחו המקורי
ניתן לראותו בפעולה בתערוכת המלונאות והמטבחים בהילטון

ה המשביר המרכזי ה המשביר המרכזי

תל־אביב 389333, 389410־03. חיפה 662161־04, ירושלים 841411־02, באר־שבע 671021־057, קרית־שמונה 42671־067, אילת 72204־059

המשביר המרכזי ה המשביר המרכזי ה

חדש! לרגל קבלת סוכנות STAYER
הנחות מיוחדות להפצה בלעדית

מקדחה 420W
10 מ"מ רוטטת

משור עץ עשוד
CP 50

מקדחה 600W
13 מ"מ גוזוול
דו כיוונית

משור TF 84
לחיתוך מתכת

30% הנחה כוללת
במבצע להתיישבות

מדור אמנות
במחלקת מכשירי כתיבה

צורכי אמנות
גרפיקה קרמיקה
ודפוס רשת

מדור חדש

לידיעת ציבור הצרכנים
לגיל הרך, בתי ספר יסודיים-תיכוניים-מקצועיים, חוגי אמנות לנוער-מבוגרים, מכללות ואמנים.

קרמיקה
ניתן להשיג חומר, כימיקלים, גלזורות תוצרת הארץ ויבוא. כלים ואבניים לקרמיקה. ועוד...
הגיע חומר VINGERLING הולנד

אומנות/גרפיקה
— צבעים ברמות השונות, שמן, אקריליק טאש וכו'...
— מכחולים וציוד עזר לאמנות וציור
— נייר לציור וביצוע

דפוס רשת
— צבעים לדפוס משי על טקסטיל
— נייר טרנספר להעברת בחום
— ציוד וכלים לדפוס משי וציוד עזר.

המדור עומד לרשותכם החל מחודש אוגוסט
הנכם מוזמנים.

מחלקת מכשירי כתיבה

לקראת שנת הלימודים כל הציוד לבתי הספר בהנחות!!!

עטי סוליד בדגמים חדשים ובצבעים מרהיבים במחירים אטרקטיביים.
דיסקטים בגדלים שונים לכל סוגי המחשבים

תערוכה במח' מכשירי כתיבה!!!

ביום ד' 27.8.86 בקומה 6 בבנין המשביר המרכזי בתל־אביב

בתערוכה ישתתפו היצרנים המקומיים וכן צוות אנשים מקצועיים שידעו לענות ולהדריך את כל המעוניינים בנושאים השונים

מבצע החודש

אופני כושר KALKHOFF

ב־20% הנחה כוללת להתיישבות

כמו כן נמשך מבצע הנחות לכל סוגי האופניים

גנרטורים לכח ומאור

ניידים, אמינים, בהספקים שונים, מתוצרת יפן

מבצע הנחות להתיישבות

מבצע הנחה
מחלקת נעלים
חודש ספטמבר 1986

1.	נעלי גברים רשת ובד „מגה"	10%
2.	נעלי גברים בד „גלי"	10%
3.	נעלי גברים רשת „ג'ופסי"	10%
4.	נעלי נשים בד „טרקלין"	10%
5.	נעלי נשים בד „נאות"	10%
6.	קבקבים, כל הסוגים, „מגון"	10%
7.	סנדל תנ"כי, עבודה, „עינת"	10%
8.	סנדל תנ"כי, עור, „זוונית"	10%
9.	נעלי ספורט סטרדה „המגפר"	10%
10.	סנדלי נשים אלגנטיות „אלכסנדרס"	7%
11.	סנדלי נשים אלגנטיות „אל־גה"	7%
12.	סנדלי נשים „ג'ירוטי מגה"	7%
13.	סנדלי נשים, תוצרת חוץ, „רודה"	7%

צמיגי גודריץ'

לרכב מסחרי וג'יפים
במחירים מיוחדים

BFGoodrich

PHILIPS PHILIPS PHILIPS
PHILIPS PHILIPS PHILIPS

היצרן הגדול בעולם למוצרי חשמל ואלקטרוניקה
עכשיו בלעדי
ב־"המשביר המרכזי"

ממשיכים במבצע

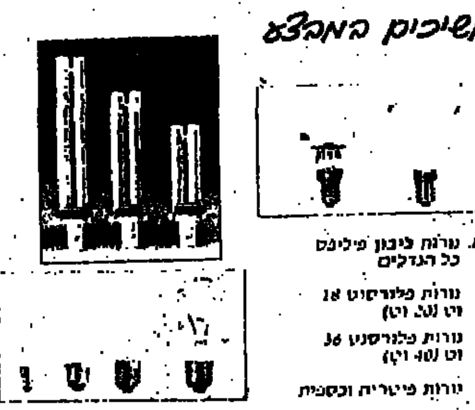

א. נורות ליבון פיליפס כל הגדלים
ב. נורות פלורסנט 18 וט (20 וט)
נורות פלורסנט 36 וט (40 וט)
ג. נורות פיגורית וכספית

PHILIPS PHILIPS PHILIPS
PHILIPS PHILIPS PHILIPS

הנחות ספטמבר 1986 לחגים

מחלקת מזון

הנחות על מלפפונים עד 20% על 9 ליטר

אפונה/ אפונה וגזר ממשיך המבצע עד 20% הנחה

תירס עד 30%

שימורי דגים של „נון־יונה" 20%

פרכיות אורז תוצרת ארה"ב לכל אוהבי הדיאטה במחיר אטרקטיבי 1.80 ש"ח נטו נטו

זיתים בחביות 20%

לפתנים (מקומי) שגיב ומלון עד 20%

ה המשביר המרכזי ה המשביר המרכזי ה המשביר המרכזי

תל־אביב, 389333, 03-389410. חיפה, 04-662161; ירושלים 02-841411 באר־שבע, 057-671021; קרית־שמונה 067-42671; אילת, 059-72204.

שעועית ירוקה/צהובה עד 20%

"אביב" חלבה וטחינה 15%

רסק עגבניות/ קטשופ/ רוטב פיצה 25%

קפה גולד (100, 200 גרם) 5%

„עלית" פריטי שוקולד וממתקים שונים 6%

"גת" גבעת חיים מבצע יצרן סירופים 12% צ'מפיון, פרי־גת, פיצוחים 10% פיסטוקים עד 40%

חדש!!! טונה פוסידון (115 גרם, פתיחה קלה) מחיר מבצע 0.95 ש"ח נטו נטו

פטריות חתוכות שלמות עד 35%

חדש!!! — "גטניו" ביסקוויטים מעולים במחירים זולים

לפתנים תוצרת חוץ (אננס, אפרסקים, קוקטייל) עד 30%

"כרמל מזרחי" ★ על ברנדי 777 (750 מ"ל) 7% ★ על ברנדי V.S.O.P (750 מ"ל) 17% ★ וודקה לימון, פנטזיה 7%

"יפו־מור" ★ סירופים 6% ★ מיץ לימון טבעי 10%

מוצרי נייר מגבונים (קיבוץ שניר) עד 15%

"יפאורה" (שוופס) ★ על כל סוגי הבקבוקים 2.5%

אביב הגיע– ברית לא

אביב שטרן בזרועות אורי: דומה מאוד לילד בחלום.

לאחר שקיבלו מבית־המשפט צו החזקה של התינוק ושמו נרשם בדרכונם, מיהרו נורית ואורי שטרן (מענית) לשוב לארץ. הם הותירו בברזיל תינוקת יפהפיה, שנלקחה מידיהם על־ידי שלטונות ברזיל

בימים אלה שבו אורי ונורית שטרן מברזיל אל קיבוצם, מענית, ובן בזרועותיהם. כשבאים חברי הקיבוץ לברך אותם ולראות את הבן המקסים, אביב שמו, מראים להם ההורים תמונות של ילדה יפהפיה, שחומת עור, ברית, קוראים לה. את ברית נאלצו להשאיר בברזיל, חרף ההבטחות, חרף מגעים וקירבה ראשוניים. באושרם של אורי ונורית שטרן מהול עצב.

– איך מגיעים להחלטה על אימוץ ילד מברזיל?

נורית: זה סיפור ארוך. בגיל 20 התחתנתי. בגיל 21 כבר ניסיתי להרות ולא הצלחתי. התחילה סדרה של בדיקות וצילומים וטסטים ועצבים. במשפחה לחצו: למה אין ילדים? וצריך לספר, שאני לא בסדר והוא לא בסדר. הרופאים תמיד אמרו, שיהיה בסדר ולא הסתדר.

הייתי נשואה 11 שנה. ניסיתי להרות 9 שנים. שנים עם המון מתח: כל חודש מחכים ומחכים – ואין... עוברים רופאים ובתי־חולים, אחד טוב יותר מהשני.

פנינו למשרד הרווחה לאימוץ ילד. בישראל מחכים בין 5 ל־7 שנים. עברנו תחקיר מאוד משפיל. ביקשו תנאים סוציאליים טובים. היינו בעיר ומצבנו לא סיפק אותם. הביאו לנו עובדת סוציאלית, לבדוק את היחסים בינינו. והיחסים החלו להתערער.

בעקבות המצב, ללא ילדים, ובגלל הלחץ והבעיות – הגיעו הגירושים. בכאב לב וגם בשמחה. דווקא אהבנו. אבל סוף סוף נפטרתי מהלחץ הזה לילדים.

אחרי כ־8 חודשים פגשתי את אורי. בעקבותיו באתי למענית, והתחלתי שוב במסלול הקשה של טיפולים. עשיתי גם שלושה נסיונות של הפריית מבחנה. כולל ניתוחים והרדמות. תהליך מסובך וקשה. כאבים פיזיים ונפשיים וכל פעם אכזבה.

על האימוץ בברזיל שמעתי לפני כשלוש שנים. הפעם החלטתי, שאם אחרי שנה של טיפולים לא אצליח – אסע לשם. קיבלתי דחיפה מזוג מעין־שמר, שאימצו ילד מברזיל. הם היו כל־כך נלהבים ושיכנעו אותנו. אחרי שנכשל הניסיון האחרון של הפריית מבחנה, החלטתי לנסוע לברזיל.

– איך אורי הגיב?

נורית: אורי – כל שאני אומרת הוא מקבל... להתחתן, לקבל טיפולים, לנסוע. העיקר שיהיה לי טוב. שאהיה מאושרת.

אורי: זהו הסיכוי היחיד שלנו להשיג ילד.

– היו לכם התלבטויות?

נורית: לי לא! כתור מטפלת ראיתי, שאני יכולה להתקשר בקלות לילדים אחרים. לא חששתי. הייתי כל־כך שלמה עם ההחלטה. כל־כך הרבה שנים רציתי ילד. ורציתי מאוד ילדה! ההתלבטות היחידה היתה בשיחה עם נעמי בן־ישראל, שמלווה את הזוגות המאמצים בקיבוצים: איך לספר לילד? אבל זה צחוק, אני הרי מספרת לו כבר מעכשיו. כל יום.

אורי: היו לי חששות: מי ההורים? האם יכריחו אותנו לקבל ילד שלא נרצה? איזה ילד יהיה?

נורית: הרגשתי, שאני צריכה לתת למישהו. וגם בשביל שלמות המשפחה. משפחה בלי ילדים אינה משפחה שלווה ומאושרת. הרגשתי זאת על בשרי. לא רציתי לעבור זאת שוב עם אורי. אני אוהבת ילדים.

בת אחותי הסתובבה לי פה בקיבוץ בין הרגליים, השתגעתי, אמרו לי: שאני מגזימה, איך שאני מטפלת בה ומסתובבת סביבה.

תודה לקיבוץ

„אחרי שהחלטנו לאמץ ילד מברזיל פנינו למזכירות", מספרת נורית. „כולם נענו מיד לפנייתנו. לא התלבטו בכלל. הקימו צוות מיוחד שילווה אותנו וידאג לקטע של הסידורים. רק כשהעליתי רעיון להביא שני ילדים, כדי לחסוך נסיעה שנייה, אמרו שלא כדאי. שיהיה עלי עומס גדול מדי. קיבלנו. מלבד זה לא הגבילו אותנו בכלל.

עזרו לנו לאורך כל הדרך. גם כשהדברים הסתבכו. רינה, המזכירה, רצה להשיג לנו מחדש את כל המסמכים לצורך האימוץ, אחרי שהם נלקחו מאיתנו על־ידי השלטונות בברזיל. היא היתה בקשר עם המדור הבין־קיבוצי לאימוץ; ועידכנה אותנו כל הזמן.

מהמשפחה בארץ התקשרו אלינו כל יום. עודדו אותנו. פשוט, כולם עזרו מעל ומעבר".

הלם האובדן

כשאורי ונורית מתארים את ההתרחשויות בברזיל, הם בוררים היטב במלים. עבור זוגות רבים ברזיל היא עדיין מקור תקווה יחיד כמעט – הם ייאלצו להיאזר בסבלנות ברזל ולהיעזר בעורכי דין רבים כדי לזכות בילד. גם אורי ונורית אמורים לשוב ולנסוע לשם בעוד מספר שנים. עליהם להיזהר. הם עלולים להזיק לעצמם ולזוגות אחרים.

אורי: הגענו לברזיל, לעיירה בשם קמבריו. השתכנו בחווה, עם שאר הזוגות. רובם כבר קיבלו את הילדים ורק חיכו למסמכים הסופיים, כדי שיוכלו לשוב ארצה. חלקם כבר היו עם הילדים שלושה שבועות ויותר. אנחנו פגשנו פעמיים את ברית, התינוקת שיועדה לנו. הלכנו איתה לרופא לבדיקה.

– לאחר מכן?

אורי: בערב של ה־12 ביולי, בסביבות 18.30 בערב. הגעתי לחווה ופתאום אני רואה את כל החבורה יושבים בעיגול מול הטלוויזיה. אמרו לי: תברח מהר! לא הבנתי: אמרו: באו לעצור אותנו! שאלתי: למי עשינו רע? למה לעצור? הסתובבתי וראיתי אזרח חמוש משלטונות ברזיל.

נורית: הם הסתובבו במסדרונות. אספו אותנו בחדר־אוכל, כשהתינוקות בזרועותינו. לקחו אותנו לחקירה.

אורי: אני לא יודע למה. אבל אחרי גמר החקירה בלילה, הם החליטו להשאיר את הילדים אצלם. אני לא רוצה להיכנס לפרטים על הלילה הזה. זו לא סצינה נעימה כל־כך. לאנשים עברו הרבה מחשבות לא נעימות בראש. חשנו אי־וודאות. לא היה ברור רבה. בסוף התברר, שגם העו"ד בהקירה, שהפעולה נעשתה נגדו. במשטרה אספו את כל הילדים שלנו. בית־תינוקות שלם היה שם. כולם בכו. אנשים היו במתח עצום. הגיעו עם הרבה דמעות.

נורית: הרגשתי נורא. עולמי חרב עלי: לא הבנתי מיד שאיבדתי את ברית. אבל כשישבתי במעגל מול השוטרים באזרחית, אמרתי לעצמי, שיותר לא אתקשר אליה. עד שתהיה שלי. במשטרה היא היחידה שישנה כמו מלאך. לא ניגשתי אליה. בכיתי. אבל לא ניגשתי.

אורי: מי שלא עמד בסיטואציה כזו – לראות ילד ולהתקשר אליו ופתאום אומרים לך: „אין לך ילד!" – לא יבין מה הרגשנו. אתה יושב במקום סגור. בחווה, והשלטונות באים ולוקחים לך את הילדים. אתה לא יודע דבר. אין לך איש קשר. שאומר לך נה עם הילדים. למה לקחו לך. אתה חסר אונים לחלוטין!

נורית: אנשים היו בהלם. ישבו כמו בט' באב. לא עשו כלום. רק בהו.

אורי: נורית היתה בהלם. תיפקדה קשה. היא נקשרה לילדה. כשהיינו אצלה, נורית שיחקה איתה, לקחה אותה בידיים, האכילה. היה לה קשה להשלים עם זה. כמו בת שלה שאיננה. כנראה, שהאינסטינקטים שלי פעלו טוב בברזיל. לא התקרבתי יותר מדי לילדה. אני גם היחיד, שלא נתן את הכסף לעו"ד. הכל נשאר אצלי.

נורית: כל פעם שהייתי נזכרת עליה, הייתי בוכה.

אורי: חזרנו לחווה, בוכים וחסרי אונים. התחלנו

(המשך בעמוד 20)

נילי שדמי ■

קרייה בינלאומית

הרשם ללימודי תעודה בבית הספר לניהול היצוא וסחר בינלאומי

העתיד שלך... ושל המדינה

התעשייה הישראלית משוועת לאנשי מקצוע בתחום היצוא. היצוא הוא העתיד של המדינה... וגם יכול להיות העתיד שלך. בית הספר לניהול היצוא וסחר בינלאומי הוקם כדי לענות על הצורך הקיים בשוק לאנשי מקצוע ברמה גבוהה. לא מדובר על עוד "סדנא", "קורס" או "השתלמות" אלא על לימודים מקיפים, יסודיים, מורכבים — שבסופם יוכל הבוגר לתרום להרחבת היצוא במפעל בו יועסק ואף להנות מקריירה בינלאומית ומסיפוק רב.

תוכנית לימודים בינלאומית ברשת חינוך ותיקה

רשת אורט, רשת החינוך המובילה בישראל, הקימה את בית הספר על פי המודל של מוסדות דומים בפינלנד ובאנגליה שזכו להצלחה רבה.

בין נושאי הלימוד: אמנות המכירה ויחסי לקוחות, ניהול פיננסי, שיווק, פרסום וקדום מכירות, הקמת מערך שיווק ויצור בחו"ל, חקר שווקים, מאגרי מידע עסקי, תובלה ודוקומנטציה, שפות זרות.

בין המרצים אנשי השטח, יהיו מנהלי מפעלים ומנהלי יצוא. בחודשי הקיץ תתבצע עבודה בפועל במפעלים.

בבית הספר יופעלו שיטות, עזרים ואמצעי לימוד מתקדמים, מחשבים וספריה מקצועית.

איך מתקבלים ללימודים?

הלימודים יתקיימו 5 ימים בשבוע, 8 שעות לימוד ביום.

הלימודים מיועדים לבעלי בגרות מלאה ואקדמאים.

יערכו מבחנים פסיכוטכניים ומבחני כניסה באנגלית.

למסיימים תנתן תעודה בניהול היצוא וסחר בינלאומי.

30 מקומות בלבד — הרשם עכשיו!

ללימודים יתקבלו רק 30 מועמדים.

מועד תחילת הלימודים: נוב' 1986.

לקבלת פרטים וקביעת ראיון אישי נא לפנות למר ראובן לבני, מנהל בית הספר.

טלפונים: 234597, 03-234507.

נא להתקשר בימים א'־ה' משעה 14.00 ואילך.

אורט ישראל — המערכת ללימודי מבוגרים

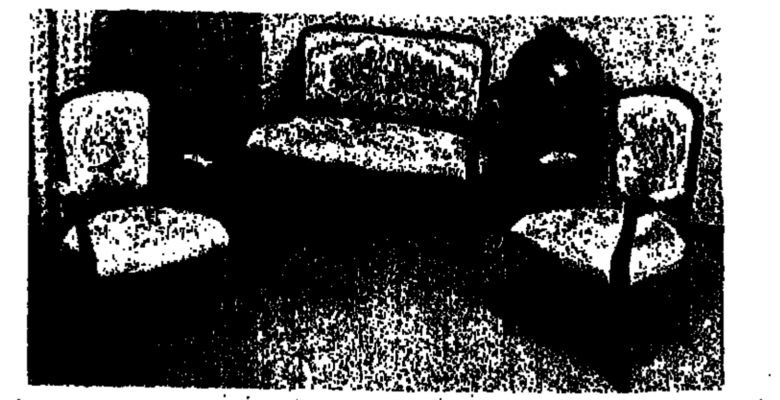

רהיטים בסגנון עתיק ומודרני תוצרת איטליה

מכירה ישירה – מהיבואן לצרכן ★ מכירה מרווחת לחברי קיבוצים ללא פער תיווך ★ תצוגה ניידת (עפ"י תיאום מראש)

י.ב. השקעות וסוכנויות בע"מ

כתובת המחסן – רח' גבולות 38 (פינת מטלון 1) ת"א טל' 826983, 826790, 828860, 831871, לפנות לאורלי

סימה באר

אספקה קטנה

428

היא חושבת, שהמלה „קצת" מיטיבה לתאר אותה, שכן היא עוסקת קצת בהרבה דברים: קצת מציירת וקצת מנגנת וקצת ביישנית.

מוסיקה וריקודים — חלק מאהבותיה (ולא פנאטית באף תחום). היא גם קצת בלגניסטית, או, שאף פראנט לא יטרח לענות לה. אוהבת חברה ולפעמים גם קצת להיות לבד. טיפה מלאה, אבל די נאה.

מחפשת בחור, שנשארו לו עוד כמה ג'וקים בראש וטרם גמר להגשים לגמרי את עצמו. שיהיה עצמאי, אך שיהיו גם תחומים משותפים. הוא יכול להיות שנתיים־שלוש צעיר, או מבוגר ממנה, היא בת 26. רצוי מאוד גם חוש הומור וראש פתוח.

בסך־הכל בחורה מיוחדת ובלתי שגרתית. בת קיבוץ במרכז הארץ.

429

למרות שאין היא ילידת הארץ, היא ממש מפתיעה בבהירות הכתב, הלשון וההבעה. בת 46 והתנסתה בכל מה שהחיים יכולים להציע, לעלות איתם וגם לרדת, להצליח וגם להיכשל. היא בוגרת, נבונה וגם יודעת מה היא רוצה. וכיוון שהיא מנוסה כבר בכל הדרכים בהיכרויות למיניהן, היא מסתכל על העניין „כחלק ממשחק", אמנם משחק רציני — אבל בכל זאת משחק, שיש בו גם סיכוי לנצח וגם להיכשל. למרות ה„סיכון", המאמץ שווה.

היא אינה מעוניינת ביחסים ארעיים עם גברים, הרואים גרושות ואלמנות כטרף קל וזמין. אחרי התלבטויות רבות בניסיון לכתוב ולהציג עצמה — כיצד לגרות את העין והסקרנות. ועם זאת, לרחות את „האספסוף". מה דעתך על הניסוח הבא? —

„אתגרו לגבר גבוה, משכיל וגם רגיש, עד גיל 54, חובב מוסיקה, אמנות וספר טוב, בעל חוש הומור מתוחכם — ולא מעשן. מחכה לך חברה לחיים בת 46, רצינית, מקיבוץ בצפון. לבנות איתך בית חם".

גזעית, לא? כדאי לנסות.

430

הגיל 60. עניין של מה בכך אצלה. ומספר שנותיה אינו מפריע לה לשחות, לרכב על אופניים, לטייל, להיות עסוקה ועירנית. ידה בכל ויד כל בה. יום עבודתה עמוס, למרות שילדיה נתנו לה המון זמן, פרשו הכנפיים ופרחו מהקן. 165 גובה וטיפה עודף משקל (היא נשבעת שזה באמת קצת ולא הרבה).

היום היא מוכנה לפרוץ את „הקיפאון הרגשי" ולתת חום, רגש ואהבה למי שהוא קצת מעל או קצת מתחת לגילה, פיקח, בעל אופקים רחבים והומור, שאוהב את הטבע, החיים ואנשים.

היא חברת קיבוץ בצפון.

431

קצת ג'ינג'ית, עם אופי, שלפעמים נוטה לצבע השיער והנמשים. יודעת להתחמם, אבל גם מתקררת מהר. אוהבת מאוד את הקיבוץ. בת 27, מקיבוץ בצפון.

אוהבת בעיקר את הבית וגם בעלי חיים. מגדלת כלב, חובבת ספורט וחברה — אבל לא בילויים המוניים. מעידה על עצמה: לא יפה, לא מכוערת, לא רזה, לא שמנה, 160 גובהה.

מחפשת אותך, הקיבוצניק בכל רמ"ח אבריך, והכי חשוב — לא שמן. היא מבטיחה, להעניק מכל שיש לה, וכשיש בכל תחום משהו — זה הרבהו

432

בת 37, ומתגוררת לה עם בתה בבית קטן, מוקף בגינה פורחת, בפרובינציה קטנה במרכז. השכלה: כמעט סיימה... וכמעט התחילה... כי יותר מכל רצתה להיות אמא. אוהבת טיולים — והמון ילדים. 165 גובהה, שערה שטני, רזה.

ג'ין הארלו וקלארק גייבל — כרזה לסרט „אחזי בגבר שלך"

בפשטות רבה ובכנות אומרת, שרוצה לאהוב ולהיות נאהבת. גם עם קיבוצניק.

433

היא מאמינה באהבה. יודעת שהיא קיימת, אך תלויה בשני אנשים. עדיין מחפשת אותה, את האהבה, וזה נובע אולי מאופי רומנטי, מכנות ומיושר (ולפעמים יותר מדי).

חושבת להתחתן, אך לא בכל מחיר. בת 32, גרה בעיר היפה והצפונית, אוהבת את המקום, אך בעד אהבה מוכנה להתפשר וללכת אחרי. מטיילת במרחבי הארץ (לפעמים גם בחו"ל). גובהה 173, ויש ששואלים, כיצד לא נחטפה עד עכשיו. מוכן לחטוף?

434

ככר לא בת 30, אבל נראית טוב. על כך תעיד הדעה הרווחת בחצר.

חברת קיבוץ בדרום. אלמנה, בת 40, גובה 167 עם שני ילדים גדולים ומקסימים.

אוהבת את ביתה, בילויים, חברה ועבודה. רק מה שחסר לה מאוד — העזר כנגדה.

435

קיבוצניק ספורטאי — ספורטאי קיבוצניק. את יכולה לבחור בסדר הרצוי. 50 שנה מאחוריו והוא מקווה לאלה שלפניו.

מקיבוץ במרכז הארץ. גרוש. מעיד על עצמו: נאמן, אך לא רגיש (את יכולה להתווכח אתו על נושא הרגישות).

אם את חושבת עצמך נאה וצעירה ברוחך, עד גיל 45, ותהיי מוכנה גם ללכת אחריו (מעניין לאן), הוא מחכה לך במרכז הארץ.

יש לו בשבילך עוד סיפורים רבים, אותם לא סיפר לי. כדאי לנסות!

436

תקופה ארוכה שהה בחו"ל וההתאקלמות והקליטה המהירה בארץ הפתיעו אותו.

תחומי התעניינות רבים לו, המלים שבלוניות מלתארם.

הוא בן 31, מקיבוץ בדרום. מחפש אותך נבונה סקרנית נאה, מקווה, שיהיו דברים ועיסוקים משותפים. על כך יגידו ימים.

437

רוצה אותך כחברה לחיים. הוא בן 57, גרוש, בעל שאיפות ועניין בארכיאולוגיה, היסטוריה ואמנות כללית. אוהב לטייל, מוסיקה קלאסית ואופרות. קורא הרבה.

רוצה אותך אינטליגנטית, עם הרבה טמפרמנט, לא שמנה, וגבוהה. אם את דוברת אנגלית, בהחלט יעזור למשותף ביניכם.

הוא מרגיש צעיר מגילו, ואת זה את תראי לבד. הוא טוען, שבנושא זה המילים בעיתון מיותרות.

חבר קיבוץ מהצפון הקרוב.

438

מקיבוץ אי שם במעלה הגליל. פנוי לגמרי, בן 39 וקצת, + 3. אוהב את החיים במלוא מובנם. את ריח הטבע, יופיו, מוסיקה וריקודים. תענוג גם לשבת בשקט, גם עם עצמו, וגם בשניים — שמעבירים את הזמן.

על עצמו עוד יספר לך, אם תרצי. אותך הוא רוצה לא שמנה, עד 170 גובה. אם אפשר, לא מעשנת (לא תנאי הכרחי), מתחשבת ורגישה. מבטיח את כל אלה גם בעצמו.

439

אם דרך החיים הקיבוצית נראית לך, תוכלי ליצור עמו קשר. בן 28, 183 גובה. מקיבוץ בצפון. אוהב את החיים כמו שהם.

הוא נמנע מלספר על עיסוקיו, תחביביו, אהבותיו ושנאותיו, כי הוא עבר דרך חיים ארוכה ומעניינת מאוד, והוא חושש, שזה עלול לגזול גיליון שלם. לכן, הוא רק מיידע אותנו ואותך, שיש עניין בלפגוש בו.

המען למכתבים: סימה באר, „אספקה קטנה", מערכת הדף הירוק, „על המשמר", שירות שק דואר נעול, ת"א.
פניות טלפוניות לא תענינה. שימו לב! נא לא לצלצל למקום עבודתה של סימה! דיסקרטיות מלאה מובטחת!

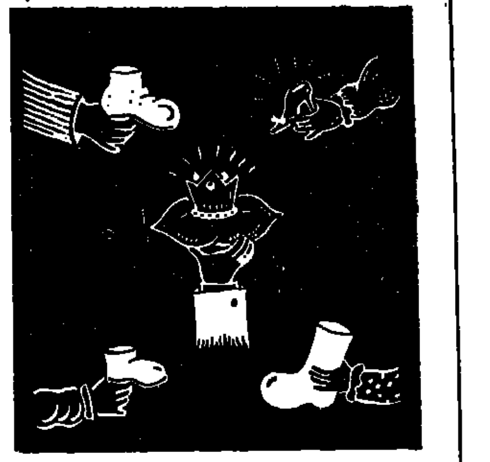

המרכולית פתוחה!

★ כלבת הקולי שלך המליטה 17 גורים, ואינך יודע מה לעשות בהם, בשעה שבקיבוץ אחר מחפש חבר, גור של קולי, דווקא; אתה מחפש אותו והוא מחפש אותך. לשווא.

★ את/ה מחפש/ת פרטנר/ית לנסיעה לדרום־אמריקה, בשעה שבקיבוץ אחר מחפש/ת מישהו/י אותו דבר, כלומר, אותך! שניכם מחפשים ואינכם מוצאים.

★ אתם חובבי קקטוסים, או אספני חיפושיות, ומעוניינים בקשרים עם עמיתים בקיבוצים אחרים. הם מחפשים אותך. אתה מחפש אותם. איך תיפגשו?

בעזרת מדורנו החדש „מרכולית" תוכל/י את/ה למכור את גורי הקולי, למצוא פרטנרים לנסיעה, ליצור קשרים עם חובבי קקטוסים או אספני חיפושיות. עליכם רק לכתוב את הצעתכם בקיצור (לא יותר מ־20 מלה), לציין את שמכם ואת דרך ההתקשרות (כתובת, או מספר טלפון) ולהפנות מכתבכם אל סימה (כן, סימה המפורסמת מ„אספקה קטנה"), „הדף הירוק", רח' חומה ומגדל 2, ת"א.

את כל היתר תעשה בשבילכם ה„מרכולית", שתיפתח בגיליון הבא. נסו אותנו.

הערה: ה„מרכולית" פתוחה לחברים בלבד. לקיבוצים ומפעלים אין כניסה.

מכנסי "רפי" להיט לכל גיל
עכשיו בחנות החדשה בבית רומנו.

סוכנות לתיקי "הדר" לביה"ס בסיטונות ולחידים
★ מכנסי ג'ינס, קצרים וארוכים
★ מכנסי כותנה סטון־ווש וצ'ינס במידות עד 54
מבצע עודפי ייצור וסוג ב'
מ. ברבר ובנו
בית חרושת למכנסיים „רפי"
לגברים, נשים, וילדים
ת"א, דרך יפו 9, בית רומנו טל. 03-658539-656458

מכירת חיסול של תקליטים קלאסיים וג'אז!
הגיעו אלפי תקליטים קלאסיים במחיר 4.50 ש"ח
קומפקט דיסקים במבחר עצום!
כל סוגי התקליטים והקסטות במחירים הזולים ביותר
אלחוט, אבן גבירול 21 ת"א, טל' 03-202294

המרכז לצייר ולחובב

המרכז הארצי לאייר ברש מציע
קומפרסור לאייר ברש
מתאים:
★ לצייר ★ לגרפיקאי ★ לתפאורן
★ לאיש האחזקה ★ לצבעי ★ לניקוי מערכות עדינות
טופר, שינקין 4 ת"א 65321, טל: 03-282446

אנגל חברה לבנין בע"מ
בונה יחידות דיור, חדרי אוכל ומפעלים
טל: 04-713791,707995

פרסם בהדף הירוק

דרושה מטפלת עם נסיון לתינוקת בת ½ שנה
בין השעות 07.30-16.30 בהרצליה
רצוי מאוד קיבוצניקית
טל' 03-427681 (03-5518157) בשעות הערב

קיבוץ כפר הנשיא
מחפש
אחות מוסמכת
מהאזור
לעבוד בקיבוץ ולא לגור בקיבוץ
טלפון: 069-32901

קיבוץ סמר
מחפש
אפרון 4+5 מ'
הידרוסטטי
רצוי דיזל
לפנות טל' 059-72010 או 8-72127

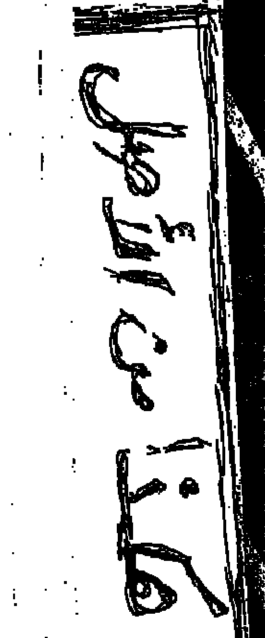

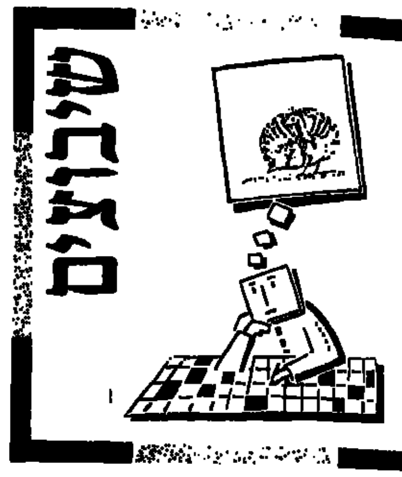

הפתרון — בגליון הבא.
2 פרסי ספרים — לזוכים.
הכתובת למשלוח הפתרונות — מערכת הדף הירוק.

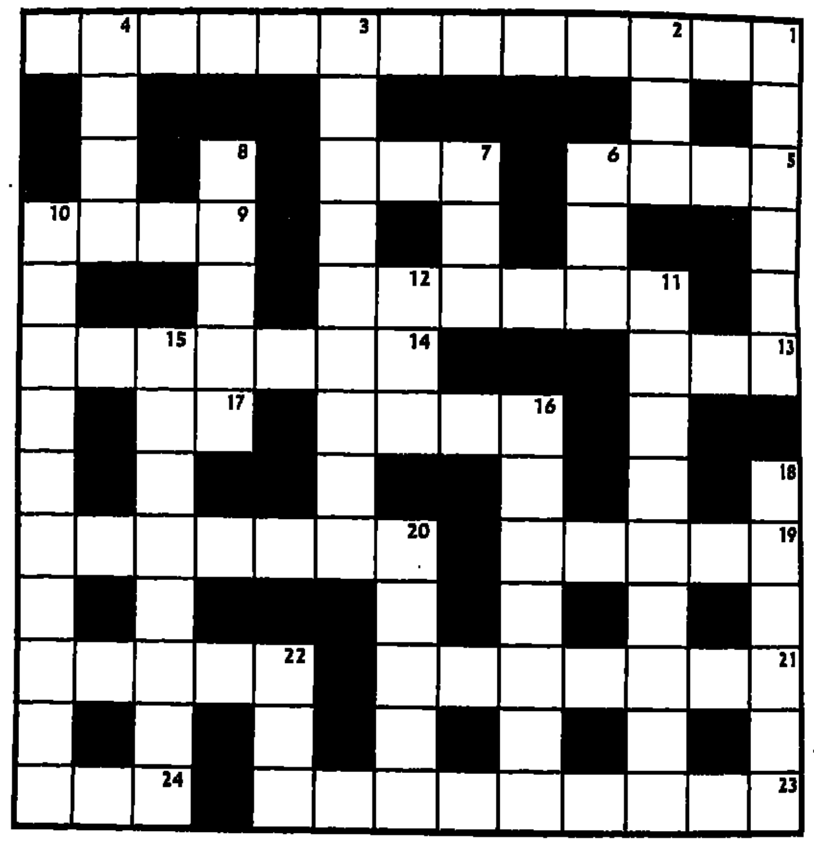

תשבץ מס. 51

מאוזן: 1. למרות הבקורת נראה שהם ממילא יפריחו עם הרכבים והאשל (7,6); 5. רגיש ובלתי יציב אך ההיפך ממבולבל (4); 7. מספיק לנס באילת? (3); 9. הקיבוץ היה בתנועה מזרחית? (4); 11. העקרון הקיבוצי בפן ההפוך שלו יגרום לנו מצב רוח (6); 13. לפחד מתינוק? (3); 14. הקשר המשובש בין ליצן ופחד גבהים (7); 16. חל איסור על נפח שכוזה (4); 17. שונא אוכל מבושל (2); 19. לא ישיב ליגאל כגמולו (5); 20. זה מה שחיפשנו אצל העולה משם? (7); 21. איזה ציון יש ליורם? (7); 22. לא יודעים לקטר — גם כשהמצב קטסטרופלי (2,3); 23. ככה מסכנים חוב למקורות, כנראה (4,5); 24. מידה רצויה — בעיקר בחורף (3).

מאונך: 1. בכנרת, בים, או בנגב? (6); 2. המטלה על הנער אינה מוצדקת (3); 3. המזיק בא אל ביתו בפזור דעת (5,4); 4. הוא לא ישב בקיבוץ (4); 6. האמריקני אולי נפגע, אך חזר שנית (3); 7. הקפידו על יבוש הירקות (3); 8. רק אנשי חלם הישראלית עומדים עליוז (5); 10. בתנועת הנוער כדאי בעצם שיהרהרו במצב הכספי (5,5); 11. לקח אוברול מכלי לסכן מכנסו (5,4); 12. מקור הסם בבירה? (3); 15. המשוגעים האלה מוצאים מחבלים גם בין המשרתים בקורש (6,2); 16. לחפור את הארץ במין אהבה לבעלי חיים כמו הרוד (7); 18. מצאה שכון לבנה במוסד חינוכי? (3,3); 20. מנהלי הבנקים בככר דיזנגוף? (5); 22. שחקן כדורגל בברזיל (3).

אבנר רבן

גרדה כהן

ארוחת ארבע

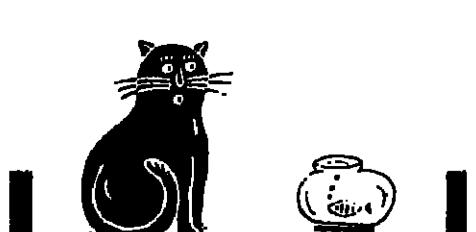

טורט דובדבנים מזוייף

איך זה נשמע? אני יודעת, שאין לכם דובדבנים. הרגעו. יש עצה נפלאה. כרגע גמרתי מנה כזו ומיד ישבתי לכתוב לכם על התגלית. יפה, טעים ואפילו מרהים. ובכן, הכינו לכם תחתית מבצק פריך או חצי עוגת ספוג.

החומרים לתחתית בצק פריך: ½ חבילה מרגרינה, 1 ביצה, 3 כפות סוכר, 2 כפות חלב, או מים, 1½ כוסות קמח עם כפית אפיון.

החומרים לתחתית של עוגת ספוג: 4 ביצים, ½ כוס סוכר, ½ כוס קמח.

מקציפים חלבונים עם סוכר לקצף חזק, מוסיפים חלמונים וקמח וכף אחת שמן. מערבבים הכל ביחד, מניחים בקירור ומרפדים תבנית.

אופים לצבע זהוב חום.

על המאפה מורחים קרם פטיסיה, שמכינים אותו כך: 1 כוס חלב, 2 כפות סוכר, 1 כף גדושה קורנפלור או פודינג וניל מומסים ב־½ כוס מים ו־2 חלמונים.

מרתיחים את החלב עם הסוכר, מוסיפים את בלילת הפודינג והביצים ומבשלים. מורידים מן האש ומוסיפים 20 גר' חמאה (או מרגרינה), לתוך הקרם המרוח על העוגה מוסיפים ענבים שחורים, גדולים ומבריקים. שמים סביב סביב, עד שכל פני העוגה מכוסים.

עכשיו מבשלים ג'לי בזוק „אוסם" אדום, לפי ההוראות על החפיסה (רק במקום 2 כוסות מים לוקחים 1½ כוסות). שופכים את הג'לי מעל הענבים.

את כל הכבודה הזו חובה לקשט בפרחי קצפת.

כדאי לכם: לי זה הזכיר את עוגת הדובדבנים של אמא שלי. הזיכרון הזה כמעט והמיס אותי בנוסטלגיה מתוקה. ממילא אין שום בעיה להינמס בימי הקיץ האלה. אז תדעו לכם, שמאור מרענן לאכול עוגת „דובדבנים" קרה מן המקרר.

בתיאבון!

המפריד בין חיים למוות

ב„קיץ הישראלי" המוצג במוזיאון תל־אביב יצירה אחת משל עמנואל רונקין, טוב שהמוזיאון לא שכח וטוב יותר אם המוזיאון יקריש לצייר זה תערוכה משלו. נולד ב־1941 בכפר מסריק, עבר וצייר ונפל בגיל 26 ברמת־הגולן, במלחמת ששת הימים.

היצירה נשארת רוויה בחיות עצומה ובסממני מוות הבוקעים מתוכה. משונה. שרישומים של עמנואל בשחור־לבן דווקא הם איתנים ומוצקים. בשעה שציורי השמן המעובים בצבעים כהים מאור דווקא נושמים אווירה של עולמות אחרים.

הפחם המהיר והישיר שימש אותו לקלוט עירום של נשים בעלות ירכיים כבדות, שריים מלאים, בתנוחות המרגישות את מיניותם המשכת. לעומת הגוף המוחצן והמפתה, מחשבותיהן מצויות במקומות אחרים. זאת — על־פי הפנים הקטנים יותר, לפעמים מחוסרי תווים לחלוטין, ולפעמים התווים הם סממנים גראפיים בלבד: שני קווים לעיניים עצומות, קו אחר לפה קפוץ. נשים פסליות, אלילות פריון שקשה לתפוס את הלוך מחשבתן, הפנים מכונסים בתוך עצמם והגוף מלהט ומשלהב...

הנשים בצבע אינן עירומות ועל כן אף פחות נגישות. מעין איקונות, הממוקמות בסביבה שעוברה בחוטי צבעים כאילו היתה תכשיט מפואר. גופן שייך לסביבה כמו עוד חפץ נאה, המיתוסף לריהוט החדר.

המסך, הכמעט מוסווה, המבדיל בין הצופה לדמות המוצגת ומותיר את הסוד, נחור בתוקפו כמו אותו חייך מסתורי, המפריד בין חיים למוות.

(ראה ספר על עמנואל רונקין בהוצאת ספרית פועלים ו„על המשמר")

דורית קידר

דרושה קיבוצניקית
בעלת נסיון לטיפול בתינוקת (במשך היום) בת שלושה חודשים + נקיון
למשפחה היוצאת לשליחות ללונדון — מינימום חצי שנה
דיור, מזון + 300 $ לחודש + השתתפות בכרטיס הטיסה.
טל' 02-245656 — יעל

אנחנו קונים ספרים
בכל השפות
✦
חנות ספרים טברסקי
שינקין 20, תל־אביב, טלפון: 03-282573

אסמור בע"מ
מערכות סטריאו
טלוויזיות וידיאו ורמקולים
ש"ח
פטיפונים .... מ־ 95
רסיברים .... מ־ 140
טייפים – דק .... מ־ 155
מערכות סטריאו משולבות .... מ־ 345
מערכות בחלקים .... מ־ 595
רמקולים HIFI + תיבות
מ־20W – 120W .... מ־ 79
רדיו טייפים ניידים .... מ־ 95
„אסמור" – העליה 25, תל־אביב
טלפונים: 830605, 03-384910
המחירים הזולים ביותר מכל מרכזי הקניות בארץ
בוא אלינו והשווה מחירים

יוסף את נחמיה בע"מ
בית מלאכה מיכני
★ ייצור ושיפוץ מכונות וציוד למטבחים גדולים
★ עבודות חריטה וכירסום ויצוא גלגלי שיניים ושרשרות
לקיבוצים • בתי הארחה ומלונות • מוסדות • בתי אבות • מושבים
שרות מיידי לכל חלקי הארץ
אחריות מלאה
אזור התעשיה, אור עקיבא, טל. 063-61235, ת.ד. 229, אור עקיבא

אביב הגיע

(המשך מעמוד 17)

לחפש עו"ד שיטפל בנו. אחרי שבוע נמצא אחד, שהסכים לטפל בשלב ראשון בקבוצות הזוגות, שהיו להם כבר ילדים ונלקחו. מיד נוצר חיץ בין שתי הקבוצות. אנחנו, קבוצה, שאין לה יותר סיכוי בברזיל וקבוצה שנייה, שמישהו היה מוכן לדבר אתם. התחלנו לאכול אחד את השני. אווירה נוראה. באנו לשם לחפש את אושרנו ובסוף נהפכנו לאריות וזאבים. אחד מוכן לטרוף את השני, כדי להשיג משהו. כל אחד חשד בשני, שהוא רוצה להכשיל אותו. היתה תחרות מכוערת.

למזלנו, המצב לא נמשך זמן רב. עורך הדין פיצל את הקבוצות. אלה שהילדים כבר היו ברשותם, לפני שנלקחו, עברו לעיר סמוכה – איטאג'אי. אותנו השאיר בחווה. אמר: אם אצליח לפתור את הבעיה שלהם, אעבור אליכם. נורית ואני עברנו למלון אחר. לא רצינו להישאר במלון המקולל הזה. כל דבר שם הזכיר לנו את הרעות שעברנו. עשה לנו טראומה.

העורך־דין בכה

אנחנו יושבים בחדרם של אורי ונורית. אביב בוכה. עדיין לא התרגל לאוכל הישראלי. נורית מנסה להרדימו בזרועותיה. החדר מוצף אושר, אושר של זוג אחרי לידה ראשונה. אין זכר וסימן לצרות שעברו על ההורים. אבל כשהם חוזרים ומספרים בדברים, מתברר, כמה תקוות התנפצו באותו ערב אומלל. אורי עדיין נרגש, כאילו התרחשו הדברים אתמול.

אורי: הזוגות פנו לעו"ד, שיעזור להם למצוא את ילדיהם. הוא אמר שאין סיכוי. הילדים כבר נמסרו לאחרים. אחד הזוגות התעקש והביא לו את תמונות הילדים. הוא הביא את התמונות לביתו. אשתו ראתה את אחת התמונות ואמרה לו כהתרגשות: „איזה ילד חמוד. אני יודעת היכן הוא". הוא היה המום. התחיל להבין, מה קרה כאן: לקחו ילדים, שהיו שייכים לזוגות באופן חוקי, וחילקו אותם לאחרים. הוא קרא לזוג אחד ואמר להם: אני לוקח אתכם לבית, כדי שתזהו את ילדכם. התנאי: אתם לא בוכים, לא מתפרצים, לא זזים, כשאתם רואים את הילד. לא רוצה דראמות! אתם מסתכלים, יוצאים ואומרים אם זה ילדכם, או לא".

הם הגיעו לבית, הצליחו להחזיק מעמד מספר דקות. ביקשו סליחה, עברו לחדר השני ופרצו בבכי מר. הם זיהו את בנם. העו"ד בכה יחד אתם. באותו לילה הוא הלך להתפלל, כך סיפר לנו. אלוהים אמר לו: אתה דואג להחזיר להורים את ילדיהם, כי הם שייכים להם. כך שוכנע לטפל בנו ואכן עשה זאת ודאג לכולם. שלושה זוגות קיבלו את ילדם בחזרה. השאר קיבלו ילדים אחרים.

– בשלב זה נשארתם בחווה, כשסיכוייכם קלושים. לא התייאשתם? חשבתם לחזור הביתה?

אורי: התחלנו לרוץ כמו משוגעים, להיאחז בכל זיז. בכל מידע: להתקשר לכל מיני עורכי־דין שעסקו אי־פעם באימוץ, אפילו שהסתכנו. היינו מוכנים להתקשר לעו"ד הכי גנב. בספר כתובות של אחת הבחורות הופיע שם של עו"ד ולידו כתוב: סחטן, גנב, לא מומלץ! גם אליו חשבנו להתקשר. רק לצאת מברזיל עם ילד! מי שנמצא בברזיל למטרה כזו, במרחק כזה, לא יחזור בלי ילד. נורית סבלה שנים מטיפולים. איך אגיד לה לחזור בלי ילד? מספר זוגות יצרו קשר עם עורך־דין וירדו לעיר דרומית יותר. עד כמה שידוע לי, הם עדיין שם. אני אמרתי לנורית: אני יושב פה. מחכה שהאר"ץ הזו תרגע! כנראה שגם כאן האינסטינקטים שלי היו בריאים.

תודה לרותי

רותי ברוך (בית־השיטה), מהמדור הבין־קיבוצי לאימוץ, עזרה לנו המון, מבקשת נורית להדגיש. „אחרי ששמעה על האירועים שקרו, היא לא הרפתה עד שהדברים סודרו. היא יצרה קשר עם בחור יהודי, בברזיל, ולחצה עליו לטפל בנו ובשאר הזוגות מהקיבוצים. היא לא עזבה אותו. הטרידה אותו בטלפונים יומיומיים מהארץ. בסופו של דבר הוא נעתר. עזר לנו המון ובזכותו העניינים התחילו לזוז. רותי שמרה איתנו על קשר כל הזמן. יש לה כוח דחיפה ושיכנוע אדיר. אנחנו מאוד מודים לה".

*

יום אחד עם פתח של תקווה ויום שאחריו – אכזבה: אין סיכוי. כך היטלטלו אורי ונורית בין טלפונים, שמועות, ציפיות ואכזבות. הם עברו לעיר סמוכה. הצטרפו ליתר הזוגות, וכמותם, ציפו למזל. באחד הערבים נערכה מסיבת פרידה במלון לשני זוגות, שקיבלו ילדים ועמדו לשוב לארץ.

אורי: נשות עורכי הדין שישבו שם ראו אותנו יושבים בצד עצובים. הן התעניינו. הסבירו להן, שרק אנחנו נשארנו בלי ילד. נכמרו רחמיהן והן לחצו על בעליהן. יש להן, כנראה, כוח השפעה רב.

אביב בין נורית לאורי: לא התרגל עדיין לאוכל הישראלי.

מרגע זה העניין שלנו החל להתגלגל. רק לאט, לאט מרי.

כשכל הזוגות עזבו, אמרו לנו ,שישנה אשה, שרוצה לוותר על הילד שלה. שאלו, אם נקבלו בכל תנאי. תנאי זה צבע ומין (בן־בת). ילד לא בריא לא נותנים! אמרנו: אין בעיה: ניקח. התחייבנו לדאוג לאשה לכל צרכיה עד הלידה. עכשיו הרגשנו, שיהיה טוב. נצא מברזיל עם ילד.

– פגשתם אותה?

אורי: כן! מקרה יוצא דופן. היא דרשה לראות את הזוג, שיקבל את ילדה. בחורה רווקה, בת 22. הלכנו למלון צדדי בעיר. עם יהודי יקר, שדאג לנו לאורך כל הדרך. נכנסנו לחדרון קטן. ישבה שם אשה, שהתביישה מאוד. עצורה, דיברה בלחש. נראה לי, שהיא מאוד התביישה מהמעמד הזה. רואה את ההורים, שיגדלו את הבן שלה, והיא, מסכנה, לא יכולה לגדל אותו. צריכה לתת אותו לאחרים. לא היה נעים.

– בדקת אותה?

אורי: העיניים שלי די חיטטו בה. בדקות המעטות הצלחתי לעבור על כל אברי גופה. כל ס"מ מרובע. היתה לה מחלה בעור. בחנתי אותה והתחלתי לדמיין לפיה, איך ייראה הילד.

— אתה מרגיש קשר אליה?

אורי: כלום. ראיתי אותה רבע שעה, וזהו! לא חושב עליה.

כתוב בדרכון

נותר לחכות חודש לתינוק. חודש שלם בחדר לבד, שני אנשים. במתח גדול ובאי־וודאות.

נורית: תארי לך, שלא רכנו. בבית משפט עשו לנו תחקיר על חיי המשפחה. שאלו: כשאתם רבים, אתם זורקים צלחות? אמרתי: אתו אפשר לריב? הלוואי, אני מחכה לזה!

אורי: כנראה, שאנחנו עשויים מברזל. השמועות רצו: יש סיכוי, אין סיכוי. תקבלו, לא תקבלו – צריך עצבים חזקים. שיחקנו טניס־שולחן כדי להפיג את העצבים.

נורית: בהתחלה כשנולד בן התאכזבתי. אחר־כך התרגלתי.

אורי: קרה לי דבר מעניין. בלילה שלפני הפגישה אתו חלמתי עליו. בבוקר התעוררתי ואמרתי: נורית, אני אוהב את הילד! לא יודע למה, אבל אני אוהב את הילד, שיהיה לנו. חלמתי עליו. ראיתי את תווי הפנים שלו בחלום. הוא יהיה ילד חמוד. כנראה שהחלום היה כוח עליון. אביב דומה מאוד לילד בחלום. הוא רק הרבה יותר חמוד מבחלום!

כשהגענו למלון עם הילד ובידנו צו החוקה של בית משפט, זה היה רגע גדול. כמו לידה. ואחר־כך – כשקיבלנו את הדרכון ובו כתוב רשמית שמי כאב ושם הילד, מיד יצאנו לשוב לארץ. עכשיו האווירה נהדרת. הגענו לדבר הנכסף של כל זוג, הרוצה להקים משפחה – ילד.

– היו לידה קשה וההריון קשה עוד יותר. תסעו שוב?

נורית: יש לי ברירה? זו האפשרות היחידה שלי שיהיו לי ילדים. לפחות שניים. כשהתחתנתי רציתי ארבעה.

נילי שדמי ■

מבצע ענק
באירופ רהיטים

מבצע
חיסול המלאי הקיים
50% – 30%

★ הגיעו שידות יפות מאיטליה

לחברי קיבוצים
מחירים מיוחדים בתשלומים
ללא ריבית

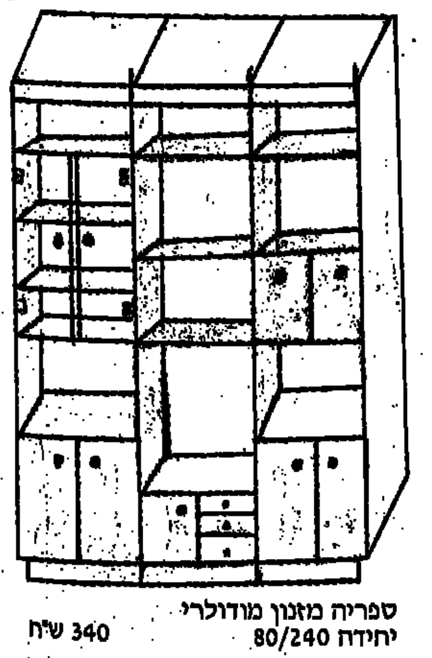

ספריה מזנון מודולרי
יחידה 80/240
340 ש"ח

מיטה כפולה אמריקאית
+ מנגנון בכל הגדלים

תל־אביב, בוגרשוב 33, 292434, 03-280356

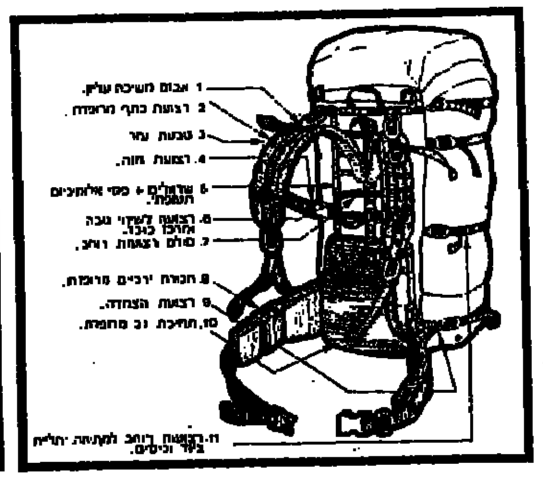

שקי שינה, תרמילים, אוהלים,
נאדות מים וספרות מקצועית,
ציוד לטיפוס וגלישת מצוקים
(סנפלינג)

צ. לפידות
03-383266
רח' פרץ 34 תל אביב
(ליד התחנה המרכזית)

מוצרי תכן
חברה לשיווק בע"מ

תקיים חדר תצוגה קבועה של 13 מפעלים קיבוציים בתחום הבניה.

פתיחת התצוגה תתקיים ביום ד' 3.9.86.

התצוגה תהיה פתוחה למבקרים בימים ג' וד', בין השעות 8.30–14.30, בבנין מחלקת הבניה של הקבה"א, רח' קרליבך 10 (פינת החשמונאים) קומה ד', תל־אביב.

התחלה טובה ומושלמת בעיר!
לעזרתך
„השירות למשפחה"
טיפול בילדים / קשישים
משק בית
בן־יהודה 226 תל־אביב
טלפון: 5462805/6

דרוש בן קיבוץ
לעבודה טכנית בתל־אביב,
רצוי ידע בצמחיה לעבודה קבועה
להתקשר מ־8 עד 16.00,
טלפון 03-228682

ארץ זבת חלב וגבינה

סיפורה של המחלבה של „תנובה" בתל־יוסף משקף את התפתחות ההתיישבות בעמק כולו. המגבנה שניסתה להתמודד עם שיפעת חלב בחודשי החורף של שנות ה־40 מייצרת היום עשרות סוגים של גבינות (85% מתצרוכת המדינה + יצוא לאירופה ולארה"ב), 3 סוגי חמאה, שמנת, יוגורט ואבקת חלב. אפרופו אבקה, [illegible] היובל מפעל חדש, שימנע את הצורך לייבא [illegible] אבקת חלב לארץ הקודש

מחלבת „תנובה" תל־יוסף חוגגת 50 שנה להיווסדה. השם מחלבה קצת מטעה, משום שבעצם מדובר ב„מגבנה" המייצרת גבינה, חמאה, שמנת ומוצרי חלב אחרים, ומהווה מרכז לאיסוף חלב בצפון ולהעברתו למרכזי השיווק.

המחלבה מהווה אספקלריה, המשקפת את התפתחות ההתיישבות בעמק כולו, מההתחלה הצנועה והקטנה, עת רוכזו כדי החלב של המתיישבים הראשונים בכפר יחזקאל, משם נשלח החלב לערים הגדולות, ועד למפעל המשוכלל והמודרני כיום.

כשהוחלט על הקמת מחלבה בעמק, רצו כל המשקים שהיא תוקם בקרבתם. רווחה אז התפיסה, שהמחלבה צריכה להיות קרובה למגדלים. לבסוף הוחלט על תל־יוסף, שם הוקמה המחלבה ב־1936. בדיעבד הוכח, שהתפיסה היתה מוטעית ועדיף היה להקים את המחלבה דווקא בקרבת הצרכנים ולא ליד יצרני החלב.

החורף השופע

בשנותיה הראשונות קלטה המחלבה חלב מישובי הסביבה ושלחה אותו לערי הארץ השונות, חיפה ועפולה ומאוחר יותר תל־אביב וירושלים. כמו כן ייצרו בה חמאה ושמנת. במשך השנים, כשכמויות החלב גדלו והלכו, התעורר צורך דוחק למצוא פתרונות כלכליים לעודפי החלב. מה גם שענף החלב הוא ענף עונתי — בחורף יש שפע חלב ובקיץ פחות. כך נולד הרעיון לנסות ולייצר גבינות קשות.

הכוונה היתה ליצרן בחודשי החורף, שופעי החלב, וכך אומנם נעשה, במשך קרוב ל־20 שנה. בשנות ה־60' השתפרה מאוד תנובת החלב בעמק ו„עונת ייצור הגבינה" הלכה והתארכה. ב„תנובה" תל־יוסף הצטברו יותר ויותר עודפי חלב, ונדרש פתרון, שיבטיח הכנסה נאותה למגדלים. לכן הוחלט לעבור לייצור גבינות קשות במשך השנה כולה. גם צריכת הגבינות בארץ עלתה מאוד וכך נוצר שוק שקלט את כל התוצרת.

„בסך־הכל", אומר מנהל המפעל, גד ליפשיץ, „שוק החלב והגבינות הוא שוק יציב בלי עליות וירידות חדות. ייחודה של המחלבה שלנו הוא בכך, שאנו מייצרים עשרות סוגי גבינות קשות, בנוסף לאבקת חלב, 3 סוגי חמאה, שמנת, יוגורט וכו'.

בכל 'המגבנות' בעולם מייצרים סוג אחד או שניים של גבינה. אנו מייצרים 85 אחוז מתצרוכת הגבינה בארץ, ממפעל עונתי ברובו, הקולט תוצרת ומעבירה הלאה, הפכה המחלבה למפעל גדול בקנה־מידה עולמי, המייצא גם לארה"ב ולאירופה. בנוסף לכך, אנו גם אורזים את הגבינות במקום, החל מ„חריצים' של 15 ק"ג ועד „פרוסות' של 200 גרם. גם זה ייחודי לנו בעולם."

מובן מאליו, שהמעבר לייצור גבינות במשך כל העונה, תרם לכך שבמחלבה התגבש צוות מקצועי בעל רמה גבוהה ביותר.

אישור מהרבנות

מנהל המפעל, גד ליפשיץ, מספר, כי יחד עם חגיגות היובל חונכת המחלבה מפעל חדיש לייצור אבקת חלב, שיכפיל את הייצור וימנע צורך ביבוא אבקת חלב מחו"ל. „צריך לזכור", הוא מדגיש, „שאגף החלב הוא רק חלק מ„תנובה', חלק חשוב ורווחי. אנו קולטים את החלב 7 ימים בשבוע (ויש לכך אישור מיוחד מהרבנות). אבל חלק מהעובדים כבר עובר ל־5 ימי עבודה".

לפי דעתו של ליפשיץ יחסי העבודה במפעל תקינים וטובים וגם השכר הוגן.

פרלה דרעי חברת הוועד (ותדגיש, היא אומרת, שאני חדשה בוועד), אומרת שיחסי העבודה טובים, יש פתיחות מצד ההנהלה וגם השכר הוגן, יחסית לאיזור ולענף המזון. „אין זאת כושה להיות עובדת „תנובה"", היא אומרת.

ב„תנובה" אין תכונה מיוחדת לקראת היובל. מכינים תערוכה עם תמונות על התפתחות המפעל ועורכים חזרות לערב אמנותי, שיהיה במעין־חרוד הסמוך, אבל לא יותר מזה. „אנחנו אנשי עבודה ולא מומחים ליחסי ציבור", מושך בכתפיו המנהל.

סיור במפעל מבהיר גם לבלתי מתמצאים בתהליכי ייצור הגבינה, שהעסק הוא לא פשוט ודורש ידע מקצועי רב.

(המשך בעמוד 22)

תושבי המועצה האזורית הגלבוע

מברכים את מפעל מחלבות „תנובה"
את עובדי „תנובה"
וציבור הבוקרים והנוקדים

לחג היובל

יזרעאל, תל־יוסף, רם־און, מולדת, חפציבה, מיטב
גבע, עין־חרוד מאוחד, מגן־שאול, רמת־צבי, פרזון, דבורה
בית־אלפא, עין־חרוד איחוד, גן־נר, אדירים, גדיש, מלאה
כפר־יחזקאל, בית־השיטה, אביטל, ניר־יפה, ברק

למחלבת תל־יוסף

לרגל יובלכם
ולחנוכת המפעל החדש

מיטב האיחולים
להמשך השגשוג והתנופה

קיבוץ הזורע

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

ביובלכם
ולרגל חנוכת המפעל

מיטב הברכות והאיחולים

✦

חברי קיבוץ עין־השופט

ארץ זבת חלב וגבינה

(המשך מעמוד קודם)

מוגשת לקוראים טבלת תהליכי הייצור:

גבינות קשות: 1. קבלת חלב; 2. קביעת אחוז השומן; 3. פיסטור החלב; 4. חימום, הכנסת חיידקים ואנזימים להבשלה, הגבנה; 5. חיתוך (הפרדה בין שומן וחלבון למי גבינה); 6. ייבוש וחימום; 7. כבישה; 8. המלחה; 9. אריזה; 10. הבחלה ואיחסון; 11. שיווק.

אבקת חלב: 1. קבלת חלב; 2. הפרדת שומן; 3. פיסטור החלב; 4. אידוי מים וריכוז החלב; 5. ייבוש הרכז וקבלת אבקה; 6. אריזה; 7. איחסון ושיווק.

חמאה: 1. שמנת; 2. פיסטור; 3. גיבוש; 4. אריזה; 5. הקפאה; 6. איחסון ושיווק.

כל התהליכים האלה נעשים היום במפעל מודרני ומשוכלל, בו רוב המכונות אוטומטיות ואינן זקוקות ליד אדם.

מי הנחלים הלבינו

אך היו גם ימים אחרים, ימי הראשונים, בהם למדו מהניסיון והכל נעשה באופן ידני. היום, כאשר חונכים מפעל ממוחשב ומודרני לייצור אבקת חלב, קצת קשה לדמיין, איך נראה היה „המפעל" הראשון לייצור אבקת חלב. הצורך המיידי להקמתו היה מציאת פתרון ל„מי הגבינה", שנוצרו כחלק מתהליך ייצור הגבינות. מי הנחלים באותם ימים הלבינו ממי גבינה, ונוצר מטרד קשה של סירחון כבד.

חיים ברסטני בן 62, עובד כמעט 40 שנה במפעל. „יום אחד", הוא מספר, „בא אלי המנהל בלבן ז"ל ואומר לי, 'חיים, לך תביא פח גלי ותדליק מתחתיו אש, עד שהוא יהיה חם מאוד'. לא ידעתי למה. אבל המנהל אומר, אז עושים. כשהכל היה מוכן, בא בלבן עם כד מי חלב ואמר לי, 'שפוך'. שפכתי. המים התאדו ונוצרה אבקה. את האבקה טחנו במכונה וככה עשינו את אבקת החלב הראשונה. אחר־כך היו אמבטיות עם „מי חלב", וכדי שהחומר הכבד לא ישקע, הייתי עומד כפנים בתחתונים ומערבב עם כף עץ גדולה. 8 שעות ביום עומד ומערבב".

„כשהתחלתי לעבוד", אומר חיים ברסטני, דור עשירי בארץ, „קיבלתי משכורת של 3.80 לירות ארץ־ישראליות. 2 לירות מזה הייתי חוסך".

אסתר דנציגר, בת 70, מעין־חרוד מאוחד, עובדת במחלבה מ־1942. „זהו ביתי השני", היא אומרת. „בהתחלה היו 40־34 עובדים. היינו צעירים וכולם עשו הכל. קיבלנו כדים, מילאנו כדים, ניקינו כל מה שצריך. אחר־כך עברתי לעבוד במעבדה,

חיים ברסטני, 40 שנה במפעל: „כדי שהחומר הכבד לא ישקע, הייתי עומד בתחתונים ומערבב עם כף עץ גדולה."

ושם אני כל הזמן. היה לי טוב מאוד ב'תנובה', ואם הייתי יכולה לחזור על חיי, הייתי עובדת שנית פה, במחלבה".

חלב בקשה

מנהל המחלבה וה„אבא" שלה הוא בלבן. האיש שניהל את המחלבה 35 שנה, וצילו עדיין מורגש בה. „הוא נפטר לפני 6 שנים", מספרת אסתר דנציגר. „המחלבה היתה מפעל חייו של בלבן. הוא הגיע כנער בעליית הנוער מגרמניה לעין־חרוד, מאוחר יותר נסע ללמוד בשווייץ את תורת החלב והגבינה וחזר לעבוד כטכנאי בייצור גבינת 'טל העמק'. כעבור שנה התמנה למנהל המחלבה.

הוא היה טיפוס שתקן ומסוגר. ייקה אמיתי. אבל איש עבודה וחסיד הדוגמה האישית. מעולם לא התבייש להפשיל שרוולים, לעזור בעבודה. מעל הכל היה 'פושר' ומארגן מעולה".

זכריה שירום, גם הוא עובד ותיק, 34 שנה הוא במחלבה. „כשהתחלתי לעבוד", הוא נזכר, „עוד לא היה כבש, והעגלות היו נתקעות בבוץ. הייתי בא עם אופניים. אז היה נוהג שבגדי עבודה מקבלים רק אלו שקיבלו קביעות. בגלל שהמליצו עלי, קיבלתי מעמד של קביעות כבר ביום הראשון. כשהתייצבתי לקבל בגדי עבודה במחסן הבגדים, כולם היו המומים וקינאו בי".

„פעם אחת", ממשיך זכריה, „נסע בלבן לחו"ל והנה באה אשה (אחר כך נודע לי, שזאת אווה, אשתו של בלבן) ואומרת לי: 'אני אשתו של בלבן, תן לי קצת חלב', אמרתי לה, 'מה פתאום? אני לא מכיר אותך', ולא נתתי. כבור שבועיים חזר בלבן ושמע את הסיפור. האמת שקצת פחדתי. אבל הוא בא, לחץ לי את היד ושיבח אותי על התנהגותי".

כאמור, מחלבת „תנובה" תל־יוסף חוגגת בימים אלה 50 שנה להיווסדה וחונכת מפעל חדיש לייצור אבקת חלב.

מהתחלה צנועה עם הון, 35־40 עובדים ופדיון של 4325 לירות ארץ־ישראליות, התפתחה המחלבה למפעל מפואר, המייצר עשרות סוגי גבינה חמאה ושמנת, בהיקף של כ־70 מיליון דולר ומביא פרנסה מכובדת ל־500 עובדיו.

יש יסוד לתקווה, שב־50 השנים הבאות, ימשיך המפעל לשפר את מוצריו ולהרחיב את הייצור.

שלמה גלזר

פדיון עבור התוצרת בשנת 1936:

חלב	96	לירות א"י
חמאה	4,098	לא"י
חלב כחוש	67	"
שמנת	37	"
גבינה כחושה	47	"
סה"כ	4,325	לירות א"י

נתונים הממחישים את התפתחות המחלבה:

	1950	1960	1970	1985
קבלת חלב בקר בליטרים	4,800,000	33,300,000	64,600,000	200,000,000
קבלת חלב צאן בליטרים	600,000	2,800,000	4,770,000	9,000,000
עשיית גבינות מחלב בקר (בטונות)	30	1,840	4,050	11,690
עשיית גבינות מחלב צאן (בטונות)	172	586	1,035	1,130
תעשיית גבינות מותכות (בטונות)	24	133	457	860
ייצור חמאה (בטונות)		370	1,030	2,950
ייצור אבקת חלב (בטונות)*			750	3,620
מספר העובדים	65	444	425	513

* בימים אלו נכנס מפעל חדיש לייצור אבקת חלב שיכפיל את הייצור.

למחלבת תל־יוסף
ביובלכם
שאו ברכת ידידים להמשך
ההצלחה, השגשוג ושיתוף הפעולה
קיבוץ אליעד

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
לרגל חג היובל
וחנוכת מפעלכם
שאו ברכתנו הנאמנה
לשגשוג, הצלחה והמשך שיתוף הפעולה
הבונים־ברז — תעשיה בע"מ
קיבוץ כפר־הנשיא • טלפון: 069־32911

למחלבת תנובה תל־יוסף
זר ברכות
לחג היובל
קבוצת רמת־דוד

למחלבת תל־יוסף
קבלו ברכותינו
ביום חגכם
זהר דליה
יצרן הדטרגנטים הגדול והוותיק בישראל

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
שאו ברכות נאמנות
לרגל חגיגות היובל
לשגשוג והרחבה ולהמשך הפיתוח והתנופה
קיבוץ רשפים

למחלבת תל־יוסף
ביובלכם
איחולי פריחה והתקדמות
והמשך שיתוף פעולה פורה וחברי
מצפה פלסטיק
קיבוץ המעפיל

למחלבת תל־יוסף
עם חגיגות היובל
ולרגל חנוכת מפעל אבקת החלב
שאו ברכות לבביות להמשך
השגשוג וההצלחה
קיבוץ בית־אלפא

למחלבת תל־יוסף
לחג היובל
ברכה נאמנה לשגשוג הצלחה
והמשך שיתוף הפעולה הפורה
קיבוץ אפיק

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
עם חגיגות היובל
ולרגל חנוכת מפעל אבקת החלב
מיטב האיחולים
להמשך התנופה, הפיתוח והשגשוג
מחלקת הבניה של הקיבוץ־הארצי

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
ביום חג היובל ליסודכם
שאו ברכה ואיחולי הצלחה
ולטר רוזנטל בע"מ
הובלות דלק, כימיקליים ודשנים
חיפה, מפרץ, שד' ההסתדרות
(ע"י משרד הרישוי)
ת.ד. 1495, טל' 740971/8

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
בחג היובל
ברכת הצלחה
והמשך
חמלני אריאל
סוכנים מפיצים
בלעדיים של
מיסבי NACHI
בישראל
ואביזרי הנעה
חיפה,
רח' יפו 27,
טלפון:
04־534885, 532548

למה שרק הצרפתים יהנו מהחיים?

להגיש לשולחן. גבינת "טל העמק" מתאימה להגשה בכל הצורות. כדאי להגישה בתוספת פירות או ירקות. בתיאבון!

מגש קוקטייל. מגש עם פרוסות טל העמק הוא מוקד משיכה בכל קוקטייל ומסיבה. אפשר להוסיף ליד הפרוסות קרייקרים, פירות או ירקות.

כריך דיאטה. בין פרוסות חסה וצנון, מכניסים פרוסות של גבינת טל העמק כורכים בפרוסות דקיקות של לחם שחור מחיטה מלאה. בתיאבון.

החורים הגדולים הם סימן ההיכר המיוחד של "טל העמק". לגבינה זו המיוצרת במתכונת דומה לזו של ה"אמנטל" EMMENTAL השוויצרית, יש טעם מיוחד במינו — עדין ומתקתק מעט.

טל העמק

מגבינות היוקרה של:

תנובה

למחלבת תל־יוסף

שאו ברכה חמה

לרגל חגיגות היובל
ולחנוכת מפעלכם

עלו והצליחו

קיבוץ גבעת־עוז

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאת יובל ליסודכם
קבלו מיטב הברכות

✦

ראובן אסנין בע"מ
סוכנות פז ופזגז
עפולה והסביבה

עפולה, רח' חטיבה 9, טלפון: 92039 – 23210

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

בחג היובל
שלוחות מיטב ברכותי
עלו והצליחו

●

מיליק אשר
עבודות צנרת מים, קיטור והסקה מרכזית
נצרת עילית, רח' נרקיסים 2/4

למחלבת תל־יוסף

בחג היובל
שלוחות מיטב ברכותינו

✦

סיאט־כרמל בע"מ
חיפה

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאות יובל ליסודכם
שאו ברכה
להמשך הצלחה, שגשוג ופיתוח

תפר שרד מיכון ומיחשוב משרדי
שיווק ושרות למכונות צילום, כתיבה וחישוב
מחשבים עסקיים, תוכנה ואביזרים
חיפה, רח' יל"ג 2, טלפון: 668508

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

בחג היובל
ברכות ואיחולים
להמשך הצלחה בעתיד

✦

לרוס יהושע (צוקי)
קבלן לעבודות נירוסטה ומתכת
עפולה, רחוב שרת 20, טלפון: 065-93996

למחלבת תל־יוסף

ביום חג היובל

איחולים להמשך
פיתוח והרחבה

טכנו בר בע"מ
ש. ברטל בע"מ
ציוד טכני והנדסי לתעשיה
חיפה, רח' חלץ 10 (ליד גשר פז)
טל. 04-640996 04-641003

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאות יובל ליסודכם
מיטב הברכות

תקש בע"מ
TKS Ltd.

ביצוע עבודות בידוד
בלי פשרות על הטיב
חיפה, רח' סירקין 5, טל. 661139, 643804, ת.ד. 2053

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאת יובל ליסודכם
מיטב הברכות להמשך הצלחתכם

✦

ליפוף העמק

נצרת, רח' פאולוס 6, טלפון: 79855, 54462

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאות יובל שנים ליסודכם
מיטב הברכות

מלון „כרמל" בע"מ
איתמר — עפולה, טל. 22106

למחלבת תל־יוסף ביובלה
ברכות לבביות ומיטב האיחולים

מדי תעש
מכשירי בקרה
תעשייתיים בע"מ

mt

- מערכות בקרה, מיכשור תעשייתי, רושמי חום ולחץ
- מדי זרימה בקרי טמפרטורה
- ייצור טרמוקפלים וטרמואלמנטים

בני־ברק, רח' מודיעין 17, טלפון: 03-706134

למחלבת תל־יוסף

ביובלה שפע ברכות ואיחולים

מאזני הארץ

ראודניץ את הולצר מאזני הארץ בע"מ

יבוא יצור ושווק
מאזניים מכניים ואלקטרוניים
הסבות מאזניים
למסחר תעשיה וחקלאות

TOLEDO SCALE – ארה"ב
TOLEDO – Werk Gmbh – גרמניה
OMEGA – איטליה
ISHIDA SCALES MFG. CO., LTD. – יפן

יגאל אלון 114 (גיבורי ישראל) 67443
03-219257 (4 קווים)

למחלבת תנובה תל־יוסף
בחג היובל
שלוחות מיטב הברכות

היפר אבו־חצירה
בני איברהים אבו־חצירה
סוכנות של תנובה בנצרת והסביבה
נצרת, רח' בולוס ה־6, 720/32, ע"י המעיין
טלפון: 065-54782

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאת יובל ליסודכם
מיטב הברכות

✦

ד"ר ויגרט בע"מ

חיפה, מפרץ, שד' ההסתדרות 182
טלפון: 726154

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

מיטב הברכות
במלאות יובל
ליסודכם

הורן את **לייבוביץ**
הסעות נוסעים
עפולה, רח' הרב לוין 17, טלפון: 90619

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

בחג היובל
שאו ברכה

גלעד מתקני חשמל
עפולה, ת.ד. 326, טל. 065-93050

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאות יובל ליסודכם
מיטב הברכות ואיחולי הצלחות

קדם
כימיקלים בע"מ

אשדוד, טלפונים:
055-2349 ● 055-31532

למחלבת „תנובה" תל־יוסף

במלאות יובל ליסודכם
שלוחות מיטב ברכותינו

מגדלי קרור
ירושלמי בע"מ
נס־ציונה, ת.ד. 6, טל. 476962

למחלבה „תנובה" תל־יוסף
במלאות יובל ליסודכם
שאו ברכה נאמנה
סולכם בע"מ
ציוד ומערכות
חיפה, רח' אלחנן 21, ת.ד. 6413
טלפונים: 383779 ● 386052

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
במלאות יובל ליסודכם
איחולים להמשך התפתחות, בנין ושגשוג
אילון השבחת מים בע"מ
מתקנים וכימיקלים להשבחת מים אוגרי מים חמים, מסננים לברכות שחיה
40 שנה בשרות ההתיישבות העובדת
מפעל ומשרד ראשי:
● חיפה: טל. 04-729142, חיפה מפרץ, רח' היצירה 7, ת.ד. 586 מיקוד 31004
● תל־אביב: טל. 03-374055
● ירושלים: טל. 02-226773

למחלבת תל־יוסף
שאו ברכה חמה
לרגל יובל השנים
ואיחולי הצלחה לפתיחת
מפעל אבקת החלב
טכנופק בע"מ
מכונות וחומרי אריזה
רח' ישמעאל 13, בני־ברק
51553 טל: 03-773141-3

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
במלאת יובל ליסודכם
ברכות ואיחולים
להמשך שגשוג ופיתוח
✦
חברת המלח לישראל בע"מ עתלית
אברהם דנקנר, מנהל כללי
ההנהלה והעובדים

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
במלאת 50 שניה
ליסודכם
ברכות להמשך ושגשוג
●
השחר העולה בע"מ
תעשיית ממתקים וממרחי שוקולד
השחר — אחים וייסברג בע"מ
תעשיית טחינה, חלבה ותוצרת מזון
חיפה, רח' חלוצי תעשיה 41, טלפון: 726264

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
במלאת יובל שנים ליסודכם
שאו ברכה נאמנה
להמשך הצלחה ופיתוח בעתיד
●
י. פרץ ובנו בע"מ
שרות ביוב
עפולה, ת.ד. 2186, טלפון: 065-96879

למחלבת תל־יוסף
שאו ברכה
לרגל חנוכת מפעל אבקת החלב החדש
ממנהלי הפרוייקט
א. ברץ
הנדסה תעשייתית וימית בע"מ
חיפה, רח' גאולה 12, טלפון: 04-672547

למחלבה „תנובה" תל־יוסף
במלאת יובל לייסודכם
ברכות ואיחולים
להמשך בניה, שגשוג ופיתוח
●
מפעלי ברודני בע"מ
ברודני יוסף בע"מ
עבודות מתכת ומנופים
חיפה, מפרץ, ת.ד. 10126, טלפון: 723157

למחלבת „תנובה" תל־יוסף
במלאות יובל ליסודכם
אחולים להמשך בניה, שגשוג ופיתוח
א.ב. קיסלוק בע"מ
ביח"ר למכונות חקלאיות וציוד לתעשיות המזון והכימיה מיכלי קירור ומיכליות הובלה מכל סוגי המתכת
אזור התעשיה עפולה עלית, טל. 065-92376, מיקוד 18101,
ת.ד. 195 ● טלקס 471410 ● FAX. 065-95802

למחלבה „תנובה" תל־יוסף
במלאת יובל שנים ליסודכם
שאו ברכה
להמשך הצלחה ופיתוח
דוד דולברג
מהנדס מכונות ובודק־מוסמך
חיפה, שד' המגינים 53, טל' 512626

למחלבה „תנובה" תל־יוסף
במלאות יובל שנים ליסודכם
שאו ברכה להמשך פיתוח ושגשוג
מפעלי קירור בצפון בע"מ
בתי קירור קישון, טל. 673102/3
בתי קירור עתלית, טל. 942083

למחלבת
„תנובה" תל־יוסף
במלאות
50 שנה ליסודכם
ברכות ואחולים
להמשך הצלחתכם
א.צ. ויסמן בע"מ
ייצור דלתות לבתי קירור
מפרץ חיפה, רח' המסגר 7
ת.ד. 10064
טל. 04-722479

שולחנות נפרדים

(המשך מעמוד 5)

הלימודים מתקיימים על־פי רוב בכיתות אם המורכבת מחניכים מכל הקיבוצים (להוציא תלמידים שמסיבות אורגניות אינם משתלבים), וכיתה זו מהווה מסגרת חברתית חינוכית. עקרונות הלמידה במעלה הבשור, מבוססים על „מערכת בחירה ענפה ביותר, ללא חלוקה למגמות מוגדרות". שיטה המאפשרת, לדעת המחנכים כאן, בחירה מאוד אקלקטית של תחומי לימוד. אין במעלה הבשור — וזה באמת ייחודי — הקבצות ורמות כל עוד ניתן, להערכת המחנכים, לדחות את הגזרה. באנגלית מתחילות ההקבצות מ־ט' ובמתמטיקה רק מכיתה י' (!).

הבגרות נכנסה לפני כחמש שנים באי רצון בולט במיוחד, בעיקר מצד נציגי השומר הצעיר בהנהלה, אם כי זו מבוססת על פאריטטיות: „הבגרות היא השקפת עולם לא לנו, ואינה מהווה מטרה לבית החינוך" — אך בלחץ השותפים מהתק"ם נמצאה פשרה, שככל פשרה, אינה מספקת אף צד, אך ניתן לחיות איתה.

לימודי הבגרות מצומצמים רק לשנת י"ב ואין עוסקים בהכנה לבגרות לפני כן. מאידך גיסא, נעשה מאמץ לפתח תוכניות ייחודיות לבגרות ברוח בית־הספר והחשובות שבהן, אלה שזכו לברכת משרד החינוך: תוכנית ספרותית ואדריכלות.

אך גולת הכותרת של „בית החינוך מעלה בשור" הוא החינוך הטכנולוגי. כל החניכים (והחניכות) זוכים לחינוך טכנולוגי, ללא התחייבות למגמה, או למסלול כלשהו. מדגישים כאן, שהתופעה המאפיינת את המגמה הטכנולוגית במרבית בתי־הספר, שהיא יצירת סטיגמה שלילית של „טכנולוגים", או „פרטנים", אינה מתקיימת בבית ספרם. דוד בן־דרוש רכז הטכנולוגיה: „העיקרון אצלנו הוא הקניית השכלה וחינוך טכנולוגי כללי לכל אחד ולפחות במקצוע אחד, תוך שלילת המגמה להכשיר טכנולוגים". עיקרון נוסף: אין המגמה הטכנולוגית אצלנו מהווה פתרון לתלמידים חלשים, כפי שנהוג בבתי ספר רבים".

כל תלמיד ב„מעלה הבשור" בכיתות ז', ח', וט' מחוייב לבחור שלוש שעות שבועיות בנושא טכנולוגיה. כשהמיגוון הוא ממש לא יאומן: בכיתות ז' לומדים ציור ועץ וכלכלת בית ומלאכות; בכיתות ח' מוסיפים אמנויות, „חשמלוטרוניקה", מתכות ותפירה; ב־ט' נוספים גרפיקה ושירטוט ומחשבים; בגוף הבוגר (י'־י"ב) נוספים על המקצועות הקודמים אדריכלות, חינוך, מכונאות, משראות, עיבוד שבבי, ציור אופנה, קדרות, ריקמה וריתוך. כמו כן „מעלה הבשור" מצטיין וידוע בעבודות גמר רבות מאוד של חניכים בתחום הטכנולוגיה.

כל התלמידים בבית־הספר לומדים לפחות מקצוע אחד בתחום הטכנולוגי ורובם הגדול יותר ממקצוע אחר.

לא רק משחק

לאחר שבע־עשרה שנים של קיום השותפות, עדיין מתרוצצות, לדברי המחנכים, גישות שונות ובית־הספר סובל מאי החלטה סופית על אופיו ועל כיוונו. כאשר הגישות על מהות השותפות בין התק"ם לשומר הצעיר, הן לפעמים סותרות. מנסות לאכול את העוגה ולהשאיר אותה שלמה: גם בית־ספר לא סלקטיבי, גם מניעת נשירה בכל האמצעים, גם בגרות, גם חינוך טכנולוגי מקיף, גם יום עבודה בקיבוצים, גם ניסיון לחינוך ערכי בתנאים שצד אחר לומר בתנאי פנימייה וחלק אחר — לא.

לעיתים קרובות למדי מתגלה הפער בין גישת התק"ם, הגורסת וולונטריות בכל עניין פוליטי, לבין גישת השומר הצעיר, הגורסת מגוייסות בכל עניין גדול וקטן.

מספר יואל הרכז החברתי של המוסד: „היה פה נושא משותף, משחק סימולציה בנושא דת ומדינה. שבוע שלם של יחד. פתאום לא היו הבדלים — תק"ם, שמו"ן, כל השטויות. באותו שבוע, במקרה, התקיימה עצרת של תנועת כך בירושלים. הצענו להנהלת המשחק (הנושא המשותף) שנצא כולנו בהזדמנות זו להפגנה נגד העצרת של כך. כי מה שווה כל המשחק, אם לא יהיה לו יישום בפועל — והרי זה ממש התבקש: הנהלת המשחק, בהשפעת המחנכים מהתק"ם, החליטה שלא יוצאים. אנחנו, „המוסד", התלבטנו והחלטנו, שהשומר־הצעיר לא רואה בעניין זה רק משחק ולכן הוא יוצא להפגנה. כל מי שרוצה, ייצא. הבאנו אוטובוס והשומר הצעיר נסע, תק"ם נשאר למרות שרבים מהם ביקשו להצטרף, אך כבר לא היה מקום באוטובוס".

דוגמה זאת מראה, שהמוסד מרוויח, כנראה, מהקיום בסמיכות של האנטיתזה התק"מית שלו. והמוסר ב„מעלה הבשור" מכונה בטרמינולוגיה המקובלת: „מוסר טוב". ואם הימנעות מעישון ושתייה חריפה, לצד התפייסות פוליטית הם אינדקסים — הרי מצבו אפילו מצויין.

„אי כישלון למופת" בנוסח הבוכרי, יהיה אולי ההגדרה המתאימה לניסיון החינוכי הייחודי של מעלה־הבשור. וכזמננו — אי כשלון חינוכי זה לא מעט.

עמירם כהן ■

חמש דקות

(המשך מעמוד 9)

(והיה כדאי לבוא לכאן רק כדי לטעום אותם) וצמחי מרפא שמגדלים בניר־אליהו.

על ההיסטוריה של הרעיון מספרת רפנה, מזכירת הפישפשוק: „היינו קבוצה של חברים, שגילגלנו את הרעיון זה זמן רב. משהו שונה מהמוכר. החקלאות לא הביאה לנו את הגאולה, גם התעשייה שלנו, מסתבר, לא הכנסה גדולה. בהחלט הפריע לנו להתעסק במסחר ותיווך.

באסיפה עבר הרעיון פה אחד. המתנגדים לא הרימו יד, כי הבינו, שניר־אליהו רוצה להיחלץ בעצמה מהבוץ הכלכלי. לא רוצים יותר לזחול לתק"ם ולקבל כספים."

באחד הדוכנים אנחנו מוצאים את הגר ויפה מקיבוץ שדות־ים, המוכרות כאן משהו ייחודי באמת. אולי זה עשוי להיות הכיוון המתאים לפישפשוק קיבוצי: ‚ספרי בדים', סדרת ספרי ילדים העשויים מבדים. ספרונים חמודים ומקוריים, שלא כתובים במלים אלא בתמונות בד צבעוניות. עוד מוכרים כאן כובעים אל־קמט, ואוברול לילד ב־10 שקלים.

הגר ויפה, הדבר היחיד שמטריד אותן, זה החום. ואם תיכף לא יבואו לקחת אותן, הן יטלפנו הביתה. כי הן לא יכולות כבר יותר וחוץ מזה, הן מאוד מבקשות. „שלא להשמיין, כי זו רק ההתחלה!"

בדרך ליציאה פוגשים חבורת ליצנים, המתכוננים להופעה. „חבורת לופט־גשפטען", אומר טל גינת, שהיה פעם בכברי. „רצינו לתת לקהל שירי עבודה ויצירה, אבל הקהל רוצה מגיות ופלסטיק. שמעתי, שרצו לעשות בריכה, אבל הלוא אין מים. אז יצא להם שוק. ומה שחסר כאן, אבל גם זה יגיע, מקום לשיפודים... איך הם חושבים למשוך יהודים בלי שיפודים?!"

עם תולצה בעשרה שקל - בכל זאת יש גם מציאות — בדרך לכפר־סבא נתקעים בפקק הענק של החזרה. אילו נקלעתי למסע כזה בדרך לים, לפחות היה איפה להתקרר.

עמירם כהן ■

למחלבת תל־יוסף
להנהלה ולעובדים
בחג היובל
ברכות נאמנות להמשך־פורה ומשגשג
ש. גוזמן ובניו בע"מ
אספקת ציוד לחקלאות, לתעשיה, לתחבורה ולבנין
רח' השחם 38, פתח תקוה, ת.ד. 354 פ"ת, מיקוד 49102, טל. 03-9230281-4, טלקס 381158
ALFA-LAVAL
BENHIL
Jagenberg Group
REMY
TEBEL
FLYGT
STOELTING
HALUWRAP A-S
simon

למחלבת תל־יוסף
ביובלה
להנהלה ולצוות העובדים
שאו מיטב הברכות והאיחולים
להצלחה והישגים טובים
ולהידוק קשרינו המשותפים

המדחס הטוב ביותר...
מדחסים בורגיים ובוכנתיים עד 1000 כ"ס ● מייבשי אויר ● מפרידי שמן ולחות
OIL-X ● מיכלים ● מסננים, וסתים ● אביזרים ● ברזים חשמליים ● מנועים
שרות — ייצור — התקנה
איירמק בע"מ

למחלבת תל־יוסף
ביובלה
מיטב הברכות והאיחולים
נגב
ת.ד. 481 פתח־תקווה

יובל
50

למחלבה „תנובה" תל־יוסף
ביובל ליסודכם
איחולים
להמשך פיתוח והרחבה
✦
לאור הנדסה בע"מ
שרות לדודי קיטור
ניקוי כימי תעשייתי
קרית ביאליק, ת.ד. 473 ● טבעון, רח' חנה סנש 8
טל' 936152 — 933566

למחלבת תל־יוסף
ביובלכם
ולרגל חנוכת המפעל
מיטב הברכות והאיחולים
✦
מולה כהן
ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל
תושביה וישוביה

למחלבת תל־יוסף
ברכה חמה
לרגל חג היובל
ולרגל חנוכת המפעל
✦
קיבוץ גשר